

Istromancer



*Zbirka priča
o Davoru Šušteršiču*

Izdavač

ICR d.o.o., Rijeka
Ivana Zajca 20/II
tel./faks 051 338 482

Uredila i lektorirala

Antonija Mežnarić

Ometali je

Danijel Bogdanović & Zoran Krušvar

Ilustracija na naslovnici

Nela Dunato

Korektura

Marijana Malovoz

Prijelom

ICR d.o.o., 2012.

Tisak

Gradska tiskara Osijek d.d.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu

SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE RIJEKA

pod brojem 121115068

ISBN 978-953-6939-93-0

ISTROMANCER

ZBIRKA PŘIČA O DAVORU ŠIŠOVIĆU

Sadržaj

Predgovor 5

Darko Macan: Ošišana balada 9

Ed Barol: Otac svih priča 11

Danijel Bogdanović: Permafrost 23

Danilo Brozović: Adrenalin 2 38

Ivana Delač: Uspjesi prikupljača Šiška 57

Ernie Gigante Dešković: Kviz 65

Mirko Grdinić: Josip sam kršten 75

Irena Hartmann: O Pričama ili kako su Hrčci spasili Zbirku 79

Adnadin Jašarević: Gastronomska priča 88

Adnadin Jašarević: I bi opereta 95

David Kelečić: Nakon smrti dolazi slava 106

Zoran Krušvar: Tri kralja jahahu 117

Igor Rendić: Urednik 157

Vanja Spirin: O piramidama i tajanstvenim svicima 161

Zoran Vlahović: Oko za oko! 174

Predgovor

Dobriša Cesarić davno je još ustvrdio: Ko zna (ah, niko, niko ništa ne zna. Krhko je znanje!) ... Očito je da dobri Dobriša nije poznavao Davora Šišovića kad je pisao tu pjesmu. Jer ako postoji osoba kojoj je znanje sve samo ne krhko, onda je to dotični.

Oni koji ga poznaju, reći će: „Dajte smanjite malo cijenu FFK i istrakonskih zbirki, bolje će se prodavati!“. Oni kojima Šišović predstavlja enigmu, reći će: „Slijepci su najveći pesimisti, jer na sve gledaju crno.“

Ova knjiga nije namijenjena ni jednima ni drugima, već onima koji će na njezin spomen reći: „Daj dva komada.“ Vi kojima se ova knjiga nalazi u rukama, vjerojatno poznajete Šišovića dovoljno da ga nije potrebno predstavljati, jer to će učiniti priče koje se nalaze na sljedećim stranicama.

Ono što treba reći je kako je uopće došlo do ove knjige.

Iako je ideja o njoj rođena vrlo nedavno, prije svega pola godine, moglo bi se reći da njezini začeci sežu u mračne davnine početaka ovoga stoljeća kada se Davor Šišović pojavio kao lik izvjesnih priča objavljenih u istrakonskim i zbirkama Festivala fantastične književnosti (eklatantni primjeri su priča Zorana Krušvara „Promotor“, objavljena u istrakonskoj zbirci „Iznad i ispod“, kao i storija „Jama“ Adnadina Jašarevića, meštra šiškovijanskoga izričaja na ovim prostorima, objavljena u zbirci Festivala fantastične književnosti „Priče o divovima“). Iako je Davoru Šišoviću ideja o njemu kao liku u pričama bila zanimljiva i zabavna (u početku), pod geslom svakog gosta tri dana dosta, tako je i njemu to s vremenom počelo planinariti po tijelu, sve dok mu se nije popelo na vrh glave. Pa je stavio veto na daljnje objavljivanje takovih priča i zarekao se baciti kletvu na svakoga tko se usudi i dalje ga

koristiti kao lika. Kletva bi se sastojala u tome da bi mu se nožni prsti pretvorili u zrna kukuruza u dvorištu napućenom izgladnjelim kokošima.

Možda bi na tome sve i ostalo, da se na riječkoj znanstvenofantastičnoj konvenciji „Rikon“, listopada 2011. godine nisu okupila dva uma privremeno smještena u glavama Zorana Krušvara i Danijela Bogdanovića, te za jednoga doručka u stanu prvospomenutoga, razgovarajući o fandomu (jer o čemu bi drugome hrvatski pisci sf-a uopće i mogli razgovarati?), zaključili kako je a) baš šteta što je Davor Šišović zabranio objavljivanje priča sa sobom kao likom, kako bi b) bilo baš zanimljivo kad bi takovih priča bilo još. A još bi c) zanimljivije bilo vidjeti pisce koji bježe pred hordom peradi, dok se Šišović negdje u prikrajku zlobno smije i misli si: eto vam, pa vi pišite o meni! I naravno, d) ako itko u hrvatskome fandomu zaslužuje da se o njemu pišu priče, onda je to osoba koja taj isti fandom promovira gdje god stigne, pa čak i gdje ne stigne, osoba koja u neku ruku *jest* fandom. Kad smo zaključili da ta osoba ne postoji, odabrali smo Davora Šišovića. Što je, naravno, šala. Nismo ga odabrali mi, nego Đelo Hadžiselimović. Što je, naravno, šala. On nam se sam javio da bi htio zbirku priča o sebi. Što je, naravno, šala. Htjeli smo vidjeti je li moguće napraviti nešto ovakvoga tipa, neku vrstu *tribute to* knjige gdje će jedna osoba biti centralna tema, lik ili pokretač svake priče. Što, naravno, nije šala.

Kad smo zaključili kako je ideja dovoljno luda da nema šanse da uspije, počeli smo potihom među autorima tražiti dobrovoljce koji bi bili voljni sudjelovati u jednom takvom projektu. Osnovni uvjet, osim tematike, bio je da Davor ne sazna da se nešto ovakvo događa, jer smo mu odlučili tutnuti gotovu zbirku pod nos na predstojećem Istrakonu tako da nikako ne može utjecati na njezin nastanak ili nemogućnost njezina nastanka, ter mu gledati facijalne reakcije, a usput i promatrati kako nam se nožni prsti polagano pokukuružnjuju.

Naravno, pisci su se spremno odazvali, a dobili smo ih na to što smo rekli da za svoje radove neće biti plaćeni. Iz toga su odmah prepoznali kako se radi o sasvim ozbiljnom književnom projektu. Tako su se, na stranicama ove knjige, likom i djelom Davora Šišovića pozabavili autori čija su djela objavljiva na u raznim hrvatskim časopisima, zbirka i antologijama znanstvene fantastike, samostalnim knjigama pa čak i u inozemstvu. Našli su se ovdje dobitnici književnih nagrada Sfera i Artefakt, osvajači glavnih i utješnih nagrada na Istrakonu, ukratko, ljudi čije će prste kokoši s velikim ponosom ključati.

Obzirom da su Bogdanović i Krušvar nesposobni sami pripraviti knjigu, u tome im je morala pomoći Antonija Mežnarić, koja je lektorirala tekstove i općenito odradila sav ozbiljan posao dok su se njih dvojica glupirali. Ona je također odmah pristala kad je čula da za to neće biti plaćena, a na istu foru uhvatila se i Nela Dunato koja je napravila ilustraciju za naslovnici.

Davor Šišović zadužio je hrvatsku znanstvenu fantastiku mnogostruko, počev od uloge u pokretanju Istrakona i Festivala fantastične književnosti, preko pokretanja i uređivanja svih onih zbirki kroz koje su domaći (a i šire) autori dobili priliku predstaviti se čitateljima, sve do neumornog promoviranja književnosti uvijek i svugdje. U želji da mu se odužimo i potaknemo ga da u svojim naporima ustraje i dalje, odajemo mu dužno priznanje knjigom u kojoj je upravo on glavni lik.

Danijel Bogdanović i Zoran Krušvar

A: Poezijom se ne bavim, pa se ne usuđujem ni komentirati.

D: Meni tu rima malo klima, ali sve ostalo mi štima. Dobar život svima, a ne samo... uhm, no dobro.

Z: Iako je ovo epska pjesma, sva pršti od nježnih, lirskih osjećaja. Naprosto mi u maštu navire prizor Darka Macana u narodnoj nošnji, kako uz gusle snažnim glasom pjeva pjesmu o Šišoviću, dok brkati brđani pomno slušaju i u ritmu dostojanstveno kimaju glavama. Uostalom, nije li zbirku priča prigodno započeti pjesmom?

DARKO MACAN

Ošišana balada

Čitavog je Davor svoga vijeka
zaviriv'o u Pazinsku jamu.

Čeka Davor, ali ne dočeka:
nikad ništa ne oživi tamu.

A tako bi Davor rado htio
da u jami Beštiju pronade,
Beštiju je danonoćno snio,
od Beštije Davor ne zna slađe.

Sanja Davor biće to u jami,
sanja Davor tisuće turista,
sanja zvjerku neznanu u tami,
sanja Davor, u snu čitav blista.

Od tada su prošla mnoga ljeta,
naselilo nešto se u tamu!
Pazin centar postao je svijeta,
milijuni hrle sad u Jamu.

Hrle jami, Beštiju da vide.
Kamere im naperene svima.
Da l' u mraku stvarno nešto vide?
Da l' u Jami zbilja nešto ima?

Ima! Ima! Kako ne bi bilo!
Kad Davoru snatrenja bi dosta
on učini što srcu mu milo -
- u mrak pođe, Beštija *on* posta!

A: Priča s naslovom za koji sam navijala da bude naslov zbirke, jer zaokružuje tu ideju Šišovića kao nepresušnog pripovjedača, a koja se pojavljuje u svim ostalim pričama. A općenito... što misliš Bogdanoviću, može li to Barol bolje?

D: Ja mislim da ne može.

He-he, šala. Može on to... hm, sad sam se uhvatio u klopku. Ajmo ovako: može on to bolje, ali može i gore, iako ne treba, jer zašto bi pisao gore, ako može i bolje? Zato nije dobro pisati savršeno, jer onda možeš samo gore, a ne bolje, a ako se ne možeš poboljšavati, čemu sve, kad si već najbolji, jer riskiraš biti gori ako nastaviš pisati, što ti stvara čir na želucu. Dakle, zaključak: piši s pola kapaciteta i bit će ti bolje. Ili pij *Gastale*.

Z: "Otac" je ovdje klasična arhetipska figura, koju, kako to već obično u književnosti biva, valja simbolički smaknuti kako bi se ostvarilo, opet simboličko, sjedinjenje s majkom. Otac je tako (metaforički gledano) spaljen, čime je junak dokazao svoju intelektualnu i evolucijsku premoć nad retardima koji se zanose hrvatskom znanstvenom fantastikom. Vidi se tu da je na Barola presudan utjecaj imao David Hume sa svojim idejama o izručivanju tekstova vatri.

ED BAROL

Otac svih priča

Vatra je bila ugašena, crni pepeo je zalebdio po zraku kad je Tim nekoliko puta gurnuo granom po njenim ostacima, tražeći zaostale, male iskrice topline. Bilo mu je zima, jutro su bila još uvijek duga i zubata i volio bi da se mogao ugrijati još barem na trenutak, iako je znao da kreću dalje čim se Ilin vrati. Odustao je naposljetku od jalovih pokušaja, odbacio granu, pa se još više skupio na kamenu na kojem je sjedio i obujmio rukama, skupljajući krznenu tuniku oko sebe, pokušavajući se utopiti.

Grmlje je zašuškalo s njegove desne strane i on se prene i izvuče nož iz pojasa. Bio je to ipak samo Ilin, sa samostrelom u desnoj ruci, opuštenog niz nogu, iako je u njemu bila zataknu-ta strijela. Lijeva ruka mu je bila prazna i Tim razočarano uz-dahne. Nadao se da će se vratiti barem s nekom pticom kojoj bi se mogao veseliti očekujući ručak. Dan je dug, bit će još pri-like, ali hrana u torbi je bolja od one na grani. Popipa rukom tešku platnenu torbu pored sebe. Bio je u iskušenju da izvuče još jedan komad plosnatog kruha iz nje, želudac mu je krulio i tražio to od njega, ali odustane od toga. Čeka ih još gotovo deset dana hoda prije nego što običu veliki zaljev i dođu do naseobina. Torba je bila teška i puna, ali bio je to od sjemena koje su nosili za trgovanje, ne od hrane. U povratku bi trebale biti pune metalnih vrhova za samostrele i udica, zajedno sa još nekoliko noževa koje su gore izrađivali, a nadali su se da će imati dovoljno i da dobiju jedan veći lonac.

„Krećemo?“, upita Ilin Tima koji je još sjedio skrupčan pored ugasle vatre.

„Aha“, odvrati mu ovaj zlovoljno i krene ustajati. Godine su ga brzo sustizale, spavanje na tlu i dugi marševi su mu padali sve teže, ali još uvijek nije bilo mlađih kojima bi mogao povjeriti posao cjenjkanja i trgovine. Tim se nadao da će Ilin naučiti dovoljno na putovanjima s njim pa da njega uskoro zajednica i poglavarice poštede putovanja u daleka područja.

„Vidio sam cestu“, Ilin izvadi strijelu iz samostrela i zatakne je u tobolac na leđima. Njegova torba, koju je sad zgrabio i prebacio preko ramena je bila veća i teža od Timove, ali i Ilin je bio za glavu veći i dvostruko mlađi. „Dobru cestu, mnogo sivog. Može se hodati po njoj bez muke.“

„Ceste su opasne“, odmahne Tim glavom dok je skupljao svoje stvari. Uzme svoje kratko koplje pa se osloni na njega. „Svatko te na njima vidi. Na cesti si plijen.“

„Prošli smo kroz veliku, dugu rupu. I tamo je nekad bila cesta. Još se vide tragovi.“

„Ostavili smo cijelu srnu mračnima za prolaz. Oni koji to ne naprave završe u bezdanim jamama.“

„Ja nisam nikog vidio. Sve mi se čini da su to samo stare priče i bapski strahovi, šteta onoliko mesa“, odvrati iza njega Ilin, dok je Tim oprezno koračao između grmlja po kvrgavom kamenju.

„Djecu mraka nikad ne vidiš“, otpuhne Tim. „Kad ti se približe već je kasno.“

„Ma daj. Razmisli još jednom. Mogli bi s cestom doći ponovno do obale još večeras. Baciti malo mamca u more. Malo ribe bi nam dobro došlo. Što kažeš?“

„Ceste su opasne“, uzdahne opet Tim dok su mu koljena krckala. Opasne, ali dobre, pomisli, dok mu je kamenje bolo stopala kroz izlizane kožne đonove.

„Samo jedan dan. I sam si pričao da u ovim krajevima nema ljudi i da nikad nisi naišao ni na one druge.“

„Jer sam pazio. Ali čuo bi ponekad u noći u daljinama zvukove.“

„Vi starci uvijek čujete svašta. Lovim godinama po našim šumama i nikad nisam vidio ni jednog degena ili mulanta. Hajde, što kažeš, cesta je tu odmah preko? Da bar pogledaš?“

Starci, ponovno uzdahne Tim, starci su nekad bili ljudi dvostruko stariji od njega. Opsuje ispod glasa kad je ponovno jedan oštar kamen zabio svoj vrh u njegov taban. Trebalo bi mu još kože da ojača svoju obuću, ali zadnjih dana su jeli samo pernatu divljač.

„Dobro, hajde, pokaži mi cestu.“

Ilin ga razdragano pljesnu po ramenu, udarcem od kojeg je zaglavinjao, i proleti pored njega. Za razliku od Tima, mladić je kroz šumu hodao bos. Taj momak je imao kožu na tabanima koju bi se gotovo moglo proglašiti kopitima, odavno je zaključio Tim. Njemu nije bio toliki problem hodati po šumi koliko je želio avanturu i nešto novo.

Tamna, negostoljubiva šuma i šikara razdvojile su se pred njima kad su izašli na staru cestu. Nekad je bila široka i moćna, jedna od onih dobro građenih. Sad je bila skoro cijela obrasla niskim grmljem i travom, ispucala i prašnjava, ali je po njoj još uvijek moglo hodati dvoje, možda i troje ljudi jedan do drugog. Tim se na njoj osjećao izloženo, golo. Mogao je vidjeti daleko niz cestu, ali šuma je sad izgledala još tmurnija, neprobojna i prijeteća. Kad si u njoj onda si dio nje, putnik i lovac, ovdje van si samo uljez. Ipak, siva prašina je godila njegovim tabanima, a na cesti je bilo i toplije. Sat, dva možda, ne više, samo dok ne prođu ona brda pred njima, onda bi moralo biti lakše. A ovdje neće ništa jestivo uloviti. Čak i ako neka životinja pretrči cestu neće stići ništa napraviti.

Hodali su žustro, Tim šutke, a Ilin pričajući o nekim svojim pustolovinama s ostalim mladićima iz zajednice. Nije ih bilo baš mnogo, sve ih je već čuo nekoliko puta. Ali mladić jednostavno nije mogao izdržati da šuti duže vrijeme. Iznad njih je mogao vidjeti ptice, visoko gore, većinom crne i sitne, ali u daljini je spazio i par bijelih obrisa. Galebovi. No oni su znali letjeti duboko u unutrašnjost, more nije nužno bilo u njihovoj blizini.

Nakon pola sata hoda cesta je još uvijek bila pusta, a šuma tiha i nezainteresirana za njih sve dok šušanj s desne strane nije privukao Timovu pažnju. Zastao je neodlučan, spreman se sakriti, iako nije imao gdje, ali Ilin je već odmicao cestom pred njim. Otvorio je usta da vikne i upozori ga kad je, sad s njegove lijeve strane, ugledao nešto kako dolijeće prema njemu. To nešto se omotalo oko njegovih nogu, lupilo ga po njima i uhvatilo u raskoraku. Opužio se u sivu prašinu, jedva ublaživši pad rukama. Vidio je kako Ilin također pada na cestu oboren s nečim, on na leđa, i prokune glasno sam sebe, budalo i idiote, prije nego ga žestok udarac po glavi, od nekog iza njega kojeg nije ni vidio, pošalje u tamu.

Probudio se u tamnoj prostoriji grubih kamenih zidova.

Glavobolja i glad su ga odmah zaskočili. Svjetlo je jedva dopiralo u prostoriju, sjene su se vukle oko njega prema kraju dana. Bio je vezan, konopcem oko zapešća koji je bio prebačen gore iznad njega preko jedne potamnjele grede i koji se gubio negdje gdje ga nije mogao vidjeti. Čvor konopa je bio čvrst i nije ga uspijevaio olabaviti i izvući ruke, čak ni sa zubima. Pored njega, na tvrdom kamenom podu, Ilin je stenjao još uvijek u nesvjestici. Izvana se čuo žamor glasova i komešanje. Bili su zarobljenici. A što je njemu bilo još i gore, nije bilo njihovih torba. Sva muka i trud uzalud, ako i uspiju pobjeći vratit će se kući kao psi lutilice, podvijena repa.

Ušljiva tkanina puna rupa koja je prekrivala ulaz odmakne se i unutra stupe dva muškarca. Bili su dosta niži od Tima, jako kratkih nogu, ali čvrsti i mišićavi unatoč trbusima koji su visjeli na njima. Goli do pojasa, u rukama su držali kamene noževe, drvene kugle spojene konopom visjele su im za pojasom. Oči su im sjale crveno u polumraku, jedno je lice bilo deformirano i bez cerekanja od kojeg je Tim zadrhtao. Mulanti. Tim se povuče koliko mu je konopac dopuštao, odlučan tresnuti bar jednog od njih nogom. Jedan od pridošlica ispusti povik i konopci koji su držali njega i Ilina spuznu s greda. Drugi uhvati njegov konop i omota ga oko svoje podlaktice.

„Ide!“, promumlja grlenim glasom i povuče ga. Tim se malo opusti i napravi korak naprijed. Govorili su prepoznatljivim jezikom, barem nisu bili potpune životinje, iako bi po njihovim šiljastim, snažnim zubima kojih je prosto bilo previše možda izvukao drukčiji zaključak.

Dopustio je da ga ta dvojica izvedu iz prostorije, pored još dvojice gotovo istih koji su čekali ispred ulaza pa ušli unutra nakon što je Tim prošao pored njih. Izgledali su mu ćelavo na prvi pogled, ali je sada na slabom večernjem svijetlu vidio da briju glave. Sitne porezotine, neke svježje, neke stare, prekrivale su im kvrgave lubanje. Iza sebe je čuo gundanje i Ilinovo stenjanje dok su ga napola vukli za njima. Izveli su

ih u prostrano dvorište, potpuno okruženo visokim kamenim ruševinama. Sivi kamen nejednakih oblika i veličina. Ovo je bilo staro i u vrijeme stare civilizacije, pomisli Tim. Uokolo po dvorištu su stajali muškarci i gledali kako njega i Ilina vode preko dvorišta. Žene i djeca su se navirivali kroz prozorske otvore ruševina. Svi su bili nalik jedni na druge. Maleni, zbijeni, trbušasti i s mnogo deformacija. A bilo ih je mnogo, pedesetak najmanje, možda i više unutar ruševina. Svi muškarci su imali obrijane lubanje, osim dijela kose koja im je rasla oko ušiju. Osvrtao se oko sebe dok ga nisu grubo povukli za konop prema stupu na povišenom dijelu dvorišta. Izlaz iz ruševina je bio iza njega. Nekad dovoljno velik da kroz njega prođu cestovna kolica, sad zatrpan deblima i trnjem, otvorom jedva dostatnim za jednu osobu.

Obojicu su dovukli do tamnog stupa i vezali za njega. Nasuprot njih, udaljen par metara na postolju od dasaka, bio je kip muškarca nevješto isklesan u kamenu, nalik na muškarce koji su ih okruživali. Velikog trbuha, ćelave glave, ali dobroćudnog lica. Oko metar visok, izgleda i poze koja je Tima podsjetila na jednog od starih bogova, Buda ili Krišna se zvao. Stara Marta ga je podučavala o njima kad je bio dijete, u doba kad su vani još znale padati kisele kiše. Sjećao se i raspetog boga i proroka bez lica. Bogovi žive dok ljudi u njih vjeruju, govorila je Marta, a s obzirom kako je čovječanstvo pošlo i zaslužili su da umru. Tim je susretao plemena koja su štovala munje, planine ili bezdlakog vuka pa čak i opakog rogatog medvjeda. Iz neznanja, straha, praznovjerja ili u potrazi za simbolima koji će ih učiniti jačim i drukčijim od ostalih. Ljude koji su potpuno zaboravili svoje nasljeđe i doba koje je nekad bilo. Božanstvo ovih mulanata je djelovalo bezazleno prema nekim drugim za koje je znao.

Stanovnici ruševine sad su se približili i stvorili polukrug oko njih i kipa. Iščekivali su sve dok jedan stari muškarac, ono malo kose oko ušiju potpuno sijede i golemog trbuha, nije

istupio naprijed. Imao je samo jedno oko; mjesto na glavi na kojoj je trebalo biti drugo je bio ravno i prekriveno kožom. Tim zadrhti gledajući ga i promatrajući odvratne deformacije na ostalim ljudima. U njegovoj zajednici su nakaznu djecu ubijali čim bi se rodila. Starac podigne ruke prema nebu koje se tamnilo i svi okupljeni stadoše vikati u glas.

„Šišo, Šišo, Šišo, Šišo, Šišo!“ vikali su sve dok od jeke unutar kamenih zidova Tima nije još više zaboljela glava. Baklje su se počele paliti i raznositi po dvorištu, uz pomoć jedne male vatre koja je gorjela u jednom uglu ozidanom kamenjem. Starac posegne rukom ispod drvenog postolja i izvuče nešto kvadratno. Dođe do Tima i Ilina i podigne predmet u zrak.

„Šišo!“ vikne.

„Knjiga“, odvrati mu Tim, promatrajući dobro očuvanu knjigu koju je starac držao u ruci.

„Knjiga“, zakima starac glavom. Nije mu nedostajalo samo oko. I jedno uho mu je manjkalo. Nije bilo otkinuto, rodio se bez njega. „Šišo!“

„Tko je Šišo?“, upita Tim.

„Šišo!“ vikne starac okrenuvši se prema kipu a svi ostali ponoviše njegov poklik. „Šišo koji je ubijao vampire! Šišo koji se smijao starim bogovima!“ vikao je starac, a svi okupljeni su mrmljali njegove riječi za njim. „Šišo koji je vladao divovima! Šišo koji je porazio dinosaure i zmajeve, koji je palio zvijezde na nebu! Šišo koji je papir pretvarao u vino! Šišo koji je tri puta odnio blago Tariku Zlatoustom iz njegove katedrale duhova! Šišo! Otac svih priča.“

„Šišo, Šišo, Šišo!“ stanu sad opet vikati svi. Neki heroj stare civilizacije, zaključa Tim. Što mu i nije bilo toliko bitno koliko pitanje što ovi ljudi mulanti misle napraviti s njima.

„Šišo!“, drekne opet starac i unese mu knjigu u lice.

„Priče o divovima“, pročita Tim s naslovnice. „Festival fantastične književnosti dva, nula, nula, osam.“

Starac okrene knjigu prema sebi pa onda opet prema Timu, a žamor prođe kroz gomilu.

„Ti čitaš?“

„Čitam, pa što?“

Još mrmljanja i par povika poleti u zrak dok Tim nije shvatio da oni nisu više pismeni. Knjiga ili knjige, su im samo bile religiozni objekt. Iako, i u njegovoj zajednici je bilo jako malo pismenih i sve više su postajali odvojena grupa, istodobno štovana i ismijavana. Knjige su ionako bile rijetkost. Nekad davno, jako davno, znao je to iz priča, knjige su se radile od trajnih materijala i mogle su poživjeti jako dugo. Knjige stare civilizacije su bile tanki papir, trajale bi najviše dvije generacije. A stara civilizacija je nestala prije mnogo više od dvije generacije, stoga su knjige bile više sjećanje nego stvarnost. Većina toga što su oni imali su bile stvari koje su zapisivali generacijama na kožu životinja. Potrebne i dobre stvari. O medicini i poljoprivredi, ne bapske priče o vampirima.

„Čitaš!“, pruži mu starac knjigu. Tim pruži svoje zavezane ruke prema njemu, sklopljenih dlanova i upitnog pogleda. Starac mahnu glavom prema jednom od čuvara iza njegovih leđa i konop nestane sa njegovih zapešća. Tim protrlja ruke pa pažljivo uzme knjigu iz starčeve ruke, izbjegavajući svaki mogući dodir s mulantom. Stranice su bile očuvane, jezik gotovo posve razumljiv, i on nasumice počne, malo zamuckujući, čitati nešto iz knjige. Uzdasi i žamor su se utišali i svi se skupiše što bliže da ga čuju. Nešto više od pedesetak, možda i šezdeset osoba, procijeni Tim gledajući uokolo preko stranica knjige. Završio je čitanjem jedne priče pa kad je graja i vika zavlada dvorištem krene čitati još jednu. Ilin se osvijestio i stenjao pored njega. Nakon što je dovršio još jednu priču starac ga pokretom ruke pozove da ustane i krene za njim. Tim to nevoljko učini. Dva stražara su ga pratila u stopu.

Starac ga je odveo u jednu od bližih ruševina, u prostoriju

koja je bila hladna i suha. Nešto mesa je tu visjelo sa stropa, jedan veliki kotao je stajao usred prostorije, a u njemu je po površini ulivene vode plivalo sjemenje iz jedne od njihovih torba. Nekoliko mješina s tekućinom je stajalo poslagano uz njega. Druga torba je, još uvijek puna, ležala uz naslagana drva na vrhu kojih je bila uredno složena hrpa knjiga. Po desetak knjiga je bilo zajedno čvrsto vezano u prozirni plastični omotač. Zato su tako očuvane, shvati Tim. Nekoliko ih je ležalo odmotanih uz ove druge, raznih boja i naslova. Starac uzme nekoliko njih i gurne ih Timu u ruke pa mu pokaže da ide vani.

Vratili su se natrag do stupa i Tim sjedne ponovno i položi knjige ispred sebe. Starac pristupi i gurne Ilinu nogom.

„Ti čitaš?“

„Moš mislit“, odvrati mu Ilin i pljune pred njegove noge. „Ja ne čitam ništa, ti smrdljivi debilski mulante.“

Starac podigne ruku u zrak, a Tim vrisne kad je jedan od stražara iza njih sa snažnim zamahom spustio kamenu sjekiru na Ilinovu glavu. Zvuk je odjeknuo između zidina, ljepljivi zvuk nalik na lom ljuške jajeta.

„Ti čitaš! On hrana“, obrati se starac Timu koji je u strahu gledao kako trojica odvlače Ilinu prema velikom kotlu punom njihovih sjemenki, kojega su dovukli za njima i postavili iznad vatre.

„Čitaš!“, vikne starac na Tima i Tim uzme jednu od knjiga. Priče o vinu, barem je zvučalo dobro, isto Festival fantastične književnosti dva, nula, jedan, dva. Ti festivali su izgleda trajali kroz cijelu staru civilizaciju. Čitao je zamuckujući dok su iza njega odjekivali zvuci sjekira koje su komadale Ilinu. Čitao je dok su dijelovi njegova tijela pljuskali u kotao i dok je miris kuhanog mesa istodobno natjerao njegov želudac da kruli od gladi i steže se u grčevima od boli. Kanibalizam je bio nešto o čemu su nekad pričali starci, nešto iz dalekih kra-

jeva prekrivenih sivim, žarećim pepelom, ne nešto što bi trebalo postojati tako blizu, samo par dana hoda daleko. Čitao je dugo, iz raznih knjiga, kad mu se grlo već osušilo, čitao je i odbio zdjelu vruće hrane, koju su stavili ispred njega, gotovo povrativši od pogleda na komad mesa koji je plivao u glinenoj zdjeli. Čitao je pod svjetlom baklji duboko u noć, dok su uokolo kružile mješine opojna mirisa s nekom vrstom alkohola. Priče koje je čitao su bile dočekivane uglavnom s odobravanjem, ponekad i s nekom žučnom raspravom, nisu ih izgleda pamtili baš onako kako su bile zapisane i nekad pročitane njihovim precima. A bile su čudne, nestvarne i očito izmišljene, beskorisne, pune stvari koje se sigurno nikad nisu dogodile, barem po onome što je on znao o staroj civilizaciji. I Tim nigdje nije u njima otkrio tko je Šišo. Možda je on bio čovjek koji je sačuvao sve ove knjige pobrinuvši se da prežive stoljeća.

Umor je svladavao Tima i glava mu je sve češće padala na knjigu pa starac napokon da znak da stane i uzme knjigu iz njegove ruke. Većina slušatelja po dvorištu je ionako već zasjala.

„Ide spava“, starac da znak jednom od stražara, „sutra čitaš ponovo!“

„Sutra ponovo“, uzdahne Tim. „S obzirom da vam služim kao zabavljač pretpostavljam da nisam predviđen za jelovnik.“

Starac odmahne glavom i naceri se pokazujući usta prepuna šiljastih, crnih zubi.

„Prvo naučiš čitaš neke od nas. Onda te pojedemo.“

Krasna perspektiva, pomisli Tim, dok je praćen guranjem koplja stražara hodao prema prostoriji u kojoj se osvijestio na ovom mjestu. Stražar je bio pripit i kad je uzeo konop s pripremljenim čvorom Tim ispruži ruke ispred sebe sa dlanovima skupljenim pljoštimize, kao da hvata vodu. Stražar ga ni ne pogleda, samo prebaci omču i zategne je, pa s drugim krajem konopa izađe van iz prostorije. Tim je čekao neko vri-

jeme, trudeći se ne zaspati, pa onda samo sklopio dlanove i izvukao ruke iz omče. Oprezno ju je zakačio na komad grede što je virio iz zida na koji je do tada bio naslonjen, pa krenuo prema izlazu.

Nekoliko baklji još je gorjelo vani, vidio je dvorište na kojemu je još uvijek spavala gomila tih mulanata. Stražar je spavao pored ulaza, koplje je naslonio na zid, a konop mu je još uvijek bio omotan oko podlaktice. Tim oprezno i tiho prijeđe preko dvorišta do prostorije sa knjigama. Uspijevao je vidjeti dovoljno unutra da zgrabi torbu sa sjemenjem i prebaci je preko ramena. Ilinov samostrijel i tobolac su bili naslonjeni uz drva i on zgrabi i njih i objesi ih na drugo rame. Njegov i Ilinov nož su ležali na kožama na vrhu hrpe knjiga. Uzeo ih je oba. Nakon kraćeg razmišljanja uzme praznu torbu i napuni je s desetak knjiga. O pojas je objesio i jednu od mjeseina s vodom. Ponovno se tiho iskrao preko dvorišta do ulaza u ruševine, odmaknuo trnje s njega i provukao se vani. Noć je imala dovoljno mjesečine da vidi kud hoda. S lijeve strane je bio dubok klanac na čijem se dnu čulo hukanje rijeke. Na drugoj strani klanca, onoj višoj, mjesečina je obasjavala zube neke stare ruine. Pogledao je gore u zvijezde i procijenio smjer kojim treba ići. U usta je u hodu ubacio šaku sjemenki i mali komadić kruha koji je ostao u torbi pa ih zalio s malo vode. Bio je vičan hodu šumom po mraku; sad kad je jednom u njoj neće ga se više dočepati tako lako. Pamtio je kud se kretao, za nekoliko mjeseci će se vratiti u ruševine, zajedno sa gomilom mladih lovaca iz svoje i susjednih zajednica. Dopustiti mulantima da nastanjuju zemlju se nije smjelo. Hodao je sve do smiraja idućeg dana, ostavivši ruševine i mulante daleko iza sebe. Imao je sreće i uspio je putem ustrijeliti jednu šumsku pticu. Smjestio se udobno kad je noć već skoro pala i očerupao perje s ptice, pazeći da mu napeti samostrel stoji nadohvat ruke. Složio je grane koje ne dime između brižljivo naslaganih kamenja pa izvadio svoj kremen koji je visio na njegovim

prsimu vezan kožnom uzicom. Posegnu za torbom s knjigama, izvadi jednu i otrgne desetak stranica iz nje pa je vrati u torbu. Nagurao je papir oko sitnih grančica i s lakoćom upalio vatru. Potrajat će mu možda sve do kraja putovanja, pomisli gledajući torbu s knjigama.

Barem nešto korisno da napravi s njima.

A: Bogdanoviću, kako da ti ovo kažem, a da ti ne slomim srce :) Nisam sigurna kako da to formuliram, ali ova mi priča nije legla, tako da sam na kraju bila razočarana. Doduše to što sam ja bila razočarana tebi nije nikakav faktor u životu. Hahah, ali samo želim reći da ne znam točno što bih napisala za komentar, a da ne ispadne krivo čitateljima.

D: Napiši da je odlična i neće ispasti krivo! Čuj, znaš kako se kaže: i slijepa koka promaši zrno. Tako i ja, ponekad napišem dobru priču, pa se onda uglavnom probudim. Zapravo je ovo bio roman od nekih tristotinjak kartica, ali sam ga na kraju skratio u priču (ne znam zašto svi uvijek rade obrnuto, meni je ovako lakše). U romanu se, inače, još pojavljuju dodatni „začini“ priči, poput trabanta i jedne žlice Vegete.

Z: Ova priča doimat će se posebno uvjerljivo svima koji su se ikad smrzli u Pazinu. Ja se smrzнем svaki put, pogotovo ljeti. Sad barem znam što i tko stoji iza toga. Osim toga, naučio sam i što je pingo.

DANIJEL BOGDANOVIĆ

Permafrost

PRVA GODINA

Kad je olujni udar srušio zid pazinskog Kaštela u ponor, netko je rekao kako će ovo zasigurno biti gadna zima. Bio je prosinac i mećava je danonoćno mela grad.

S ovratnikom kaputa prevučenim preko usta i kapuljačom na glavi, Davor je došao vidjeti u kakvom je stanju Kaštel. Bijela plešuća zavjesa oko njega zaklanjala mu je pogled na svijet i isprva mu se činilo kako je s kamenom građevinom sve u redu. Zidovi su bili tu, stameni i čvrsti kao i uvijek, ulaz je izgledao nedirnut. Ušao je u unutarnje dvorište i dah mu se zaglavio u grlu. Čitave zidine okrenute jami je nestalo, kao da ju je netko precizno izrezao škarama, zgužvao i bacio u smeće.

Prizor vrtložne bjeline i golemog prostora što se otvarao pred njim na mjestu gdje je trebao biti kameni zid izazvao mu je vrtoglavicu, ali uspio se sabrati i približiti dovoljno da vidi provaliju pod sobom. Ponor je zjapio poput usta gigantskog čudovišta, a kameni ostaci koje snijeg još nije prekrrio, žalosno su se uzdizali s njegova dna, kao da pružaju ruku, kao da preklinju za pomoć.

Dva dana poslije, vjetar se smirio, ostale su samo padajuće krpe snijega. Davor se vratio do Kaštela, koljenima se probijajući kroz snijeg koji je progutao gradske ulice. Komunalnim službama nije bilo ni traga pa su ljudi sami pokušavali očistiti prilaze pred kućama, ali, nenavikli na ovolike količine snijega, uglavnom su zbunjeno stajali, komentirajući kako je jamačno došlo ledeno doba.

Dvadesetak je ljudi oprezno pregledavalo krhotine razrušenog Kaštela. Neki od njih glasno su se molili, neki su razbacivali snijeg kao da će tako pronaći uzročnika ovoj strahoti. Starija žena, do očiju umotana u šal, priđe Davoru.

„Ovo nije djelo prirode! Ja ti kažem! Ovo su zlodusi učinili! Kaštel tu stoji od desetog stoljeća i sve je pretrpio, a sad puhne bura i ode...“

„Nije to bila bura“, reče Davor, približivši se rubu. Dolje, u koritu, na ruševinama su stajali ljudi. Krpe snijega što je neprestano padao, pokušavale su ih skriti, ali bezuspješno. „Lebić bi eventualno mogao biti dovoljno snažan, ali njega ne bi trebalo biti ovdje. On puše zapadnije, na obali.“

„Kažem ti, to je zloduh! Nikad ovoliko snijega nije bilo u Pazinu!“

„Za sve postoji prvi put. Klima se mijenja, globalno zagrijavanje...“

Žena razdraženo odmahne rukom, pa se vrati na svoje prijašnje mjesto. Davor se približio trojici koji su lopatama udarali po snijegu. Parom od disanja oko sebe su stvorili minijaturnu saunu.

„Zagrijavate se malo?“, upita Davor. Pogledaju ga.

„Tu je ispod led. Sve je zaleđeno, cijeli grad!“

„Zima je, nije to neobično.“

„Ne možeš ga probiti! Ne možeš doći do dna, do zemlje! To se nikad još nije dogodilo!“

„To je on kriv!“, javi se žena skrivena šalom, pokazujući na Davora. Svi je pogledaju, pa njega.

„Za što sam ja kriv?“

„Što je Kaštel srušen! Ti tu uvijek okupljaš one čudake i prizivate štrige i tko zna što još! Sigurno ste dozvali i ovo zlo! Mlečani ga nisu uspjeli srušiti, požar i kuga ga nisu srušili, a sad će ga običan snijeg razoriti! *Ti si kriv!*“

Nitko nije reagirao kad je bijesna žena odmarširala iz Kaštela. Davor je pogledao trojicu koji su otkopavali snijeg. Čim su primijetili njegov pogled, vratili su se svome poslu, kao da je kužan. Davor prije odlaska još jednom pogleda ljudske mrave u jami. Kretali su se uz sam rub litice, oko ulaza u jamu.

DRUGA GODINA

Zimu je zamijenilo proljeće, proljeće je zamijenilo ljeto, ljeto je zamijenila jesen. Ali, samo na kalendaru. Meteorolozi su isprva upozoravali pučanstvo kako sinoptičke karte ne prognoziraju zatopljanje u nekom skorijem razdoblju. U siječnju je Milan Sijerković rekao jednu od svojih čuvenih vremenskih poslovice: „Ako je na Tri Kralja vrijeme jasno, za dugu zimu čuvaj sijeno.“ Bio je u pravu. Snijeg je neumorno padao, rijetki su bili dani kad se iz kuće moglo izaći bez šubare na glavi. U travnju, Sijerković je imao ovu izreku: „Koliko dana pred Markovim žabe regeću, toliko iza njega neće regetati, jer će hladnoća nastupiti.“ Nitko nije čuo žabe, ali snijeg se nije topio. U srpnju, Sijerković više nije imao pučkih izreka. Samo je

prozborio: „Ovo nije normalno!“ Početkom kolovoza, Darijo Brzoja je rekao: „Nitko ne može reći koliko bi ovo moglo trajati, ali uvjeravam vas da nije nastupilo, kako se može čuti, ledeno doba. To jednostavno nije...“ I to je bilo sve od televizijskih prognostičara što će ljudi čuti dugo vremena. Struja je nestala gotovo istodobno u cijeloj zemlji i više se nije vratila. Sva je elektronika izgubila funkciju, a s njom i ljudi. Neka sela u Gorskom kotaru, dok su ceste još bile u funkciji, potpuno su evakuirana. Da se netko od bivših seljana u rujnu odlučio vratiti na svoje ognjište, od svoje bi kuće mogao vidjeti jedino otiske srnećih stopala na krovu.

U listopadu više nitko nije dvojio: Brzoja je bio u krivu – ovo je novo ledeno doba!

Sivo nebo, danas bez padalina, kao golem poklopac je visjelo nad svijetom, kad se Davor spustio do korita Pazinčice, koja je već mjesecima bila prekrivena golemim snježnim pokrovom. Ispostavilo se kako su oni sitni ljudi koje je vidio ovdje na dnu prije gotovo godinu dana speleolozi iz društva „Istra“. Prvi put kad se spustio dolje – negdje sredinom ožujka, kad je već postajalo jasno kako će ova zima biti vraški duga – Davor ih je pitao što rade tu.

„Ulaz u jamu je potpuno zatrpan“, izvijestio ga je Luka, jedan od speleologa. „Prvo smo mislili da ju je zakrčio srušen zid, ali premalo je materijala da bi se zatvorila čitava rupa. A ovdje izgleda kao da je netko dovezao sto šlepera smeća i istovarilo ga pred nju.“

„Možda je vjetar nanio snijeg, pa se stvrdnuo...“, predloži Davor, ali Luka odmahne glavom.

„Pomislili smo i na to. Dođi“, pozove ga i krene se penjati na humak koji je pod sobom skrivao ulaz u jamu. Činilo se kao da je nikada i nije bilo – humak se, poput nekog golemog čira, uzvisivao nekoliko metara nad dnom korita, naslanjajući

se na zid litice nad jamom. Uz sâmu liticu stajala je nekolicina ljudi, pričajući. Rekao bi čovjek – ubijaju vrijeme čakulama. Kojekakva oruđa su bila razbacana oko njih, od najžešćih udara snijega zaštićena sâmom liticom. Snijeg je tu bio raskrčen, tvoreći neku vrstu bazena u kojemu su se ugnijezdili ljudi i alat.

Prvo što je Davor primijetio, još i prije nego je stigao do ljudi, bili su blatni otisci stopala na snijegu. Što ne bi smjelo postojati, ako je ovo na čemu stoji samo nakupina snijega.

Ljudi su se razmaknuli kad su im Davor i Luka prišli. Središte je umjetnoga bazena bilo utabano i ogoljeno od snijega. Ondje se nalazilo tlo.

Davor se zbunjeno ogledao oko sebe. Humak koji je zatrpao jamu, promjera nekih dvadeset sa trideset metara, uzdizao se najmanje pet metara od korita Pazinčice. Otkud zemlja na toj visini? Nisu je valjda stvarno šleperi dovezli?

„Eto ti tema za onaj tvoj festival“, javi se netko i smijeh zaori sivobijelim prostorom.

Davor ga je ignorirao.

„Ne sjećam se da je bio potres“, reče, „ili erupcija vulkana. Je li to tlo odavde?“

„Mislimo da je“, reče Luka, čizmom kopkajući po kamenju. „Kamenito je kao i ostatak korita, ali morat ćemo napraviti stratigrafske analize. Kontaktirali smo geologe, ali zbog prometnog kolapsa nitko ne može doći. Što god ovo bilo, ovo ledeno doba nas je odsjeklo od ostatka svijeta i morat ćemo sami otkriti o čemu se radi.“

„Čini se da ipak jesmo svi otoci“, promrmlja Davor, promatrajući uzdignuto tlo. „Sasvim sami za sebe...“

Otada je prošlo sedam mjeseci mećave, temperaturâ ispod nule i sivila. Većina speleologa je odustala od istraživanja

čudnoga humka. Kako su bili odsječeni od ostatka svijeta – komunikacijski i transportno – nitko nije sa sigurnošću mogao reći vlada li ova ledara u cijeloj Hrvatskoj (a možda i šire) ili je zahvatila samo Istru. Ljudi su počeli kovati svakojake teorije, najviše kako bi ubili vrijeme koje su morali provoditi zatvoreni u kućama. Svaka dva tjedna u Spomen-domu bio je sastanak na kojemu se pokušavalo iznjedruti plan kako se nositi sa situacijom. Međutim, kako je vrijeme prolazilo, a situacija se nije mijenjala, sve je manje ljudi dolazilo na sastanke, sve dok se oni nisu pretvorili u pijanke nekolicine prijatelja koji su tko zna odakle sa sobom donosili hektolitre alkohola.

Davor je bio svega tri puta na sastancima. Sva tri puta za pojavu ledenoga doba indirektno su optužili njega i *one njegove luđake koje okuplja oko sebe, pa žrtvuju djevice i šta sve još ne*. Nakon toga, usredotočio se na jamu. Odlazio je ondje kad god bi mogao, obilazeći humak sa svih strana, pokušavajući proniknuti u njegovu tajnu. Ono što je primijetio, bile su promjene na humku. Kad ga ne bi posjetio nekoliko dana, nije mu moglo promaknuti povećanje obujma te stvari, kao da se širi, kao da raste.

Kad je Davor sišao u ponor tog listopadnog dana, petorica speleologa – kojima još uvijek nije dosadilo dolaziti – krampovima su pokušavali iskopati rupu u humku, koja će im omogućiti ulaz u jamu. Smrznuto tlo im je pružalo pun otpor u tome i uspjeli su iskopati jedva metar dubine. Davor ih je pustio da rade, da neometano može proučavati podnožje humka. Imao je ideju, ali nije o tome htio pričati ni s Lukom ni s kim drugim. Ionako su ga držali za čudaka. Zašto da im potkrepljuje uvjerenja?

Dva-tri metra od početka humka, Davor je iskopao rupu u snijegu, sve dok nije dospio do smrznute Pazinčice. Nastavio je kopati duž njezina korita i na kraju došao do početka nagiba tla. Ono što ga je zanimalo je što se dogodilo s Pazinčicom kad

se ta gromada zemlje „stvorila“? Jer, ako je ono što misli, onda možda...

„Ej, dođi gore!“, vikne netko. Luka ga je primijetio i sad se spuštao prema njemu. Davor brzo zatrpa ono što je iskopao. Prebaci lopatu preko ramena i popne se uz humak.

„Ovo je svaki put sve teže“, reče čim se približio Luki, preduhitivši bilo koje njegovo eventualno pitanje o razlozima Davorova rudarenja dolje. Srećom, snijeg je bio poprilično gust danas, pa se odozgo ne može dobro vidjeti što se dolje zbiva. Da bar ti speleolozi prestanu dolaziti, ionako rade uzaludan posao.

„Što će ti lopata?“, upita Luka. „Za ovo kopanje nam treba bager. Tlo je pretvrdo.“

„Zašto ne odustanete? Što mislite postići tim kopanjem?“

Luka se namršti. „Želimo otkriti što je ovo ispod nas. I je li jama zatrpana. Tebe to ne zanima?“

Davor spusti pogled: „Zapravo, ne. Niste pomislili da bi to mogao biti samo odron s litice? To je vapnenačko stijenje.“

Luka pogleda gore. „Pa nije se moglo samo tako odlomiti. Trebao je biti potres ili tako nešto.“

„Ni zid s Kaštela se nije mogao samo tako odlomiti“, reče Davor. „Možda je došlo do nekog tektonskog poremećaja kojeg nismo mogli osjetiti. Bilo bi zanimljivo pogledati seizmogram s ovog područja na datum kad se srušio zid.“

Luka se zakačio na udicu. Davoru je bilo teško gledati ga kako trči za štapom kojeg mu je bacio i bespogovorno ga donosi, ali ovo je bitnije od moralnih dvojbi.

„Svašta je moguće“, bio je Lukin odgovor. Zatim se vratio svojim dečkima. Nastavili su kopati cijeli taj dan, ali – Davor je vidio – bez dosadašnjeg entuzijazma.

Kad se, tjedan dana poslije, ponovno spustio u ponor, na humku nije bilo nikoga. Nastavio je prokapat put po smrznu-

toj rječici sve dok nije dospio do podnožja humka. I sumnje su mu bile potvrđene.

Pazinčica se nije razlila oko humka, kako su svi mislili. Nastavila je teći *ispod* njega.

„Ova zemlja nije dovežena“, reče Davor sâm sebi, slavodobitno. „Ovo čudno ledeno doba je usred Istre stvorilo jedan *pingo*! Nevjerojatno...“

Taj se dan vratio kući s osmijehom na licu kojega nije mogla razbiti ni sve jača mećava najavljujući još jedan dug kućni zatvor. Ono što je prokopao bit će zatrpano. Ali, nema veze. Sad zna što mu je činiti.

Ono što *nije* znao, bilo je to da njegove zimske putešestvije budno prate dva oka.

TREĆA GODINA

17. srpnja treće godine ledenoga doba, Davor je probio ledeni zid podzemnoga tunela pod humkom i našao se u Zelenoj pećini.

Počeo je kopati nedugo nakon što su speleolozi potpuno odustali od pokušaja prokopavanja humka pa je mogao u raditi u miru. Humak je i dalje rastao što je značilo da – ako je ovo *doista* pingo – pod ledenim pokrovom Pazinčica je i dalje u tekućem stanju. U nekom trenutku ove glacijacije, zaključio je Davor – pretražujući enciklopedije sada kad je internet umro – možda kad je vjetrušina srušila zidine Kaštela, probijeno je dno korita i Pazinčica je potekla *pod* tlo. Tu se počela nakupljati, a kako je temperatura bila sve niža, smrzavala se pod tlom i tako se ono počelo izdizati nad njom. Odatle humak. Ali, ako se on i dalje povećava, to znači da se rječica nije smrzla, što je čudno s obzirom na temperaturu. Kao da je nešto grije odozdo. Kao da je nešto grije *iz jame!*

Na tu ideju nije došao sâm. Negdje oko ožujka, Davor je nabasao na onu ženu što ga je optužila za rušenje zida u

Kaštelu. Udarala je štapom po metalnim vratima navučenima preko kioska kod Parka Istarskih velikana. Njega se, začudo, još nitko nije sjetio opljačkati.

„Ti si kriv za ovo!“, viknula je za njim. „Bila sam ja tamo u Motovunu kad ste zazivali one divove! Sigurno ste probudili Bana Dragonju i on je od bijesa srušio Kaštel i dovukao zimu!“

Nije htio raspravljati s njom. Nema smisla. Ali, ono što je rekla ostalo mu je usječeno u zatiljku. Legenda o nastanku pazinske jame...

Otada je gotovo svakodnevno – kad mećava nije bila pre-snažna – dolazio ovamo s alatom i kopao. Ali, umjesto da je pokušavao prokopati humak s vrha, samo je širio tunel koji si je Pazinčica stvorila pod tlom. Proširujući ga dovoljno da se može provući. Dovoljno da može ući u jamu.

Nitko ga u poslu nije ometao. Pazinjani su bili zaokupljeni preživljavanjem. Namirnica je bilo sve manje – svi dućani u gradu su opljačkani – a pojavila se i neka snažna gripa koja kosi sve više života. Spomen-dom se pretvorio u dekameronsku utvrdu u koju se zatvorila nekolicina ljudi i nikoga ne puštaju unutra. Tu i tamo još se može vidjeti nekoga kako tumara ulicama, probijajući se kroz snijeg, u potrazi za tko zna čim.

Sve je to sada bilo za njim. Davor se izvukao iz uskog tunela i ustao. Odmah je primijetio dvije stvari: Pazinčica je ovdje i dalje tekla. I bilo je *toplo*. Toliko toplo da se odmah počeo znojiti pod šubarom. Skinuo ju je, upalio baterijsku lampu i krenuo prema Martelovu jezeru. Ovdje kao da je ledeno doba zaboravilo doći.

Golema kupola pećine otvorila se pred njim poput ždrijela nekog nevjerojatnog dinosaura. Voda je bila crna, ali ipak je mogao vidjeti njezino dno, kao da negdje tamo postoji izvor svjetla. Toplina je ovdje bila tolika da se površina jezera polagano isparavala. Davor svuče kaput i rukavice, dotakne vodu.

Kao sauna. Što se događa ovdje? I odakle dolazi ta svjetlost u vodi?

Odgovori sâm sebi: „Iz Mitrovog jezera.“

Ali, da bi došao do njega, morat će roniti, jer se prolaz do tamo nalazio pod vodom. U trenu je donio odluku. Bila je luda, ali... Pogleda oko sebe, iz navike, nije očekivao da bi se netko, eto slučajno, mogao naći u jami. Potom svuču odjeću. Bio je potpuno nag, vani je temperatura ispod nule, a ovdje, nekoliko metara dalje, trideset stupnjeva.

Ako ikad izađem odavde, napisat ću knjigu o ovome, pomisli i skoči u mračnu vodu.

Roneći, na trenutak je pomislio kako se nalazi u termalnom bazenu, negdje u nekim toplicama, a svjetlost koja ga je vodila sve dublje i dublje samo mu je pojačavala taj dojam. Nije imao pojma koliko već roni, niti je li prešao u Mitrovo jezero. Znao je samo da mu je ugodno i da bi najradije ostao u ovoj toplini, samo kad bi imao škrge.

Izroni. Očekivao je tamu, onu gustu na koju ti se oči ne mogu naviknuti, ali dočekalo ga je gotovo danje svjetlo. A još više od toga, dočekao ga je čovjek.

Starac bakrene bradice je sjedio oko vatrice što je veselo pucketala, osvjetljujući malen prostor. Činilo se kao da pokušava ogrijati promrzle ruke, iako je ovdje temperatura bila još viša nego u Martelovu jezeru.

„A koji si ti?“ upita starac kad je primijetio došljaka. Davor mu htjede odgovoriti protupitanjem, kad shvati nešto: voda ovdje zauzima sav prostor, ne postoji suho tlo na kojemu bi starac uopće mogao zapaliti vatru. Ako ga oči ne varaju – taj starac, zajedno s vatrom, levitira!

„Kako ste došli ovdje?“ upita Davor, odmaknuvši se od starca nekoliko zamaha rukom.

„Isto kao i svake zime. Samo što se ova oduljila. Ovo mi je zimska rezidencija.“

„Rezidencija? Dobro, tko ste vi?“, Davor na trenutak osjetiti komešanje vodene struje pod sobom, ali se ogluši na to. Glavom su mu prolazile riječi one žene što ga je krivila za ledeno doba. Ban Dragonja, legende & mitovi...

„Eto, kad se ti nećeš predstaviti, a mlađi si od mene i bilo bi pristojno...“, reče starac, pa ustane i hodajući po zraku, priđe Davoru. Čučne i pruži mu dolje ruku. „Ja sam Perun. Sigurno ti moje ime ništa ne govori...“

„Govori...“, promrmlja Davor. Ruku nije pružio. Legende & mitovi...

„A sigurno ti govori. Zato si me i pronašao. Sigurno si imao u rukama Velesovu knjigu. Prokletnik je u njoj opisao gdje mi je skrovište...“

Davor odluči mudro šutjeti. Ne stoga što nikad nije imao tu knjigu u rukama, nego jer nije znao s kakvom to spodobom ima posla. Jedno je čitati mitove o njemu i hodati po Perunčevcu, nešto potpuno drugo je susresti osobu koja tvrdi da *jest* Perun. I koja može lebdjeti u zraku.

„Je li vani još uvijek ledeno?“

Davor htjede reći – *Vi ste bog, valjda znate* – ali, umjesto toga: „Da. Već treću godinu. Odsječeni smo od svijeta, sve se pretvorilo u vječan led. Imate li... imate li vi neke veze... s tim?“

„Moja razmetna djeca imaju veze s tim!“, gotovo drekne starac. Vatra zatreperi, bacajući sjene svugdje po kupoli. „Vazda je Morana donosila zimu, a Jarilo opet proljeće. Ali, kupio ih je onaj Veles tko zna čime i sad hoće vječnu zimu, kako bi me stjerao u kut! Zna da moje stare kosti ne podnose više hladnoću...“

„Ja slušam i ne vjerujem svojim ušima!“

Glas je dopro niotkuda, ženski glas. Davor instinktivno otpliva do zida kupole, prislonivši se leđima. Vrućina koja je vladala, smanjila se za dovoljno stupnjeva da voda postane neugodno hladna. Nekoliko sjena koje je vatra tvorila,

pomakne se, spoji i preoblikuje u crnokosu ženu s oštrim pandžama na rukama. I ona je lebdjela. To valjda dođe genetski.

„Ja da se družim s onom zmijom? Zar sam na to pala? Nema on veze s ovim, tata!“

Starac zvan Perun ustane i prošeta zrakom do kćeri. „On vas je zatravio! I tebe i Jarila!“

„Tata, *ti* si ovo napravio! Samo su ti tisućljeća popila mozak, pa si to zaboravio. Rekao si nam, za posljednjega ručka, da želiš odmora, da ti je dosta posla. Da ćeš se povući u rezidenciju na par stoljeća, kao što si napravio i prije trinaest tisućljeća. Mi ti nismo dopustili, jer ljudi su sada predugo na Zemlji da bi ih samo tako pokosio. Ne sjećaš se kako si pobjegao i onim zidom zatvorio jamu za sobom, da ne možemo do tebe?“

Starac ju je samo promatrao. Davor njih oboje. Činilo mu se ovo kao neka apsurdna predstava u kojoj glumci nisu svjesni da glume. Ili on nije svjestan da pripada publici. Sve ledenija voda ga je podsjećala kako sve ovo nije san.

„Vidiš li, čovječe“, obrati se Davoru Perun, „kakvu moć ima Veles? Kći mi laže u oči! Da sam to zaista učinio, ti ne bi sada ovdje mogla biti. Valjda bih bacio čari pred ulaz da ga ne možeš probiti.“

„I jesi to učinio!“ Oštra Moranina pandža usmjeri se na Davora koji je počeo drhturiti u vodi. „Ali, pomoću ovog čovjeka sam uspjela ući...“

„Nije!“, zavapi Davor. „Prvi put ju vidim!“

„Jesam. Samo ti toga nisi svjestan, maleni. Pratila sam te svo ovo vrijeme, dok si njuškao oko ulaza. Znala sam da ćeš uspjeti ući, tvoja aura mi je to rekla. A i ja sam ti to natuknula kad smo se sreli kod kioska onomadne.“

Davor se sjeti starice sa šalom koja ga je krivila za ledeno doba. Umjesto zgražanja što je iskorišten na takav perfidan način, Davor procvokoće: „Ne razumijem kako sam ti ja pomogao ući ovdje.“

Odgovori mu Perun, naslonivši se na nevidljivi zid: „Ja sam pogriješio. Bacio sam čari koje zaustavljaju bogove, ne i ljude. Nisam računao da bi netko od vas mogao pronaći načina kako ući.“

„Hoćete reći“, jedva progovori Davor, „da sam ja nadmudrio... boga?“

„Ne!“, drekne Perun, a vatra plamenom oblije čitavu kupolu. Davor je morao zaroniti da ga oganj ne spali. Kad je izronio, Perun je iz dlanova ispaljivao munje na svoju kći koja je, preobražena u sjenovito biće, letjela uokolo, izmičući se.

„Nikad više neću vratiti proljeće!“, drečao je Perun. „Zimi je mirno! Zimi se ne moram boriti s Velesom! Dosta mi je svega! *Odlazi i ne vraćaj se više!*“

Davor nije znao kad je to odlučio učiniti, niti je imao pojma hoće li to imati efekta, samo je u jednom trenutku počeo prskati vodu u zrak, prema vatri. Perun je prebrzo za starca usmjerio munje u njega, jedva davši Davoru vremena da zaroni. Ali, zato dajući dovoljno vremena Morani da zaskoči oca s leđa i propara mu prsa oštrim noktima. Perun jaukne, sruši se u zraku, ali nije bio mrtav. Stenjao je dok su mu rane na prsima šištale, pjeneći se. Davor izroni samo toliko da može disati.

Morana je čučnula uz oca, zabrinuto ga gledajući: „Ako ti je toliko teška vječita borba s Velesom, možda bismo ga mogli tražiti da se neko vrijeme ne borite.“

„Kao da bi on pristao...“, procvili Perun. „On ne sluša, on je zao!“

„Ne sluša nas. Ali, možda...“, Morana pogleda Davora. Shvatio je njezin crn pogled istoga trenutka.

„Ja da ga nagovaram?! Jeste li vi... ovaj, oprostite.“ Možda ne bi bilo oportuno tako vrijeđati boga.

„Zašto bi mene slušao? Tko sam ja?“

„Netko tko je prevario njegovu najvećeg neprijatelja“, reče Morana. Topao ubod ponosa na trenutak zagrije vodu oko

Davora. Morana nastavi: „Zauzvrat, tata, molim te, dopusti Jarilu i meni da opet upravljamo godišnjim dobima.“

Perun je tiho cvilio, zagledan u vatru koja je ponovno lagano pucketala. Davor se htjede pobuniti, ali ostao je šutjeti iz dva razloga: ovo je možda jedini način da oslobodi zemlju (ili Zemlju?) ledenoga doba. S druge strane, prokleta znatiželja ne dopušta mu sada odustati. Jer, ovo bi mogla biti nevjerovatna pustolovina! Naravno, ako ne umre od upale pluća prije toga.

„Žao mi je što prekidam“, reče tiho, „ali, ova voda je ledena. A ja nisam besmrtn kao vi, pa...“

„Želiš besmrtnost?“, upita Perun. Davor je buljio, stotinu misli prođe mu glavom. Raspline ih Morana.

„Ne tata, prestanak vječne zime je dovoljna nagrada. Ti, čovče, idi. I ne pokušavaj pobjeći iz grada, naći ću te.“

„A zima?“

„Zima je završila“, reče Morana, pa se okrene njegovati oca. Davor ih je promatrao još neko vrijeme. Dva boga, potpuno ljudska razmjena osjećaja. Što ako je ovo sve ipak samo nekakva luda predstava? Ako mu je to Mirko smjestio..

Davor udahne, pa zaroni. Martelovo jezero nije bilo onako toplo kao kad je ušao, ali niti ledeno kakvo bi trebalo biti ako je vani zima. Davor izađe, na brzinu se odjene i krene prema izlazu iz jame. Očekivao je potpunu tamu, golem humak na ulazu, ali dočekalo ga je danje svjetlo. On se popne preko kamenja i ugleda proljeće.

PRVA GODINA

Zelena boja – koju nije vidio preko tisuću dana – mu je izgledala gotovo strano, nepoznato. Ali, kad je ugledao Pazinčicu kako žubori, kamenje i poznate kuće – kad je shvatio kako zid na Kaštelu opet stoji ondje gdje i treba biti – osjeti navalu adrenalina zbog koje je potrčao. S nevjerovatnom se lakoćom

popeo uz mnogobrojne stepenice i naletio upravo na Mirka koji je grupi ljudi govorio o povijesti istraživanja pazinske jame.

Davor ga zagrlji, vičući: „Nisam znao jesi li živ! Mislio sam da ova zima nikad neće nestati! Kad čuješ što sam proživio...“

Mirko se izvuče iz zagrljaja, baci nervozan pogled na ljude koji su se došaptavali. „Jesi se ti to najeo bunike? O čemu pričaš? Zašto nosiš zimsku odjeću?“

Davor ga htjede podsjetiti da su upravo preživjeli zimu koja je trajala tri godine, a onda mu sine. „A, tako. Učinili su da se vrijeme vrati natrag, da zime uopće nije bilo. Samo ja znam što se dogodilo. Klasika.“

Mirko odvede Davora izvan dosega tuđih ušiju. „Šiška, jesi ti lud? Ne razumijem te!“

Davor odmahne rukom. „Nema veze. Ne vrijedi objašnjavati.“

„Jesi ti to mokar?“, Mirko ga odmjeri pogledom. Zatim pogleda prema ponoru. „Nisi valjda bio dolje, u jami? Sâm?“

„Da“, nasmije se Davor. „I susreo sam Peruna i Moranu.“

„Ne znam na čemu si“, reče Mirko kroz smijeh, „ali i ja bih toga. Čuj, moram ići. Glumim turističkog vodiča ovima, a posla imam preko glave!“

Pa raspredajući o poplavama koje su zadesile ovo područje povede grupicu za sobom niz stepenice.

Prije nego je krenuo kući, posljednja Davorova misao o jami bila je – *A mogao sam postati besmrtan!*

A: Umorna od maratonskog čitanja priča (Zoran: Ej, bi htjela lektorirati našu tajnu zbirku, recimo, to moraš napraviti odmah sad? Će ti to biti dovoljno vremena?) uspjela sam nakratko zaboraviti o čemu je riječ u ovoj priči. Ali taman prije nego sam je ponovno otvorila, sjetila sam se da je to ona priča čija je ideja postala neintencionalan horor što me ugodno iznenadilo.

D: Onda ću te podsjetiti: to je ona u kojoj se pojavljuje Šiško i ima dva adrenalina. Stara istočnjačka mudrost kaže: da bi se zaboravilo priču u potpunosti, mora se biti upoznat s njenom radnjom, a to se postiže čitanjem iste. Dakle, drugi put nemoj čitati priču, pa je nećeš moći ni zaboraviti i onda će autor biti sretan jer mu nisi zaboravila priču. :)

Z: Vas dvoje ste dva adrenalina. Ili neke druge izlučevine. U svakom slučaju, meni se čini da se Brozović ovom pričom htio zahvaliti Šišoviću što ga je nagovorio na pisanje romana „Bojno polje Istra“. Ja ću vjerovati da je to tako, a priča sadrži nindže što je uvijek dobro.

DANILO BROZOVIĆ

Adrenalin 2

Deset godina. Toliko je vremena prošlo otkako sam ubio Herdega. Toliko vremena otkako sam osvetio Anu Lenu. Schmittu raznio mozak usred njegovog ureda. Ispala je upečatljiva dekoracija. Deset godina, pomislim. A devet života. Kažu da nindža ima devet života, a ja sam ih potrošio sedam. Još malo pa nestalo.

„Zapovjedniče Horvat“, prenuo me glas moje zamjenice. Duge je svijetle kose. Tamnih zelenih očiju. Okrugle neprivlačne glave i mišića za koje se iz aviona vidi da nisu trenirani. Nimalo. Nikada. Sjetim se Lucije. Sjetim se njezinog filozofiranja. Sjetim se Minje i Džonija. Uspomene me prate kao vlasi na kosi. Zato brijem glavu. Ali kosa opet naraste. Uspomene se vrate. Pa ih opet obrijem.

„Slušam, Atanasovska“, kažem joj dok nas sunce bije u glavu. Crvenilo kože. Jedinica se osipala. Bližila se bitka za Opatiju. Hrvatska vojska nadire. Mi im ne damo dalje. Oni ne smiju dalje. Sunce je kao golem okrugli disk čiji se promjer smještao u razdaljine beskraj dok ga je nebom progonio Moloh. Sunce je nevidljivi žar koji se razara, spušta i krvari dok mehanika prirode razara beskraj. Sunce je, moje je. Ja gorim na njemu kao zaboravljena sila.

„Jedinice su na mjestu“, govori Atanasovska. Dvije glave niža od mene. Nimalo kao Ana Lena. Nimalo kao Anine bistre, vruće plave oči. Gledam je. Nemilosrdno. Ustuknula je preda mnom. Uplašila se. Kako će se ta boriti? Kako li će ta s ostalim Istrijanima dobiti rat? Ma neka sve ide kvragu. Ja sam zapovjednik Horvat. Ja sam golemi nabrijani veteran hrvatskih policijskih snaga čije su sposobnosti kupili Istrijani. Talijanskim novcem. Pomilovani, razočarani ubojica korumpiranih general-bojnika. Ha, uvijek sam imao poteškoća s prihvaćanjem autoriteta. Pomislim ironično. „Sve je spremno“, govori Atanasovska.

Kimam i stavljam sunčane naočale. Da mi se ne vide oči. Lakše je tako. Sjetim se Ulte. Sjetim se ampule adrenalina koju bih ubrizgao u krvotok prije svake akcije. Sjetim se bistrine koju mi je hormon davao, sjetim se jasnoće svakog pokreta i preciznosti svakog udarca koji bih zadao. Sjećanja. Uspomene. Pizda im materina. Deset me godina progone. Deset godina koliko traje rat. Deset godina od kada sam protjeran. Iz majčice Hrvatske, iz zemlje protiv čijih snaga se sada borim. Snaga kojima sam i sam pripadao. Prije deset godina. Dugo je to vremena. Stigne čovjek zaboraviti kako se zove. Dobro je da imam Atanasovsku da me podsjeti.

„Dobro“, kažem joj. Nije znala gledam li u nju ili u daljinu. Prema Opatiji. Tunel Učka zatrpan. Ja sam odgovoran. Moja zamisao. Nije bilo druge. Nije bilo treće. Jedino logičko rješenje. I sad ih moramo odbiti na opatijskom frontu. Atana-

sovska se smete. Očekivala je da još nešto kažem. Jednom sam joj rekao kako sam reinkarnacija Ivane Brlić-Mažuranić i Džingis-Kana. Nisam se bio nasmijao. Nije znala zajebavam li se ili jesam li bio smrtno ozbiljan. „Čekamo daljnje zapovijedi.“

„Da, gospodine“, salutirala je, nespretno se okrenula čelom nazad i priključila ostatku trupa. Gledao sam je. Plakalo mi se. Jednom sam zapovijedao vojskom. Specijalcima u HPS-u. Ultrama. Danas zapovijedam idealistima. Jedino sam ja isti. Nepromijenjen. Crn. Uzdahnem. Bilo je vruće. Uskoro će početi bitka. Uskoro će početi kraj. Nakon deset godina.

Okrenem se. Uzdahnem. Pomislim na Anu Lenu. Pomislim na krugove. Zato što te krugovi ne puštaju van. Zato što sam prisiljen stalno lutati. Tumarati. Podsjećati se. Meni nikada nema smirenja. Gonjen adrenalinom.

Provjerim pištolj. Spremnik je bio pun. Provjerim pušku. Sve pet. Vrućina mi je kuhala mozak, ali nema šanse da skinem kacigu. Ljudstvo se zabavljalo. Živčani. Meni je pucalo. Živo mi se. Ja sam meditirao. Sjedio sam razmišljajući ni o čemu. Praznio misli. Praznio mozak. Bližila se bitka za Opatiju. Priželjkivao sam adrenalin. Jedino što me gonilo dalje u proteklih deset godina. Toliko je vremena prošlo otkako sam ubio Herdega. Toliko vremena otkako sam osvetio Anu Lenu. No jedino me adrenalin držao na životu. Jedino sam od osjećaja koje mi je podavao osjećao da postojim. Da jesam. Da gorim. Da razdirem, bludim i ponirem u ponore stvarnosti. Ostatak je vremena prolazio kao u magli. Ispod koprene. Nepostojano nije postojalo. Gubio sam se. U ratu se pronalazio. Svjestan. Rat je adrenalin. Adrenalin je moja droga. A ja sam ovisan.

Zapovjedio sam napad. Zatitrao od uzbuđenja. Napucao se adrenalinom. Stuštio. Uništavao. Ubijao. Gonjen. Besmrtn.

„Zapovjedniče Horvat, ne znam što bih vam rekao“, rekao je kruti admiralski glas. Prug. Meni se jebe. Doživljam prokleti *déjà vu*. Kao da sam sličnu situaciju odavno proživio. Stojim mirno ispred njega. Gledam nijemo ispred sebe. „Ali bravo. Svaka vam čast.“ Slična situacija. Nisam je proživio. Iako sam preživio svašta. Veću pohvalu od Pruga neću primiti. Ali osmijeh od mene neće izmamiti. Pohvala. Za smrti. Za paljevinu. Pohvalu sam primio za razaranja, zato što sam slamao udove, sakatio slabije i u naletu zanemarivanja uništavao i ubijao. Čerečio. Prikradao sam se neprijateljskim vojnicima kojima sam prepoznavao znakovlje (jer jednom sam ja nosio oznaku HPS-a) i ranjavao ih. U buci bitke sipao sam zapovijedi. Jezikom znakova kojem sam naučio jedinice pod svojim zapovjedništvom. Nesavršene jedinice. Uvijek malo premalo borbenog elana. Vječno malo premalo žara. Nesavršenost pokreta, nekoliko sekunda preduge reakcije. Sreća njihova da su se borili protiv jednakog neprijatelja. Ja nisam imao takvih problema. Istreniran kao nindža. Čvrst i nepokolebljiv. Razoran za tuđe mišiće. Nevidljiv za neprijateljsko oko. Pojačanih gena, nabrijan do krajnjih granica ljudskog poimanja vojevanja. Posljednja noć uz rijeku užasa. Uz more užasa. More uzdaha dviju vojski koje se tuku u borbi u kojoj neće biti pobjednika. Jer svi smo mi gubitnici.

„Svi smo mi gubitnici, a glas nam je promukao“, rekao sam Ani Leni dok se privijala uza me kao kakva glodava životinja. Privid je bio ljepši od stvarnosti, a ona u njemu bolja nego kad je bila stvarna. Čudno kako čovjek zaboravi sve te svađe, nesporazume i proliveno mlijeko. Sjeća se samo lahora u njezinoj kosi. Njezinih dubokih i toplih očiju. Šetnji uz nasip. Vođenja ljubavi. Vjetra u vedrom proljetnom danu. Nikada oluje. Nikada bure. Nipošto kiše. Nikako njezinih depresija. Mojih odsutnosti. Njezine dosade. Mojeg osjećaja dužnosti. Mazohizma. Bjesomučnih i beskrajnih treninga. Kada me nije bilo pokraj

nje jer je nisam smogao snage otpjeti. Sjećao sam se samo onoga što sam odabrao sjećati iako mi je često išla na živce. I ja njoj. Svađali smo se. Mirili. Plesali taj neprekidni ples koji bi obično završavao mamurlukom. Uskrснуćem. Smijehom. Rječkanjem. Ponekad bi me opio miris plijesni. Ponekad bih zaspao. Ali jedno je sigurno. Privid je bio bolji. Jednostavniji. Svodio je postojanje na konstantu koja bi se pojavila pokretanjem programa. Pokretanjem moždanog umetka koji bi stimulirao odgovarajuće dijelove mozga i tako inicirao utonuće u privid. Rastapanje i ponovno stapanje. Buđenje pokraj Ane Lene, glodave životinje. Zamišljene lutke koja je pripravna povinuti se svakoj mojoj želji. Svakom mojem hiru. Svakoj mojoj zamisli. Kako dosadno. Tupo i predvidljivo.

Ugasio sam program. Razložio i otvorio oči u stvarnosti. Ležao sam na krevetu svoje sobe, u kući na istarskoj obali. Usamljen. Razočaran. Sjećajući se jučerašnje bitke koja mi je još uvijek tijelo prožimala trncima od uzbuđenja. Ustajem i prilazim prozoru, čuvajući energiju. Sjećam se kako su neprijatelji nadirali, a mi ih nadjačavali. Uličnih borbi prsa u prsa također se sjećam. Gotovo da sam plakao. Gotovo da mi ih je bilo žao. Golobradih mladića i sredovječnih muškaraca s pivskim trbusima koji su trčali prema meni, želeći me poništiti samo zato što su im vlasti glave napunile glupostima. O mrskom neprijatelju. O groznim separatistima. O mafijaškom ugnjetavanju zbog kojeg se moraju odcijepiti. Jer su vjerovali u ideologiju slobode koja to nije. *Avanti, popolo*. Naprijed, naši. Njihovi koji su jurišali prema meni. Ja sam ih zatirao. Ubrzanim pokretima prouzrokovanim ojačanim genima. Lomio sam vratove. Pucao u genitalije. Šurikenima rezao očne jabučice koje su prskale tekućinom kao da ih griješ do ključanja. Namjerno sam odbacio pušku premda sam imao još punjenja i izvadio katanu. Lišavao sam ih udova kao da kosim travu u ljetnom dvorištu. Nisam se ni uznojio. Tek lakši trening. Tek nedorasli mladci. Ili slavonski muževi koji ni-

kada puške nisu ni vidjeli. Jadna vojska. Siromašna. Prisilno mobilizirana ili navučeno unovačena. Arsenala nikad obnavljanog, odora koje su odavale statusno stanje. Siromašni kao crkveni miševi. Zaboravite na laserske puške. Zanimarite samonavodeće streljivo. Nikakvo moderno ratovanje. Ništa na što svršavaju znanstveno-fantastični *geekovi*. Ovu vojsku svi su zaboravili. Ova vojska zakoračila je kroz zelena vrata bez povratka. Anakronizam svojstven zaostalima.

A onda je vidim. Kako kolje. Kako reže. Kako ubija pripadnike moje vojske. Kako je ojačana, nabrijana i mišićava. Vidim je kao madonu usred prostakluka, njezine goleme ruke koje lome kosti. Kako se kao oklopno vozilo probija prema meni, usred sveg meteža, rulje i pakla. Ne čujem ništa. Nikakve granate, pucanje ili krikove bitke. Ne vidim više ništa. Nikakve pokušaje, nadanja ili strahovanja. Usredotočen sam na nju. Volim je. Želim je. Ubiti. Uništiti. I usrećim se kad shvatim da je i ona vidjela mene. Moje staro tijelo spram njezinog jakog i mladog. Moje gensko pojačanje dvije ili tri generacije starije od njezinog. Moju kratko ošišanu glavu. Stojimo tako dvije sekunde kao dva titana, percipirajući jedno drugo, sve dok ona ne krene u napad. A ja u sebi pjevam, napokon sretan. Dostojan protivnik.

Hvatamo se u koštac. Ulazimo u sraz. Ja sa svojom katanom. Ona svojim golim rukama. Propinje se. Pritište me. Želi me razoriti. Priča mi kako sam ja tek jedan jadan starčić čije je vrijeme prošlo. Govori mi kako je ona ultrašica, a ja sam bio tek šonjo. Pokušava me izbaciti iz takta. Misli da hoće. Ja se u sebi smijem. Smijem se i izvana. Jaka je. Jača od ikoga s kim sam se borio proteklih godina. Ali nije jača od mene. Zaludu joj njezina pojačanja. Vrlo bitno za njezinu obuku. Manjkava je. Bistrinom uma opažam njezine nedostatke. Analiziram. Ne naprežem se. Uživam u borbi. Namjerno je produžujem. Zamišljam da se tučem s robotom za vježbu. Pariramo si udarce. Ona majstorski izbjegava moju katanu. Puštam joj

da je slomi. Golim rukama. Impresioniran sam. Ionako mi to nije bilo omiljeno oružje. Ljuta je. Shvatila je da se poigravam s njom. Svejedno. Neka. Uživam u borbi iako protivnica nije dostojna. I tako nastavljamo. Njezina obuka je dobra. Solidna. Njezina pojačanja vrhunska. Posljednja riječ tehnologije. Ali ipak. Nešto joj nedostaje. Ona nešto nema. Nešto čega je u mene i previše. Nije riječ o adrenalinu. Niti o iskustvu. Njoj nedostaje moje razočaranje. Njoj je potreban moj užitak. Zadovoljstvo borbe. Ona je bezosjećajni stroj, ona je kao programirana ratna mašina. Smijem se. Otvoreno. Potom mi dosadi. Potom vještim pokretom pronalazim rupicu u njezinom gardu, ulazim rukom između njezinog oklopa i kacige te joj kidam vratnu tetivu. Ona pada mrtva. Ja ne likujem. Jer opijenost jenjava. Baš kao i bitka. Okruženje se smiruje. Smirujem se i ja. Vidim Atanasovsku kako mi maše. Ali joj ne uzvraćam. Prilazim joj. Smiješim se. Smiješi se i ona. Dobivena je bitka za Opatiju. A ja, unatoč svemu, nisam zakržljao.

Sjedim u ogromnoj prostoriji za sastanke. Sjede tamo i neki drugi. Sjedi Prug i još nekoliko generala. Još nekoliko časnika i časnica. Ne prepoznajem ih sve. Nemam zašto. Nemam što raditi s njima. Niti oni sa mnom. Ja sam vojnik. Plaćenik koji je izbjegao iz vlastite ekipe. Istrijani su me unajmili. Koristilo im je moje znanje o hrvatskim jedinicama. Koristilo im je što sam se jednom borio dok su se oni bunili. Ja sam se njima okoristio nakon što sam se osvetio. Nakon što sam uzeo milo za drago. Zbog pogubljenja Ane Lene i smrti moje ekipe. Minje, Džonija i Lucije. Našeg zadatka kod propalog stadiona kojim lutaju mutanti. Danas kao i na početku stoljeća. Sjetim se Herdega. Starih uspomena. Prošlosti.

„Dame i gospodo“, prene me iz sanjaranja admiral Prug. Vрати u sadašnjost. U svijet kojim gospodari Martin Korajzl. Ima nas desetak. Tamo je i Atanasovska. Smije mi se. Nije

nimalo nalik Ani Leni. Kosa joj je blago kovrčava. Blijeda. Neodređene boje. Možda ja više boje ne vidim određeno. Sve se zamutilo. Posivjelo. Izbljedjelo. A Prug nastavlja s pričom. Glas mu poskakuje tipičnom istrijanskom melodijom. Objašnjava nam. Prodaje posivjele i izbljedjele floskule. Neutemeljena, isprazna stanja kojima velikani peru mozak masama. Svjetini. Ali nas je desetak. I od nas desetak, polovica ga ne doživljava zaozbiljno. Ja se prenem. Atanasovska me i dalje promatra. Strepi. Važno joj je što mislim o njoj. A ja mislim o svojem prividu i o tome kako ću potonuti u njega. Kako ću se rastočiti i pustiti Ani Leni da me i večeras miluje. Makar ne znam. Makar više u tome ne pronalazim ugodu. Ne pronalazim sebe. Puštam se da padam. Da napadam. Da zaboravljam. Ali ne djeluje, jer sjećam se previše toga.

„Dopustite mi da vam izložim našu zamisao“, govori Prug. „Da vam predstavim naše novo pojačanje, mladog gospodina Olivera Riemera, koji će nam predočiti strategiju kojom ćemo etablirati istrijansko ime i proširiti saznanja o našoj kulturi.“ Rječito. Blagoglagoljivo. Taktički. Ne bi me iznenadilo da Prug nakon završetka rata postane prvi istrijanski predsjednik. Aktivan kao stvoritelj nove države. Istre koju je silovala susjedna bivša domovina. Nasmijem se. Suviše sam ciničan. Jer sam iza kulisa vidio suviše. Jer znam kako funkcioniraju takvi kao Herdeg. Takvi kao Schmitt.

Mladac je ustao. Odmjerio sam ga. Bistre oči, ali hladne. Um taman, ali hladan. No usprkos hladnoći i nijednom pojačanju osim prvoklasnog moždanog usatka koji mu se kao nametnik obavijao oko glave, Riemer je sjajio. Zračio je unutaršnjom snagom i vjerom u bolju budućnost. Ne kao ja. Moja jedina vjera bila je moj bankovni račun na Kajmanskom otočju. Ja sam u ovome ratu bio najamnik koji se borio za bolju budućnost. Ali vlastitu. Riemer priča. Govori. Slušam ga polovicom svijesti. S njegovih strana sjede dvoje, kasnije ću saznati, njegovih nerazdvojnih drugova. Natporučnica Marina Lovreković i vod-

nik Iztok Popovič. Polovica Popovičevog lica je u dijelovima. Titanskim dijelovima. Kao robot. Terminator. Izgubio ga je u tko zna kojoj borbi. Možda baš onoj prije nekoliko dana kad je jedna jedinica nalik na Ultru napala konvoj zarobljenika prema Pazinu. Možda su htjeli odmazdu za Opatiju.

Riemer priča. Nije rječit. Funkcionalan je. Racionalan. Zbori škrto, kao Spartanac. Kao vojnik. Još nisam odredio sviđa li mi se. Izlaže zamisao. Riemer je genijalac za računala. Za prividnu stvarnost. Proizvođač virusa. Zaobilazitelj sigurnosnih sustava. Poniratelj u ništavila nepostojećeg svijeta. Govori o tome kako je razvio vatrometni virus koji se kao kolutićavi nametnik crnim sporama širi po zelenim suncima virtualnosti. Govori o tome kako će virus napasti domaćinske sustave i kroz njih nezaustavljivo proširiti svoj sadržaj. O tome kako će se sadržaj kao stablo vatrometa razmnožiti kroz čitavu krošnju sustava sve dok ne zauzme čitavo deblo. Svaku prividnu stanicu.

„Što se nalazi u virusu?“, upitao je netko. General Bijelić ili Bijedić, kako li se ono zvao. Atanasovska mu na uho priča kako je Riemer prebjegao iz hrvatske vojske zbog mlade natporučnice pokraj sebe. Gledam ih jedno pored drugog. Sviće mi. Ja sam se prodao za lov. On zbog nečeg drugog. Suosjećam s njim. Nadam se da nije suviše naivan. Da se kasnije neće razočarati. Da je natporučnica iskrena.

„Znanje“, rekao je admiral Prug. „Virus sadržava koncentrirano znanje o Istri, virus je kao živuća istarska enciklopedija. U virusu postoji sve što znamo o Istri, od Jure Granda do brijunskih dinosaura, od povijesti višnjanske zvjezdarnice do pozadinskih priča o vodnjanskim mumijama, od umjetničkih kolonija u Grožnjanu pa do motovunskog Velog Jože, od Pazinske jame do Jules Verneovog utjecaja na Istru, od štriga pa do zmajevih brazda. Virus je znanje o Istri koje će se nesmiljeno proširiti kiberprostorom dok se mi borimo s ove strane uštekavanja.“

Impresivan govor. Nije loša zamisao. Atanasovska pored mene kima. Ja stojim kao kositreni vojnik, nepomično čekajući nastavak. Pitam se zašto su zvali mene i nju, zapovjednike posebne komandoske postrojbe. Sve mi se čini da mi se odgovor neće svidjeti jednom kad ga budem saznao. Jebem ti život. Netko nešto pita. Opet onaj bijeli ili bijedni general kojemu se nitko ne može sjetiti prezimena. Frfljavac. Izlaže svoj traktat. O tome kako enciklopedijsko znanje ne vrijedi ništa. Tko danas čita enciklopedije? Čemu znanje koje se ne može uporabiti? Zapitaš kućno računalo o pojmu i odmah dobiješ sve što o pojmu moraš znati. Uštekaš se i razgovaraš s Diderotom osobno.

„Slažem se s vama, generale“, očito mu se ni Prug ne sjeća prezimena. Riemer i dalje stoji. Kao da se trza. Kao da jedva čeka ući u kiberprostor. Shvaćam ga. I mene tamo večeras čeka Ana Lena. Da opet proživimo jednu zajedničku večer. Da joj ispričam o svojoj budućnosti i o planovima. Smijem se. Atanasovska misli da se smijem njoj. Oči joj zasjaje. „Zato virus nismo temeljili na postojećim knjigama ili suhoparnim podacima. Cilj nam je bio razviti napadački program koji će korisnicima sustava u interakciji pričati životopisne poučne priče o našoj povijesti i tradiciji. A bazirali smo ga na postojećem pojedincu i jednom od naših velikana. Njegovo smo znanje pretočili u virus, njegove će se priče kao vatromet proširiti prividnom stvarnošću.“

Zastao je i pogledao Riemera. A Riemer reče: „Naš virus zapravo je um Davora Šišovića.“

„Ne sviđa mi se ovo“, rekao sam Atanasovskoj. Resi je golema kaciga. Za broj prevelika. Resi je borbeni oklop. Vidim koliko joj smeta. Koliko je steže. Koliko na nj nije naviknuta. Borbeni helikopter prevozi nas preko otvorenog mora. Uskoro ćemo skrenuti, uključiti uređaj za ometanje radara i desantno se

spustiti na Velebit. Baš kao što sam se jednom davno spustio pokraj napuštene zgrade blizu propalog stadiona gdje su carevali golemi štakori i desničarski mutanti. Ali bilo je to davno. U nekom drugom životu. Jedino što je isto i nepromijenjeno jesam ja. I mutanti. Opet grlim pušku kao što sam je grlio i tada. Elise helikoptera sijeku sumračni zrak. Ali ja, ja sam isti, jedinstven i golem kao imponantna nakupina gorčine i ponora u koji se taloženjem nakuplja kal. Ja sam živo blato ispraznosti i čemera, divovska kugla od histerije i bola.

Atanasovska me pita što mi se to ne sviđa. Osjećam kao da se gušim u svom oklopu. Pretoplo je, a ja sam razdražljiv. Nepovjerljiv. Sumnjičav. Atanasovska. Toliko je naivna. Toliko draga. Ona je dio mojeg tima, ona je dio moje svakodnevnice. Pitao sam je jednom što je bila prije rata. Pričala mi je. O svojem običnom životu. Odrastanju uz more. Strance koji su dolazili u Istru. Pričala mi je posljedicama jedinstvenosti i smiraju zakonitosti. O mafijaškim obračunima. O ljepoti zalaska sunca na kamenjaru dok sve kao da nestaje i gubi se u prstometu boja, oblaka i mirisa soli. Pričala mi je priče o Istri. Pričala je o Davoru Šišoviću. O zmajevim brazdama. O turistima. O Pazinu i o mitologiji, pričala je o Vladimiru Nazoru. Ona je pričala, a ja sam je slušao. Zapažao crvenilo na njezinim usnama. Njezine nabubrene žile. Njezinu nesnalažljivost i nezajajžljivost. I onda sam opazio. Kako starim. Kako sam usporen, iako sam nabrijan. Kako sam nikakav, iako sam nindža. Reinkarnacija. Ali čija?

„Jednom su davno moju jedinicu poslali u klopku“, rekao sam. „Ništa nismo znali. Svi su poginuli osim mene.“ Čudno, pomislim. Kako se traumatičan događaj da sabiti u tri kratke rečenice. Makar sam dijelove izostavio. One najtužnije. Najtragičnije. Jednom ću joj možda opisati i njih. Ma hoću. Ako preživimo.

Ona ne komentira. Dobro znamo zašto smo u helikopteru i kamo idemo. Dobro znamo da pripadamo komandoskoj je-

dinici istarske vojske, dobro znamo koji nam je zadatak. Elitni nismo. Ne usuđujem se prišiti nam taj pridjev. Ali ostali su požrtvovni. A ja sam plaćen da budem takav. Još uvijek vođen nagonom za preživljavanje. Još uvijek čvrst. Dovoljno čvrst da svjesno sagledam ono što svi znamo. Većina se nas s ovog zadatka neće vratiti. Žrtvuju nas. Ja doduše imam najveće šanse preživjeti. Zbog svoje konstrukcije, obuke i iskustva. Zapovjednik Horvat. Plaćenik. Najamnik. S novcem na računu na Kajmanima. Ostali su u helikopteru mladi i idealisti. Kao Atanasovska.

Helikopter siječe zrak. Ispod radara smo. Ali teško da nas nitko nije vidio. Istra je mala. Hrvatska pokatkad još i manja. U glavama ljudi. U poimanju širine svijeta. U konstrukciji obneviđenja. Razočaraš se u ljude od kojih si najviše očekivao. Helikopter nas poput morske krave nosi u svojoj utrobi. Prema cilju. Spremamo se. Neki se mole Bogu. Možda i starim bogovima. Možda divovima. Ja mislim na prividni svijet u kojem sam sretan s Anom Lenom i usporedno u glavi razvrstavam planove upada u kompleks koji ćemo napasti. Riemer i Prug su objasnili. Otvoreno rekavši da se zasigurno polovica nas neće vratiti. Bit ćemo ratnici pali za slobodu. Jednom su takve nazivali narodnim herojima. Potom vitezovima. Uvijek patnicima. Stradalnicima. Ali nitko nije rabio pravu riječ. Bili smo pijunske žrtve na šahovskoj ploči igrača izvan poimanja. Mene nije briga. Ja sam plaćenik i nakon ove akcije račun na Kajmanskim otocima bit će mi podebljan. Smiješio sam se. Maštao o završetku. Mirovini. Jer star sam. Riskiram. Naidem li na dvoje ili troje pojačanih odjednom, pišem kući propalo. Ali smiješim se. Sutra navečer pričat ću Ani Leni o našoj akciji. Sada nisam stigao. Riemer je rekao da mu mrežno proširenje virusa pod kodnim nazivom Šiško priječi obrambeni zid. Gruzijски hakeri krpaju rupe čim ih on načini. No rupa se može neočekivano načiniti i fizički; dovoljno je na trenutak prekinuti dotok informacija na jednom od čvorišta holovizije,

potom se Riemer ubaci i usadi virus, a gledatelji određeno vrijeme umjesto zabavnog programa i dokumentarnih sapunica u stilu Velikog brata u dnevnom boravku slušaju Davora Šišovića koji im priča priče o istarskim kažunima. Riemer je objasnio da takvo prodiranje fizičkom diverzijom donosi još jednu prednost: virus je kombinacija vatrometa i mutanta te izrazito složen za uništenje. Ubaci li ga izravno nakon presjeka veze, obrambenom sustavu neprijateljske hologramske dalekovidnice bit će potrebno više vremena da ga sruši. Jedina alternativa jest prekid emitiranja na neodređeno vrijeme. A virus će dotle pritajeno čekati, dizajniran skrivati se u krajnjim zakutcima kiberprostora. Iskakati kao lutak iz kutije.

A ja sjedim u utrobi morskog sisavca i pitam se je li vrijedno. Je li zbog toga vrijedno žrtvovati živote tih idealistički nastrojenih mladića i djevojaka? Utrnuti svjetlost u naivnim očima koje kao janjad gledaju u susret sudbini. Nekima kob, drugima spasenje. Ja mislim jedino na Anu Lenu. Dok me Atanasovska gleda. Promatra. Ruje mi po nutrini. I vidim da se boji. Boji se smrti, jer joj ne spoznaje smisao. Jer na nju ne gleda kao na smirenje. Kao na završetak. Ja sam se s mnogime odavno pomirio. Sa smrću. Doći će po mene. Ponekad i žudim za njom. Ja sam ratni stroj koji poput borbenog robota i golemog oklopa automatski dere po granicama nadanja. Ja sam jedna od milijun divljih B-mašina napajanih nitroglicerinom što se grmeći uzdižu u nebo.

Atanasovska me gleda. Položim ruku preko njezine. Tješim je. Govorim joj da se usredotoči na zadatak. Govorim joj da se sjeti svega što sam ih učio. Ja sam kao mudri sensei čije riječi poput *shikomizue* prodiru u njezin um. Smirujem je. Ja iluzija više nemam. Svjestan sam da ne činimo ništa što Riemer ne može učiniti onkraj prividnosti. Svjestan sam da je rat. I kao svaki rat, i ovaj naš zahtijeva mučenike. Jedan dio nas. Jedan dio mladih, naivnih idealista. Da mitom i legendom nadahnjuju druge poput njih. I tada me ošine. Dok joj ruka počiva

u mojoj. Nasmijem se ironiji sudbine. Jer poginem li večeras, moje ime će nadahnjivati borbu. Postat ću vitez i narodni heroj. O meni će se s koljena na koljena prenositi priče. Možda će o meni pričati koju i mutirani virus Davora Šišovića.

Pa prasnem u smijeh.

Okružili smo kompleks. Skener nam je dao do znanja da smo u manjini. Ali računamo na element iznenađenja. Samo da nas ne napadne nešto neočekivano. Prototip borbenog robota ili genskim inženjerstvom stvoreni mutanti koji čereče udove s protivnika kao zaigrani dječaci s Paje Pauka. Mutanti paučnjaci, padne mi na pamet. Stresem se da bih se sabrao. Bila bi to parodija. Vjerojatno neshvaćena.

Čekamo. Dišemo plitko. Britko. Zjenice su mi prosto proširene. Čekamo Riemera i njegov hakerski tim da nam jave da su riješili: a) ubacivanje u nadzorni sustav kompleksa; b) anuliranje informacije o našem kretanju; c) puštanje petlje koja će nadziračima davati lažnu sliku i termalni zapis o neutralnosti okoline. Netko prdne. Nitko se ne nasmije. Događa se. Nervozna. Sjetim se svoje prve bitke. Četvrti balkanski ratovi. Krv do koljena. Prosuta crijeva iz kojih su se prosula govna. Nimalo smiješno. Loš san. Golemo tijelo nebeskog remorkera. Dvojica neprijateljskih vojnika puše na padini. Pričaju šale. Loše šale. Šale dječje.

Potom primamo signal iz stožera. Posljednja provjera. Na svojim smo pozicijama. Svi na svojim pozicijama. Ja sam prepun adrenalina. Čekam. Posljednji trenutak. Petlja je puštena. Napetost narasla. Volim ovaj trenutak. Osjetiti kako mi se niz čelo cijedi usamljena kaplja znoja. Kako je svijet usporio i sabio se u jedan trenutak. U pišljivu nanosekundu postojanja prema kojoj se sva tisućljeća civilizacije doimaju kao jedan mrav u mravinjaku što obavija tkivo svemira. Djelić sekunde koji ništi sve ere u povijesti Zemlje. Jedan jedini pišljivi tre-

nutak u kojem shvaćam da postoji život poslije smrti. I zapovijedam napad.

Upadamo u kompleks. Solidno branjen. Solidan odgovor na našu paljbu. Ali nedovoljan da nas zaustavi. Dovoljan da nas osakati. U krajičcima očiju registriram svoje snage. Kako se trude. Kako se bore kao nedovoljno uvježbani borci za slobodu čiji entuzijazam nadoknađuje pomanjkanje izvježbanosti koja je u mene svakodnevnim vježbanjem postala prirodni pokret. Kao disanje. Kao pražnjenje crijeva. Kao nagon. Refleksna reakcija kad me netko želi udariti. Kao ovaj protivnik. Koji nadire, žustro i u svojem umu nezaustavljivo. Smijem se u sebi. Amater. Izbjegavam njegov preočiti udarac i lomim mu ruke jednostavno ali virtuozno kao da sam čembalist koji svira Goldbergove varijacije. Gonjen sam adrenalinom. Hormon koji mi raskida grudi. U mišićima osjećam mučenje kojem sam bio podvrgnut nakon što sam ubio Schmitta. Starim. Ali se borim. Samouvjereno. Dok oko mene pogiba ljudstvo. Moje i njihovo. Svoje sam vojnike učio *wing chunu* jer mi se činio najpogodnijim. Iskorištavanje snage protivnika protiv samog protivnika. Jednostavno, ali virtuozno. Blokada i uzvrat. Zamah protiv nadiratelja. Nema uzmaca. Kao vrhunski prevoditelj u doba kada se golemost svodi na štanceraj i šund. Dok površina vode ostaje netaknutom, a svijetom diktiraju neznanci.

Oko mene smrti. Raspadnuti udovi. Vrisak. Krik i bijes. Nisam prisutan. Nisam uopće prisutan. Misli mi lutaju dok oko sebe odbijam neposredne nalete i pucajući poništavam živote kao u hologramskoj igri. Kao u prividnoj stvarnosti koja je oponašajući stvarnu stvarnost iskvarila privid do neprepoznatljivosti stvarnosti. A privid se potom ostvario. Isključio sam komunikacijsku vezu, računajući da će vojska obaviti što imaju za obaviti. Išlo im je dobro. Atanasovska se borila kao zmaj. Borbena kaciga umrljana joj je tuđom krvlju. Jedan istrijanski vojnik pored nje tresao se od električnog udara.

Atanasovska je taman dokrajčila njegovog ubojicu. Borba je bila prilično izjednačena. Ja sam jezičac koji će donijeti pre-vagu. Minijaturni kompleks od stotinjak kvadrata oblikovano-m kao L punio se leševima. Njihovim i našim. Neprijatelji i junaci. Legende. Vječno će živjeti u pričama i pjesmama. Isto bi bilo i na drugoj strani da pobjeđuju oni.

Potom osjetim bol. Potom osjetim strah. Adrenalin. Proširene zjenice. Prokuhano mlijeko. Još vruće, još mokro i ljepljivo. Nepromijenjen. Neviden. Neznani. Električna melodija kojoj se ne nazire kraj. Zavojnička petlja koja propada u beskraj. Pogledam mladića u oklopu borbenog oklopa. Noviji model. Dao sam se iznenaditi. Moj borbeni oklop također je novijeg modela. Ukrao sam ga iz Ulte. Tehnologija oružja napreduje. Čujem da su kavkaske republike odlučile ratovati u prividu. Ostaviti stvarnosti da se razvija. Enderova igra, ali stvarna. Ili prividna. Tko zna razliku. Muti mi se u glavu. Abdomenom se širi bol. Shvatim da ne nosim svoj oklop koji sam ukrao iz Ulte. Netko ga je zamijenio. Prokunem. Pizda im materina. Gledam užas na njezinom licu. Atanasovska. Ana Lena. Ali kako kad nisu iste? No ne posustajem. Ne pokazujem koliko me strah. Koliko se plašim. Koliko se proklinjem što sam bio toliko samouvjeren. Sakrivam istinske emocije i na lice prizivam užas Atanasovske. Napadam. Sjetim se svoje protivnice iz bitke za Opatiju. Koliko je nemoćna bila. Zamišljam koliko će nemoćan biti taj mladac kad nasrnem na nj. Hvatam se ukoštac s borbenim robotskim oklopom u koji se zaklopio kao kakva nakaradna kornjača. Ja sam ratnik. Ja sam onaj koji donosi smrt. Ja sam maestro i jezičac na vagi. Ja ovoj jedinici donosim premoć. Ja na licu mladića u oklopu čitam užas. Strah pred vlastitom smrću. Znam što moram učiniti da mu ugasm oružje. Blokiram električne impulse u oklopu. Neutraliziram ga. Pretvorim u nepomičnost. Čitam mu strah na licu. Jer ne može otvoriti. Čitam mu stravu u očima. Jer se ne može iskolbeljati. I prilazim mu. Kao u trenutku dužem od čitavog kenozoika. U djeliću sekunde u kojem je Velikim Praskom nastao

svemir. On se boji. Ja sam ljut. Bijesan sam na sebe što sam se dao iznenaditi. Bijesan sam što ne nosim svoj oklop. Bijesan sam jer me drži adrenalin. Bijesan sam na Schmitta, Herdega, Pruga i Riemera. Smijem se požudno, smijem se nadmoćno. Likujem. Jače je to od mene. Likujem što sam ga porazio. Likujem što je moja jedinica pobijedila. Likujem. I ponižavam ga. Nemilosrdno i nesmiljeno. Njegovo postojanje se briše. Na poprištu ostajem samo ja.

A potom adrenalin popušta. Muti mi se pred očima. Gubim vid. Čujem kao kroz smetnje. Svrćem pogled na rupetinu u zaštitnom oklopu. Čime me to pogodio, stignem pomisliti. A onda se izgubim. Potonem u bjelinu ništavila. Čujem kako me Atanasovska milozvučnim glasom doziva po imenu. I prestanem postojati.

Probudio sam se kad me opet dozvala po imenu. Začudio sam se. Ostarjela je. Barem pet ili šest godina. Pokraj očiju naziru joj se sitne bore. Teške boje. „Rat je gotov“, kaže. Ja kimam. I znam što se dogodilo. Znam što se meni dogodilo.

Potom me vodi na šetnju po plaži. Priča mi o ishodu. O ishodima. Našoj akciji. O tome kako se Davor Šišović proširio hrvatskim kućanstvima. Pričao djeci priče o Istri. Kako ga nisu uspjeli iskorijeniti, kako su bili primorani isključiti mrežu i zaustaviti televiziju jer ga se nisu mogli riješiti. Priča mi o kraju rata. O Prugovoj pogibiji. O ostalim suborcima. Mirnodopskom procesu. Priča mi priču o nepričavi. O kraju svemira. O hinduskim božanstvima, *Posljednjoj apokalipsi* i *Kenu Fatu*. Igraćim hitovima korejskih i mađarskih programera. A more je mirno. Miran sam i ja. Znam što se dogodilo. Što se meni dogodilo. I sretan sam. Jer još uvijek postojim. Jer ću postojati. Atanasovska mi maše. Prelijepa na plaži. Kaže da je vrijeme da ode. Ali da će se vratiti. Obećaje mi. Nelagodno joj je. Nelagodno je i meni, ali više me ništa ne priječi. Nije me priječilo

ni prije, ali prije sam bio drugačiji. Te se nagnem i poljubim je. Usne su joj fine i mekane. I miriše tako prhko. Smiješi mi se svojim velikim očima. I napušta me. Kaže da će se vratiti.

I vraća se. Redovno. Stalno. Ja žudim da je vidim. A vrijeme prolazi. Ona stari. Ja ne. Njezine bore plešu na njezinom licu u skladu svjetlosti koji čovječanstvo žudi zaboraviti. Njezina kosa sijedi. Jednom mi je ispričala priču koju sam je ja instruirao ispričati. Kako je u kaosu kompleksa kada sam umro iz mojeg usatka izvadila memoriju s terabajtima informacija. Na memoriji je bio pohranjen moj život. Svašta se može ako imaš dovoljno novca. A ja sam ga imao. I još ga imam. Htio sam odseliti u Dominikanu jednom kada rat završi. Izgubiti se. Uživati u moru i koktelima sa suncobrančićima. Malo sutra. Peder u oklopu dohvatio me prije roka. A Atanasovska se pobrinula za sve. Potrajalo je. Dok nije riješila punomoć. Posvađala se s admiralom i ekipom koji su moj novac htjeli zadržati za potrebe borbe. Žalim slučaj, momci. Ja sam plaćenik. Plaćenike se plaća. Mrtvi ili ne. Rekla im je da je moje tijelo mrtvo. Moj um bio je pohranjen u binarnim parovima što se mjere terabajtima i terabajtima. Spor je trajao do kraja rata. Prug je poginuo. Istra osamostalila. Ona mi nikada nije rekla je li saznala tko mi je zamijenio oklop. Nikada je nisam ni pitao. A Šišović bi povremeno izronio iz bezdana kiberprostora, pričajući poučne priče i paralizirajući nedužne sustave. Ali ljudi nisu marili. Slušali su ga. Istra je živjela. U legendama i pričama. Pričao je i jednu priču o meni i mojoj jedinici. Mi smo živjeli kroz priče. Prasnuo bih u smijeh kad god bih na to pomislio.

A ja sam živio i ovdje. Zarobljen u kiberprostoru. U svojoj privatnoj Dominikani koja je bila suviše nalik na Istru. Koji puta me posjetio i Riemer. On je Atanasovskoj pomogao s ove strane. Potom se izgubio. Više nikada nije ulazio u mrežu.

Ištekan do boli. Atanasovska je redovno dolazila. Ljubila me, a ja sam ljubio nju. Kad bi otišla, vrijeme je prolazilo u kovitlacima. Kao serija bezimernih nadanja. Potonuće zalutalih karavala koje se mreškaju na obzorju. Bio sam usamljen. Trenirao sam ninducu. Posjedovao moć stvaranja bilo kojeg oružja. Posezao sam u mrežu za štivom i stimulacijom. Jednom sam posjetio i Anu Lenu. Nisam je pronašao. Ne Anu Lenu koju sam poznavao. Naišao sam na hladni program, prividnu simulaciju kojoj sam život udahnjivao jedino ja. Sjedio sam u našem nekadašnjem stanu dok je ona nesvjesno hodala okolo kao stepfordska supruga. Nesvjesna, nevideća i ništetna. Prolazio sam pokraj nje kao duh. Jer bio sam puki program. Refleksija njezine glavčine na koju je programirana reagirati. Bio sam odraz. Ona praznina. U sebi sam je pozdravio, prošaptao zbogom i isključio je. Jednom zauvijek.

Atanasovska jednog dana više nije došla. Znao sam i zašto. Rekla mi je da ne želi živjeti kao i ja. Ni ja više nisam siguran bih li postupio isto. Umro sam. Uskrsnuo u kiberprostoru. Makar to nisam bio ja. Već odraz. Moje nepostojno postojanje bilo je kao mračan tunel kojem se kraj ne nazire. Bio je to *ku*. Oplakujem je. Pozdravljam se s njome na obali svojeg mora. Dok sunce pjeva visoko na nebu. Potom nastavljam s vježbom: taiducu, *kusari fundo*, prerušavanje. Smirujem se jogičkim disanjem. Pozdravljam sunce. Žudim. Kažu da nindža ima devet života. Ja sam ih potrošio osam.

No ovo je kraj. Više ništa nije važno. A ja živim vječno, svojim posljednjim životom.

A: Priča sasvim u maniri FFK. (FFK priče imaju specifičan stil; gotovo bi mogle činiti zaseban žanr)

D: A zvao bi se fefkasy. Slažem se ovdje (da budem potpuno ozbiljan) s konstatacijom o fefkovitosti ove priče. Ima onaj šmek pazinekog pršuta za kojim toliko žudimo svi mi koji šaljemo priče za istra-konsku zbirku. Predlažem da jedne godine sve četiri nagrade budu pršuti. Ono, prva nagrada četiri pršuta, druga, tri, treća ništa, četvrta jedan i ono što ostane, podijeli se meni. Jer sam gladan. A i ova priča je dobra.

Z: Za razliku od Barola koji je obožavatelj hrvatskog SF-a opisao kao nakaze smanjene inteligencije ili Brozovića koji posprdno spominje geekove, Delač ovdje veliča kreativnost domaćih žanrovskih pisaca. 'Ajde bar netko.

IVANA DELAČ

Uspjesi prikupljača Šiška

Dakle, kojeg je to pisca vlastiti nećak upucao u nogu?“
Pedeset i sedmero ljudi, koliko ih je preostalo u dosadašnjoj borbi protiv Šiškovog znanja, sa svojih su stepenasto postavljenih mjesta zurili u njega. Iščekivali su odgovor, pitali se hoće li biti točan i tko će od njih u ovom krugu ispasti iz daljnjeg natjecanja – a nesumnjivo – i nadali se da će taj netko biti baš Šiško.

On se, pak, malo znojio pod reflektorima, a kamera koja mu se primicala i odmicala, snimajući ga iz raznih kutova; smetala bi mu da nije već navikao na to.

Još jednom je pogledao ponuđene odgovore na displeju. Jules Verne, mora biti Jules Verne. Otvorio je usta da odgovori – i u tom trenutku su iz džepa njegovih traperica zatreštali rifovi neke drevne električne gitare. Voditelj, koji je do tog trenutka bio izvanredno profesionalan, umjereno duhovit i nasdasve ljubazan, sada prasne:

„Pa dobro, u pičku materinu, zar vam treba *nacrtati*?! Mobilni za vrijeme snimanja trebaju biti isključeni!“

Oštro je mahnuo snimatelju, koji kimne i isključi kameru, mršteći se zbog kadra koji će morati snimati ponovo. Tonski tehničar uzdahne, isključi mikrofon i, spustivši slušalice s ušiju, zagleda se u Šiška jednako smrknuto kao i ostatak produkcijske ekipe. Drugi natjecatelji su već žamorili u zluradnoj nadi da će ga producenti sad izbaciti iz *showa*, pa će netko od njih napokon dobiti priliku osvojiti silan novac.

„Oprostite, bio sam siguran da sam ga isključio“, pravdao se Šiško, znojeći se više pod svim tim ljutitim pogledima dok je pokušavao iz džepa iščeprkati mobilni koji je i dalje neumoljivo zvonio. Kad je u tome napokon uspio i vidio ime na displeju, probljedi i pogleda voditelja. „Ovaj... Ovo je hitno, moram se javiti.“

Voditelj zamlatara rukama kao da mu je Šiško upravo objavio da će morati raditi na Badnjak, Božić, Staru godinu i Veliku Gospu, netko iz pozadine vikne „Pauza!“, snimatelj potihom opsuje, a pola natjecatelja napusti svoja mjesta kako bi iskoristili priliku i zapalili cigaretu u *back stageu*.

Šiško, crven u licu zbog gungule koju je izazvao – a i pomalo u strahu od razgovora koji ga je čekao – pritisne zelenu tipku na mobilnu i javi se.

„Halo?“

„Nemoj ti meni halo!“, ljutiti glas drekne iz slušalice. „Koji je tebi vrug, Šiško?! *Opet kviz*?!“

„Ovaj“, nakašljao se s nelagodnom, osvrćući se kako bi provjerio da li ga itko može čuti. „Poštovani nadzorniče Mraković... Ako bih mogao objasniti...“

„Kakvo objašnjavanje?! Objasnjavat ćeš si mamici kad te storpediramo natrag na matični, pa tamo objašnjavaj kome god hoćeš kako si privlačio nepotrebnu pažnju i time ugrozio Misiju! *Sedmi kviz*, Šiško! Zar si zaboravio što se desilo Mioču?!“

Šiško prstima protrlja korijen nosa. Trebao je očekivati da će se ovo desiti, da nadzorniku neće promaknuti njegovo sudjelovanje u kvizu. Ali nije time ugrožavao Misiju, pobogu, ta *pazio je*, nije pobjeđivao bezumno kao Mioč. Njegovog su kolegu iz jedinice mediji nazivali „genijem za kvizove“, a za njega još nisu pravo ni znali. Mioč je nestao s lica zemlje; poručuje li mu to Mraković da slična sudbina čeka i njega?

„Nisam“, odvrati Šiško, ne trudeći se prikriti drhtanje glasa. „Ali ako biste mi dopustili da objasnim...“

„Objašnjavat ćeš središnjici, itekako!“ Mrakovićev je glas bio prijeteći, što se Šišku nimalo nije sviđalo. Opravdavati se središnjici mu se sviđalo još manje. „Istog trena se miči odatle i javi se zapovjednici, si čuo?!“

„Ovaj... Da, nadzorniče, naravno“, jedva je dospio reći, a sugovornik je već prekinuo poziv. Šiško spremi mobitel i, duboko uzdahnuvši, baci pogled prema voditelju koji se oko nečega prepirao sa snimateljem. Nije mu se mililo prekidati tu raspravu i još više rasplamsati voditeljev gnjev, no nije imao izbora.

„Ako ti kažem da mi uvijek snimaš desni profil, onda mi snimaj jebeni desni profil“, prigovarao je voditelj dok im je Šiško prilazio. Spazivši ga, voditelj se okrene prema njemu, zbog čega preko snimateljevog smrknutog lica načas preleti olakšanje. „Ah, znači, gotovi smo s telefoniranjem jel? Sad bi opet malo snimali?“

Šiško duboko udahne, pripremajući se na novu buru i oluju.

„Nažalost, moram odustati od sudjelovanja. Iskrsnula je jedna hitna obiteljska situacija kojoj se moram odmah posvetiti, pa moram sada otići“, izgovori brzo, u jednom dahu. Voditelj ga je par trenutaka gledao tupim, praznim pogledom, a kad mu je informacija doprla do svijesti, bujica psovki izlije se iz njegovih usta. Kako ga je Šiško unaprijed odlučio ignorirati, voditeljev bijes nije ga naročito dirao – ta čekalo

ga je suočavanje sa zapovjednicom, što mu je mogao jedan umišljeni televizijski voditeljčić?

Barem će drugi natjecatelji biti sretni što će netko od njih zauzeti moje mjesto, pomisli tmurno.

Poslovično nepraktični zagrebački promet Šišku je oduzeo daleko previše vremena. Iako se solidno snalazio u hrvatskoj metropoli, gužve u tramvajima i nervozni vozači koji su trubili i psovali u svojim automobilima, redovito su u njemu budili čežnju za Pazinom. Mir, tišina i magla iz Pazinske jame daleko su mu više odgovarali od zagrebačke vreve i smoga.

Samo da me za kaznu ne premjeste ovamo, pomisli tjeskobno dok je pretrčavao na drugu stranu ceste, gdje ga je čekala tramvajska stanica.

Šiško je, naime, obožavao Istru. Ispunjavala ga je radošću i ljubavlju skoro kao da je rođen tamo, što je pak u njemu budilo osjećaj krivnje prema postojbini i strah da će nadzornici doznati za te njegove osjećaje. Nije se ni usuđivao razmotriti mogućnost da ga premjeste na drugu lokaciju gdje ne bi bilo ni istarskih specijaliteta, ni one prave domaće medice, ni Pazinske jame, ni svih onih divnih priča i legendi koje je slušao od Istrijana, a počesto ih i sam pričao.

Ne, ne smije dozvoliti da ga premjeste. Previše bi toga izgubio.

Čim je stigao u hotel, zaključao se u svoju sobu, navukao zastore i pažljivo uključio svoj netbook. Pričekao je dok se sustav dizao, nervozno paleći cigaretu iako je u hotelu bilo zabranjeno pušenje. Zatim utipka dugi, naizgled besmisleni niz brojeva i slova kako bi pokrenuo skriveni komunikacijski softver.

Iz netbooka je triput zazujalo, koliko je trebalo da se uspostavi veza s Berlinom, a onda se nad njim pojavi plavičasta hologramska slika. Ravnodušno lice zapovjedničinice tajnice nije odavalo ama baš ništa, no kad je Šiško zatražio da ga spoji sa zapovjednicom, njen mu je odgovor potjerao strah kostima:

„Svakako, prikupljaču Šiško. Zapovjednica Zaplotnik čeka već sat vremena na tvoj poziv. Pričekaj trenutak.“

Srce mu je udaralo negdje u peti, a želudac mu se stisnuo u grču. Ne bez razloga – zapovjednica Glacija Zaplotnik, zadužena za upravljanje svim akcijama u Trećem Europskom Sektoru, slovila je za ledeno bešćutnu, autoritarnu gaduru koja nikad nije dopuštala da emocije – ili išta drugo – stanu na put uspješnom prikupljanju i konzerviranju energije. Misija je za nju bila svetinja, a isti pristup je očekivala i od svojih podređenih.

U suprotnom, kazne su bile stroge i efikasne. Osim Mioča – koji je kvizove i posao prikupljača navodno bio primoran zamijeniti za kopanje u rudniku – Šiško je čuo za još barem desetak slučajeva neodgovornog izvršavanja dužnosti koji su završili takvim, ili još gorim, kaznama.

Šiško zapovjednicu Zaplotnik nikad nije vidio u njenom izvornom obliku, ali ljudsko lice koje je odabrala bilo je suho-njavo, oštih crta i kukastog nosa, dajući joj prijeteći izgled sukladan reputaciji. Tamne, oštre oči zapilje se u Šiška, čije žlijezde znojnice odmah počnu raditi punom parom.

„Prikupljaču Šiško“, glas joj je bio oštar i hladan. „Tvoj nadzornik javlja da si krenuo stopama prikupljača Mioča.“

„Pa nije to, ovaj, baš tako“, sve Šiškove verbalne sposobnosti kao da su isparile pod tim prijetećim pogledom.

„Kako nije?“, njene tanke obrve upitno se zadignu. „Nisi li upravo snimao svoj sedmi kviz, za javnu televiziju?“

„Jesam, zapovjednice, ali...“

„I nisi li u prethodnih šest kvizova pobjeđivao?“

„Jesam, ali... Nisam baš, ovaj, skroz...“

„Nisi *skroz*?“ Obrve se sad spuste, mršteći se. „Što to uopće znači? Pobjeđivao si i osvajao novac.“

„Pa da, jesam, ali nisam ni u jednom kvizu išao do kraja“,

pravdao se. „Nisam rasturao kao Mioč, pazio sam, jel', da ne postanem previše sumnjiv...“

„Neposredno prije povlačenja prikupljača Mioča iz aktivne službe“, suho ga je prekinula, „mediji su ga proglasili *genijem za kvizove*, i razne liječničke i znanstvene službe spekulirale su o njegovim sposobnostima i opsegu znanja. Vrbovali su ga na pretrage kojima bi utvrdili kako to točno funkcionira njegov mozak, čime mu omogućuje takvo faktografsko pamćenje. Da naše službe nisu pravovremeno reagirale i povukle ga sa Zemlje, postojanje našeg naroda bilo bi otkriveno. Je li ti, dakle, jasna sva potencijalna šteta takovih akcija?“

„Jest, zapovjednice“, Šiško proguta knedlu. Zapovjednica ga je promatrala još par trenutaka i trebalo mu je dosta truda da se ne počne meškoljiti pod tim pogledom, a onda ona skrene pogled udesno i Šiško začuje tiho klikanje tipki info ploče.

„Krenimo ispočetka“, reče zapovjednica. „Lokacija kojoj si dodijeljen je Istra, zar ne? Sa sjedištem u Pazinu?“

„Točno“, kimne on. I dalje nije gledala u njega, mrmljajući nizove brojeva koje je iščitavala s drugog ekrana, a zatim ga ponovo pogleda.

„Jedan si od naših najproduktivnijih prikupljača u ovom dijelu Europe.“

„Hvala, zapovjednice“, Šiško malo pogne glavu dok mu je srce ubrzano tuklo. *Naravno* da je znao da postiže izvrsne rezultate, i nadao se da će mu to pomoći u ovoj situaciji. „Nastojao sam ravnomjerno raspodijeliti akcije po Istri... znate, da se ne iscrpi sve odjednom... A i većinu toga, znate, ne radim sam. Koordiniram ljude, surađujem s raznim udrugama...“

„Konvencija Istrakon nije tvojih ruku djelo?“ Opet je zadigla obrve. „Vidim u tvom izvješću da dobar postotak ukupno prikupljene energije dolazi odatle.“

„Pa da, dolazi dosta kreativaca na taj event, je li, i maskiranih i pisaca i glazbenika, svakakvih... Ali da, ne organiziram

direktno ja tu konvenciju, to vam je primjer te suradnje, imate sve detaljno u izvješću...“

„Ali ovaj Festival fantastične književnosti je vrlo bogat izvor“, je li mu se učinilo ili je u njenom glasu začuo natruhu poštovanja? „Svake godine, u ta tri dana uspiješ prikupiti više nego prethodne.“

Dopustio si je malo ponosa na licu.

„A čujte, zapovjednice, kad se tamo okupe sami pisci, i još k tome pisci *fantastike* koji su kreativniji od onih mainstreamaša, pa ih dobro nahraniš i napojiš, nađeš nekoga tko će im ispričati nekih lokalnih legendi... Uspjeh je zagaraniran. Ideje same pršte, kupamo se u kreativnosti.“

Kimala je, a izraz lica joj se nešto ublažio, pa Šiško ohrabren nastavi:

„Ove godine će tema festivala biti vino. Računam da će im, kad se napiju, još luđe ideje padati na pamet, barem tako pokazuje dosadašnje iskustvo... Tako da, vjerujem, ove godine možete očekivati još veću količinu prikupljene kreativne energije.“

„Naš matični svijet zahvalan je na svakoj pošiljci“, reče ona suho. „Naša ga je Misija opskrbiti potrebitom energijom. Zato i jest bitno da vi prikupljači, koliko god da vas ima po ovoj planeti, budete trajno odani Misiji i izvršavate svoje zadatke. Zato ste i dobili toliku količinu znanja, da posluži Misiji“, crte lica joj se opet zategnu, „a ne da biste se razbacivali njime u javnosti, na kvizovima i kojekuda!“

„Znam, zapovjednice“, požuri Šiško objasniti. „Vidite, ova kriza i recesija... Sve mi je teže pribaviti financijska sredstva potrebna za održavanje Festivala, izdavanje zbirki i romana i druge aktivnosti kojima prikupljam kreativnu energiju. Pa sam mislio, znate... Novac zarađen na kvizovima utrošiti u to.“

Zapovjednica Zaplotnik ga je strogo promatrala, kao da nas-

toji pogledom prodrijeti u njegov um i doznati govori li joj istinu. Na trenutak, Šiško se čak zapitao može li ona to.

„Koliko si od novca zarađenih u prethodnih šest kvizova uložio u te svrhe?“, pitala je oštro. Šiško se nelagodno premeškolji.

„Ovaj... pa, nisam. Nisam još. Mislio sam sad, ovim kvizom... Znete, recesija nije dosad bila baš tako gadna...“

Njen mu je pogled govorio da ušuti, pa je to i učinio. Po njenom izrazu lica, činilo mu se da se sprema izreći kaznu. Samo da me ne premjesti iz Istre, molio se u sebi, tjeskobno stišćući i opuštajući šake.

„Prikupljaču Šiško“, reče ona tvrdo, skoro svečano. „Sukladno Pravilniku o uporabi resursa, zabranjujem ti sudjelovanje u javnim kvizovima ili drugo neprimjereno iskazivanje znanja. Iznadi druge načine za financiranje svojih akcija, a na jesenskoj reviziji očekujem bolje rezultate nego prethodnih godina. Kreyasyon ti, dakako, zahvaljuje na tvom doprinosu opstanku naše vrste.“

Prije no što je dospio išta reći, hologram pred njim bljesne i ugasi se. Naslonio se, duboko uzdahnuvši, i zapalio novu cigaretu.

„Za dlaku“, promrmlja.

A: Malo filozofiranja – ali bez brige, ništa teškog od čega bi mogla zaboljeti glava.

D: Meni ovdje fali malo više Isusa.

Z: Ernie je trenutno na doktoratu iz filozofije, možda mu ova priča posluži kao temelj za doktorsku radnju. Ja samo ne mogu vjerovati da je napisao kako je bolje skrenuti desno.

ERNIE GIGANTE DEŠKOVIĆ

Kviz

Da li ste ikada sanjali kako ste uhvatili zlatnu ribicu? Naravno da jeste. Ta, tko nije?

I, što biste poželjeli? Bogatstvo? Ljubav? Zdravlje?

Davor nije želio ništa od toga. Njegova želja bila je vratiti se samo malo u prošlost i ne odgovoriti na jedan poziv.

Znate, kada se jednom pokažete uspješnim u kakvom kvizu postat ćete lice koje se često muva po televizijskim studijima. Kviz vam je poput svakog proizvoda, baš je svejedno što se nudi dokle god je reklama dobra. Svjetlucavi celofan kojega na dlanu drži stvaratelj snova. Nadčovjek koji zna odgovore na sva pitanja, a za nagradu dobiva novac i prestiž. Nije za baciti niti ljubomora iritantnog susjeda. Kako sve to lijepo zvuči, zar ne?

„Bili biste odlični, naš prvi natjecatelj, odlično se držite pred kamerama, ljudi to vole, dobili smo i tucet pisama vaših obožavatelja, sigurno ćete i ovoga puta osvojiti nagradu, kome ne dođe dobro koja tisućica više?“

Nezainteresirano je slušao riječi kako izviru iz slušalice. Ponekad bi pomislio kako je posrijedi automatska govornica, jer baš svakoga puta kada se pojavi novi kviz govore isto. Zašto jednostavno ne kažu kako im je dobra reklama za prvoga

natjecatelja uzeti čovjeka unaprijed poznatoga po uspjesima na kvizovima?

Stvaratelj snova – protutnji mu mislima – omotan u svjetlucavi celofan s velikom crvenom leptir-mašnom kakvu nose klaunovi. Ništa doli zabavljača kojemu treba novaca i tu je filozofiranju s njegove strane bilo kraja.

Put u Zagreb bio je očajan. Magluština, težak zrak, na ulici depresivni ljudi te ispred HRT-a popunjeno parkiralište.

Izvuče glavu kroz prozor automobila i upita portira koji je pušio pred ulazom zgrade: „Oprostite, da li mi možda možete osloboditi jedno mjesto. Dolazim zbog snimanja.“

Nezainteresiran pogled kroz dim i jedno nevoljko „parkirajte vani na ulici, tamo vam je sve slobodno“, bilo je sve što je dobio.

Hvala – tamo se pola sata naplaćuje po astronomskim cijenama, zato i jest slobodnih mjesta.

Parkirao je svoj automobil, a neki manijak koji je valjda testirao da li njegov novi BMW može doseći 300 km/h projuri ulicom na metar od njega. Davor nije imao razvijen onaj balkanski gen koji je južnoslavenske jezike obogatio s neviđenim brojem psovki, ali ovo mu je bilo uistinu previše.

„Pizda ti materina!“ poviče za BMW-om koji se već prašio tamo negdje na kraju ulice.

„Lijepo su vas učili mladiću, baš lijepo“, začuje glas iza sebe. Sićušna starica, koja ga podsjeti na onu iz serije po romanima Agathe Christie, prezirno ga je gledala.

„Znate, onaj automobil...“, pokušao je reći nešto suvislo, ali je odustao kad je starica pljucnula na asfalt ravno pred njegovim stopalima i sporim korakom krenula dalje.

Nešto dalje onaj se portir cinično smijuljio.

Na samom ulazu zaskočio ga je urednik kviza. Nekakav mladac koji ga je uhvatio pod ruku i nije stao mljeti dokle god nisu stigli do neka ureda.

„Dobro nam došli!“, pretjerano entuzijastično je lepršao. „Jeste dobro, bravo! Joj, baš je supač što ste pristali. Ma znao sam da hoćete. Baš ste pravi. Kako je vrijeme u Pazinu? Nadam se da je ljepše od ovoga zagrebačkoga? Joj, ta vlaga. Sve me boli od nje. Hihi – joj, kao da imam sto godina. Evo, uđite u ovaj ured, sjednite, sada ću doći do vas i sve vam objasniti. Idem samo nešto obaviti i odmah sam natrag. Joj, baš super što ste ovdje...“, zatvori vrata za sobom i pusti Davora samog u ured.

Bio je to sasvim jadan ured. Jedan jeftin metalni stol kakvih se vidi u IKEA-i, stolica poput onih barskih i nešto cvijeća za zatvorenim prozorom. Sve u svemu maltene kao u prostoriji za ispitivanje kakve se vide u američkim serijama. Davor duboko udahne i sjedne u tu stolicu. Znae što je u ovom trenutku najviše mrzio? Svojega poslodavca u Glasu Istre! Kad bi mu dao plaću kakvu i zaslužuje za svoj rad ne bi se sada sažalijevao s mislima „Bože moj, što meni ovo treba, što čovjek sve ne trpi za koju kunu“, već bi lijepo uživao u putovanju u organizaciji najnovije francuske turističko-avanturističke agencije „Sto-pama Julesa Verna“.

I tako, dok je naš Davor snivao otvorenih očiju zaslijepi ga snažna svjetlost popraćena gromoglasnim: „Dobro došli u naš kviz, Darove Šišoviću!“

Davor podigne desni dlan kako bi zaštitio osvoje oči i nakon što mu se zjenice priviknu na novu svjetlost ugleda kako se više ne nalazi u uredu, već okružen ogromnim tribinama. Poput onih kakve krasi najveća svjetska nogometna igrališta, a on posred terena. U taj čas, kao na kakvoj pokretnoj traci dojadi ispred njega nitko doli Tarik Filipović udobno zavaljen u stolicu.

„Što se ovdje dešava?“, zbunjeno prozbori Davor.

„Jeste li spremni? Vrijeme je za prvo pitanje!“

„Ma kakvo pitanje, što se ovdje dešava!“, ovoga puta ljutito će Davor i krene se ustati... ali ne može. On je... zaboga, slijepljen za stolicu.

„Ne, ne, dragi Davore“, reče Tarik i kažiprstom desne ruke pomaše lijevo-desno, „ne možete se ustati sve dokle traje“, podigne obje ruke, a masa na tribinama odgovori: „KVIZ!“

„Nije mi jasno...“

„Davore, Davore. Kako vam nije jasno. Ta vi koji ste pročitali više znanstvenofantastičnih knjiga od cijele Hrvatske trebali biste biti spremni na ovakve stvari. Znete, mnogo toga što ste pročitali u tim knjigama – istinito je. Napose oni romani o katastrofama – kako ih već vi zovete.“ Publika s tribina je skandirala: „KA-TA-STRO-FA, KA-TA-STRO-FA...“

„Gledajte“, Tarik si hladnokrvno popravi naočale, „prema Zemlji juri asteroid koji će opaliti u vaš planet. Ma znate i sami kako to ide. Nakon udara potresi, tsunamiji, vulkani, promjena polova, prašina u atmosferi. Za točno jedan dan nakon udara na Zemlji će još ostati jedino nešto kukaca i možda po koja morska beštija. Ukoliko odgovorite točno na naša pitanja, a samo ih je troje, asteroid ćemo skrenuti s puta i Zemlja je sigurna. Ukoliko ne – BUM!“

Ovo je sasvim ludo, haluciniram, sanjam... – poput groma mu lete misli.

„Ccccc...“, Tarik mahne rukom, „nemojte tako. Čitamo vam i misli. Znete, mislim da je najbolje početi s pitanjima.“

„Ali, ali... ovo je nemoguće. Život u svemiru...“

„Bah“, Tarik odmahne rukom, „života u svemiru ima i previše. Vi ste uistinu neobična vrsta. Toliko cijenite život, a on je baš – precijenjen. Znete, godinama vas promatramo, ono što vi nazivate NLO fenomenima, i tražimo što vam je na-

jcjenjenije kako bismo upravo to mogli staviti na vagu ovoga kviza.“

Davor je promatrao tribine. Bile su ogromne, a na njima najneobičnija bića. Vidio je nekakve plave guštere koji su mahali navijačkim zastavicama, čupava bića slična trometarskim mamutima – samo s rukama. Bilo je tu i mnogo neobičnijih pojava. Nakupine plazme koje su veselo hihotalo, a pored njih svjetleće kugle iz kojih su sijevale munje.

„Znači, prvo pitanje.“

„Ti nisi Tarik?“

„Davore, Davore. Naravno da nisam. Uzeo sam ovaj oblik kako bi sve bilo – znaš – više ljudski. Krenimo! Prvo pitanje:“

Davor se u tren stvori za upravljačem jurećeg vlaka. Pored njega, odjeven u željezničku uniformu kakve su se nosile početkom 20. stoljeća i s prugastom kapicom na glavi stajao je Tarik.

„Vlak vam juri“, teatralno je rekao, „što ćete učiniti?“

„Molim? O čemu vi pričate? Vratite me natrag!“

„Davore, vrijeme curi. Bolje vam je da pazite na ono što dolazi“, ispruži prst prema pruzi.

Ugledao je Davor tamo naprijed okrugao znak koji obilježava račvanje pruge. Vlak može ići ravno ili skrenuti desno. Međutim, nakon račvanja ravno na pruzi vidio je zavezano dvoje ljudi, a na desnoj pruzi, onoj kojoj bi vlak išao ukoliko skrene, ugledao je zezanog jednog čovjeka.

„Tamo su ljudi! Zaustavite vlak!“, počeo se derati.

„Što ćete odlučiti?“, Tarik smireno upita.

„Ma jeste li poludjeli?!“ Krene šćepati Tarika za vrat, ali ruke mu prođu kroz njega kao što prolaze kroz zrak.

„Vrijeme vam ide. Tik-tak, tik-tak...“

„To nisu pravi ljudi!“

„Uvjeravam vas, Davore, vrlo su pravi. Tik-tak, tik-tak.“

Vlak je jurio i približavao se račvanju.

„Davore, bolje vam je da se primite za upravljačku ručku i odlučite što učiniti. Da li ćete skrenuti vlak i presuditi jednoj osobi svojom voljom, i spasiti dvoje. Ili ćete pustiti vlak neka ide svojim putem i ne dirati ništa. Stradati će dvoje ljudi, ali vaše će ruke biti čiste.“

„Ali, ali... mogu ih spasiti?“

„Tada ćete žrtvovati jednoga.“

Ne! Ne pristajem na ovo! – tutnjilo je Davoru u mislima. Primio je ručku kočnice i pokušao zaustaviti vlak.

„Vlak se ne može zaustaviti.“

Davor je potezao još snažnije, ali vlak je nastavio juriti. Više nije bilo vremena. Nalazio se na dvadesetak metara od račvanja. Mogao je vidjeti lica zavezanih ljudi na pruzi. Bože dragi, to su bila djeca! Troje djece sa svojih desetak godina.

Ne učiniti ništa, pustiti vlak i neka ovaj nakaradni kviz odnese u smrt dvoje ili svojom rukom spasiti dvoje i žrtvovati jednoga?

„Ovo je podvala! Ne može biti. Nema nikakvog asteroida. Sve je ovo suviše ludo!“ Davor se uhvati za glavu. Nije mogao prihvatiti što mu se dešava.

„Da li ste spremni riskirati?“ upita Tarik.

Davor munjevito primi upravljačku ručku i okrene je u desno. Vlak je skrenuo i tiho, bez ikakva zvuka pregazio jedno dijete. Davor je bio shrvan, a Tarik se veselo smijao: „Bravo! Vrijeme je za drugo pitanje!“, a Davor ga je želio samo odalapati po nosu.

„Što sam to učinio?“, mrmljao si je u bradu.

„Neka vam koncentracija ne pada!“, reče Tarik. „Idemo na drugo pitanje.“

Ovoga se puta stvori na uzvišenomu sjedištu, a ispred njega mršav i neuredan muškarac upijena lica okružen nekolicinom vojnika odjevenih u antičke rimske uniforme. Jedan od njih bio je Tarik.

„Vaša uzvišenosti, što ćete odlučiti?“, tiho Davoru došapne čovjek odjeven u rimsku tuniku koji se nalazio tik pored njega.

Davor ga samo pogleda bez riječi, a čovjek, poput pravog diplomata koji zna svoj posao savjetnika, vidjevši kako njegov gospodar ne zna što činiti tiho kaže: „Morate ga osuditi na smrt pribijanjem na križ ili ga pustiti. Štogod odlučili, loše je. Poslan je nama od strane lokalnih vođa, mudri su. Nisu htjeli svoje ruke uprljati odlukom za sudbinu ovog Nazarećanina pa su nama donijeli problem. Ali on je njihov, zašto bismo mi rješavali njihove probleme? Možemo ga vratit njima i neka njihov puk odluči.“

Bože moj, ovaj odrpanac pogleda spuštenog u tlo, osuđenik, bio je... bio je... Pogledao je u Tarika koji je nezainteresirano gledao oko sebe. Čekao je njegovu odluku, kao i cijela povijest ljudskoga roda.

Davor se podigne i poviče prema Tariku: „Ne možeš mi ovo činiti!“

Tarik pljusne dlanovima i sve zamrzne, kao da je vrijeme stalo osim za njih dvoje.

„Što ti ne mogu činiti?“

„Pa, ovo. Ovo je suviše!“

„Što je suviše? Pa u tome je draž igre. Religija je vama jako važna za vaš identitet. Baš ste šašavi kada se radi o njoj. Da li možda na ovomu pitanju tražiš pomoć?“

„Kakvu pomoć?“

„Joj, i ti si mi neki natjecatelj. I malena djeca znaju kako uvijek postoji barem jedna pomoć od strane voditelja. Kako vi ono to zovete“, složio je zamišljen izraz lica. „Ah da, kvisko. Tako je, imaš jednog kviska.“

Pogriješio si kviz majmune – pomisli Davor, no brzo se primiri, sjetivši se kako mu i misli čitaju.

„Dobro, tražim pomoć!“, reče Davor.

„Ovaj tip ovdje promovirao je budističku vjeru, ali vi ćete sve to sasvim naopako shvatiti i bit će vam pokretač kršćanstva. Kako bi stvar bila zanimljivija, ovaj tip će vam potaknuti razvoj još jedne velike religije tvogjeg vremena koja ni sama toga nije svjesna.“

Da, kršćanstvo – razmišljao je Davor – zatim je Islam sasvim sličan. Da, vjerojatno se na to misli.

„I nakon svih tih kopija kopije, što su sve te religije najviše doprinijele ljudskom rodu?“

„Kakva je to pomoć? Ništa mi nisi rekao!“

Tarik se uhvati za trbuh i počne smijati.

„A baš si čovjek. Sve sam ti rekao. Samo trebaš – otvorena uma.“ Iznova pljesne dlanovima i vrijeme se iznova pokrene.

Ovo je suviše velika odluka... ovo nije smrt jedne osobe pod kolima vlaka. Ovo je... ovo se ne može odlučiti. Ukoliko ga pusti na sud ovdašnjeg puka razapet će ga. Povijest će teći svojim tokom. No da li je to bila dobra povijest? Toliko ratova i smrti u ime vjere. Ali kršćanstvo ima i dobrih strana. Zar ne? Ili nema. Razmišljaj otvorena uma, razmišljaj otvorena uma. Ukoliko ga pusti, kako li će to utjecati na čovječanstvo? Što, da ga on osudi i odvede Isusa ravno na križ? Ali, to je njegova sudbina. Tako mora biti, to je smisao cijelog kršćanstva.

„Vaša uzvišenosti, morate odlučiti“, iznova mu došapne savjetnik.

Davor ispruži ruku kao što su rimski imperatori u filmovima činili kad trebaju osuditi ili poštediti gladijatore. Da li će palcem gore ili dolje?

Ne, ne može ga osuditi... k vragu...

„Oslobodite ga.“, prozbori Davor bez da palcem bilo što pokaže.

„Zanimljivo“, reče mu Tarik, opet se nalazeći posred stadiona dok se na tribinama luđački navijalo. „Nisam vjerovao da će prevladati zdrav razum spram indoktrinacije koju su ti od rođenja ugrađivali.“

„Što sam pogriješio?“, nervozno će Davor.

„Ma kakvi. Vjerovao ili ne, upravo nisi spasio samo jednog čovjeka od razapinjanja na križ, već ravno pet stotina milijuna ljudi koji su ubijeni zbog njega na križu ili onu drugu kopiju ove kopije. Ukratko, odlučio si“, podigne ruke, a s tribina zagrmi: „ISPRAVNO!“

„I evo ga, dragi gledatelji, posljednje pitanje! Što li će naš natjecatelj odabrati. Ispravno ili netočno? O tome ovisi sudbina njegova planeta. Sve koje voli i koji njega vole! Njegova žena, djeca, prijatelji, sve knjige... Ukoliko pogriješi od čovječanstva neće ostati ništa. Baj baj bejbi!“

Ovoga se puta Davor stvori na obali jedne rječice. Da, znao je ovo mjesto, ovo su Kotli u njegovoj Istri. Evo, odmah do onog mostića nalazi se restoran, a nešto niže je stari zapušteni mlin. U tom trenu ravno pred njega doskoči malena ribica. Sasvim zlatna, kao da ju je izradio najbolji zlatarski majstor. Promatrala ga je svojim zlatnim ribljim okom i ustima zjapila onako kako to ribe čine kad su na suhom.

„Hajde, zaželi nešto.“ Reče mu Tarik koji se pojavi pored njega. „Moraš to učiniti prije nego ugine.“

Davor primi ribicu u ruke. „To je...“

„Da, zlatna ribica koja ispunjava svaku želju.“

„Molim? Ukoliko poželim vratiti se unatrag kroz vrijeme i nikada se ne javiti na telefonski poziv za ovaj kviz?“

„Sve će se ostvariti.“

„Mogu zaželjeti bilo što?“

„Da.“

„I to će se ostvariti?“

„Da. Ukoliko ti ova jadna ribica ne uquine, što se čini izglednim kako si navalio s pitanjima. Znaš, iako je zlatna ona je živa i treba joj vode.“

Zaželjeti da asteroid više ne bude prijetnja Zemlji! No što ukoliko pošalju novi asteroid? Da! Vratiti se kroz vrijeme i nikada ne sudjelovati u ovom kvizu. Jednostavno se ne javiti na telefonski poziv. Sve ih poslati u tri pizde materine. Ali tada će vjerojatno pronaći drugu žrtvu. Što ukoliko ona ne stigne do ovog posljednjeg pitanja? Što ukoliko ne učini zločin i pregazi dijete? Na ovu pomisao Davor osjeti veliki sram.

Možda da ovaj prokleti Tarik ne postoji, da ovaj kviz ne postoji? Znam, zaželjeti beskonačno zlatnih ribica... ili?

„Zaželjeti bilo što. Biti neograničenih mogućnosti“, Davor ispruži dlan i pusti da mu ribica klizne natrag u rijeku bez da bilo što zaželi. „Kada smo neograničenih mogućnosti niti jedan odgovor nije ispravan. Ja nisam savršen, čovječanstvo nije savršeno, i takva moć neograničenog za nas znači samo prokletstvo. Što god odabrao, koliko mi se god činilo ispravnim, na posljetku će biti pogrešnim.“

Tarik rastegne usne u osmijeh.

„Nisam znao da si toliko mudar. Izgleda da smo ipak odabrali dobroga kandidata za naš“, podigne ruke a s tribina se sasvim tiho začuje: „kviz.“

„Ah, moraš im oprostiti. Malo su razočarani jer su htjeli vidjeti razaranje tvog planeta. Znaš kakva je publika. Voli krv.“

A: Ova priča ili nije upala u FFK kad je bila tema o Juri Grandi ili je stajala Grdiniću u ladici od tada. Kako god, još malo Jure, očito Istrijanima nikad dosta.

D: Gotovo je nepoznata činjenica da „Mirko Grdinić“ na narječju maloga sela u Istri čije se ime ne može ispisati na konvencionalnoj tipkovnici, u prijevodu znači „Jure Grando“. Poznatija je, međutim, činjenica da će prethodna činjenica, vjerojatno, ostati jednako tako nepoznata i nakon što je objavljena u ovoj knjizi. Zaključke izvlačite sami.

Z: Mirko je, inače, jedan od članova žirija koji odabiru priče za zbirke „Festivala fantastične književnosti“, odnosno FFK. Isti festival i njegove zbirke spominju se u više priča unutar ove knjige, a činjenicu da se u ovoj Mirkovoj priči pojavljuje Jure Grando svakako će nekad u budućnosti iskoristiti Šišović, navodeći kako su teme kojima se bavio FFK čvrsto zaživjele u domaćoj žanrovskoj produkciji.

MIRKO GRDINIĆ

Josip sam kršten

Tematske večeri. Koji sam ja kreten kada sam se dao nagovorititi po ovoj cičoj zimi da se večeras nađemo u Kringi. Brat je baš morao naći curu koja danas ima rođendan, pa ni on ni Mirko ne voze...a i taj prokleti auto, danas je našao za krepati usred ničega. Sreća pa sam samo kilometar od Kringe, inače bi bilo veselo...

Kao i uvijek, hodanje ga nije veselilo, naročito ne po su-snježici i praznoj cesti, ali smartphone mu nije imao signala i izbora nije bilo. Bez obzira kako je hodao; dizao noge, vukao ih kroz snijeg ili skakutao po njemu, noge su mu se smrzavale u tankim zimskim cipelama. Trebao je poslušati Gordanu kada mu je rekla da stavi duboke cipele, ali mu je u njima bio problem voziti. Pravo mu budi, žene treba slušati. Sada ne bi imao ništa ni protiv mirisa Mirkove smrdljive cigare ili brato-

ve cigarete, samo da mu je biti u društvu po ovoj mrkloj noći.

Odjednom je čuo kako neko probija svoj put kroz snijeg, poput njega, vukući noge po šuštećem snijegu.

„Ehej, tko je tu?“

„A ki je tamo?“, odvratio mu je duboki bariton.

„Novinar *Glasa Istre* ovdje, Davor Šišović. A tko ste Vi?“

Iz mraka pored starog duba, iskoračio je krupni neznanac u kaputu, visok i uspravan kao koplje, dugih udova, s vunenom kapom navučenom na glavu, tako da mu je između kape i okovratnika kaputa virio samo oštar nos i bjeloočnice.

„Dobro večer, ja sam Josip, tu s Kalvarije, gren va Kringo, poli sestre, aš mi je škopijalo luče va hiže. Ti si onisti ča čakula štorije tamo poli oneg mićega, črnega, va oštarije?!“

„Je, taj sam. Danas baš imamo Vampirsku večer, Drago Orlić će pričati o Štrigama i Krsnicima.“

„Me to ne intereša, ma moremo poč skupa do Kringe. Će nan laglje bit u dva.“

Okrenuvši mu leđa, davši mu do znanja da je razgovor gotov, neznanac je krenuo opet prtiti svoj put prateći cestu, pa Davoru nije ništa preostalo nego da krene za njim. Udario je cipelama jednom o drugu, kako bi razbio tanku koricu leda koja mu se počela stvarati na prstima. Bilo mu je hladno i mokro, ali ne više tako kao što mu je bilo prije.

Škrt na riječima, kao i Istarska zemlja.

Mjesec se caklio po granama, rijetkom lišću i niskom kamenom suhozidu uz cestu, a nešto u njemu ga je podsjetilo na drugi suhozid, odmah na ulazu u Kringu, kojega su posjetitelji Kringe počeli slagati kao turističku atrakciju i koji već ima par tisuća kamenova ugrađenih u sebe, a za koje se zna imenom tko je koji ugradio.

Dok je tako hodao za krupnim neznancem i pratio njegovu prtinu, Davor je shvatio da mu i nije tako neugodno što ima društvo, tim više što mu je nešto bilo poznato u licu istoga, ali nije mogao odgonetnuti što. Prelistavao je profile u svojoj glavi. Da, definitivno mu je poznat, samo...

Kada se tišina počela rastezati predugo za Davora, a i hodanje je bilo monotono i dosadno, odlučio je makar monologom prekratiti vrijeme.

„Pretpostavljam da znate za priču o Juri Grandu?“

„Nešto malo san ču, zač?“

„Pa to vam je najbolji turistički proizvod koji se mogao pronaći za razvoj ovog dijela Istre, a i sada je pomama u svijetu za takvim pričama, vampiri, čarobnjaci, vukodlaci, čudovišta, sve što je imalo nadnaravno ima svoje mjesto u turizmu. Vidite kako Općina Tinjan i Kringa otvara svoj turistički potencijal. Počelo je od priče s Jurom Grandom, pa Općina pršuta, pa projekt Europskog suhozida, otvara se sve više smještaja i konoba, stranci dolaze i traže priče o vampirima. To je budućnost. U Austriju su napravili cijelu priču o vulkanima, a radi se o dva vulkana koji su mrtvi već 3-4 miliona godina. A da ne pričam o Rumunjskoj koji su izgradili cijelu priču o Drakuli, imaju i Drakulin dvorac, i to na povijesno krivom mjestu, krivoj pokrajini, a i nekako sumnjam da ga je Vlad Tepeš ikada i vidio i to izdaleka.“

„Nikada im to neće proći, ljudi ovdje ne vole tajanstvene stvari. Život na selu je uvijek težio jednostavnosti.“

„Ne, ne nije tako...“

Zrak je odjednom postao hladan i težak, i Davor je shvatio da je neznanac stao i da razgovara s njime na hrvatskom jeziku a ne na čakavštini.

„Nije svećenik maknuo kamen, a ni stol sa Stancij Davore, dozvoljavaš da te zovem imenom, osjećam da se već neko vrijeme poznamo. Znaš, razumijem ja nove medije i njihovu žed

za vijestima, ali ne sviđa mi se ta pompa koja se događa oko vampira, a još manje da se dešava ovdje.“

„A da popričamo prije?“

„Nekako sam gladan...“

Davor je bio brz, i pokrenuo svoj smartphone, na kojemu je imao aplikaciju isijavajućeg križa i odmah se sjetio riječi koje je toliko puta pročitao:

„Štrigone, tu je Isus Krist koji nas je otkupio od pakla i za nas umro. A ti, štrigone, ne možeš imati mira...“

Neznanac se pokrenuo brže od sjene i obuhvatio Davora u zagrljaj, blokirajući mu ruke.

„Greška u koracima, predstavio sam ti se imenom Davore, krsnim imenom. Ne pomaže ti onda otajstvo križa. Moć je u pravom imenu. Dosta mi vas je, svi će te doći na red, svi predavači, svi organizatori, svi koji ste se upetljali u to...svi će te postati moje stado.“

„TI nemaš krsno ime, izbrisan si iz župnih matičnih knjiga...“

Dok je osjećao kako mu oštri zubi mijenjaju život, čuo ga je u mislima.

Josip sam kršten. Josip Jure Grando.

A: Ovu priču mogu opisati jednom riječi – simpatična. Irenin humor je sigurna stvar.

D: Dok sam ovo čitao, imao sam snažnu potrebu nositi bundu od nekog glodavca. Zato što sam priču čitao vani u snijegu, gol. A jedan hrčak je ključao lješnjake.

Z: Irena i inače piše sjajne priče i jedva čekam da skupi materijala za samostalnu knjigu, koju će Davor Šišović rado objaviti. Zapela su mi za oko dva detalja: a) ženske hrčke zove hrčcice, što u sebi sadrži “cice” i b) držim da hrčci kao životinjska vrsta tu nisu odabrani slučajno, već jamačno zato jer je poznato da njihove ženke ne depiliraju noge, što je očiti simbol otpora autorice prema patrijarhalnom sustavu. Ova je priča očito duboko prožeta istraživanjem vlastitog rodnog identiteta.

IRENA HARTMANN

O Pričama

ili kako su Hrčci spasili Zbirku

***F**ak. Fak fak fak. Ljudi, treba nam odgovor SAD ODMAH!!“
„Broj 3! Broj 3 neka se javi na portu!“*

„Ti se šališ, jelda? Znaš kad je ta informacija bila zadnji put viđena?“

„Kad se napila u baru gore u frontalnom režnju i usput slo-mila nogu.“

„Da.“

„Ej, 14, nije li negdje i 22 spremio nešto slično... sliku nekakvu?“

„Idem provjeriti.“

„Broj 3! Neka netko nađe broj 3!“

„Imam ga, imam ga!“

„Prolaz, prolaz!“

„Imam odgovor...!“

„Sve okej, ne treba nam ipak broj 3, imamo odgovor. 40, gukni, vrijeme teče.“

„Odgovor je...“

Meškolji se, pokušavajući se namjestiti udobnije na stolici. Orlovski pogled iznad kljuge od nosa. Kapljica, nevidljiva, sklizne niz kožu iza uha. Reflektori u studiju neopisivo griju. Sad mu je žao što nije obukao kratke rukave.

„Odgovor je... B. Konfucije, kad je imao 16 godina je bio inspektor kukuruza.“

„Je li to vaš konačan odgovor?“

„Da.“

„Iiiiiiiiiiiii“ napeta glazba, publika u studiju je na rubu stolica, je li moguće da je to točan odgovor? Rijetki su to stisnuli. „...odgovor je točan! Osvojili ste 6 400 kuna! Nadam se da imate skladište kamo ćete ih spremiti, hahaha. I sad na slijedeće pitanje, za 12 800 malih mrtvih krznjenih životinja, uredno upakirane zaslugom tvrtke Taksiderm d.o.o. A pitanje je... Koja od navedenih životinja si može čistiti uši jezikom? A) Slon, B) Okapi, C) Šišmiš, ili D) Jerboa.“

„Ajmo, ajmo, pokret! Dobili smo novo pitanje! Tko je zadužen za biologiju...?“

„Hej, 7.“

„I tebi, sinko.“

„Dobra organizacija danas.“

„E, fala, fala. Malo smo se skoro sjebali na onom pitanju, koji fizičar je stavio potkovicu za sreću na zid uz objašnjenje da je čuo da radi vjerovao on u to ili ne...? Znaš na koje mislim.“

„Da, 29 je uporno tvrdila da je Horvatić u pitanju.“

Iz desnog uha mu izlaze jedan za drugim hrčci. Jedan po jedan se materijalizira i zatim izraste do veličine prikladne ovoj dimenziji.

Za desetak minuta, svi su vani. Svih 42. Ekran bljesne – stvorila se nova stranica na kojoj se nastavlja niz bbbbbbbbbbbbbbbbbbbb.

„Gdje su?“

3, na čelu skupine, trzne najdonjim lijevim brkom.

„Eno ih.“

42 glavice se okrenu. A tamo, na hrpi, čeka ih noćna mora svakog hrčka. 22 gurne 7.

„Ne kontam. Što se događa?“

„Priče. Loše Priče.“

„Ali zašto smo vani?“

„Šuš, tiho. Sad će 3 početi pričati.“

3 trzne brkovima i zakorači jedan korak naprijed.

„Priče. Vi koje ste Dobre, ne želimo vam ništa. Ali Loše nemaju što raditi u našem gradu, niti u Njegovoj“, trzne šapicom prema uspavanom čovjeku, čiji je nos već neko vrijeme razvijao intimne odnose sa slovom b, „glavi. Povucite se sad i nitko ne mora nastradati.“

Hrpa papira se promeškolji. Neki ostaju nepomični, ali ti su u manjini. Iz ostalih, probuđene crne mrvice cure kroz nizove zaklamanih, zaspajaličenih, uvezanih priča. Slova, tisuće i tisuće slova različitih veličina i oblika promilila su iz papira i sad stoje na hrpi, proreda neujednačenih, poravnanja grbavog. Jedno A istupi naprijed.

„Tko si ti da nam zapovijedaš?“

3 poželi da ima obrvu da je može podignuti. Svake godine ista priča. Dobro, ne doslovno, Priče se mijenjaju, ali sve te Loše Priče imaju isti arogantni stav koji pakupe od svojih autora.

„Bježite, kukavice! Sutra se čak ni od Kreativnosti nećete moći obraniti!“

„3!“

Hrčak 3 se okrene.

„Što?“

„Dođi brzo. Imamo problem.“

3 je kimnuo. Zamaše još jednom šapom prema slovima koja su se povlačila i po mrtvim tijelima krene na stranu na koju su ga dozivali. Iz daljine vidi da svi stoje u krugu oko nečega. 3 se počne gurati naprijed.

„Halo, može malo mjesta, pustite me da prođem... Samo malo, hvala, hvala... A sad, što se tu događa?“

Konačno se progura kroz gužvu, a onda se smrzne na mjestu.

„Ne.“

„3...“

„Ne. Ne može biti.“

„Ali... ja sam zaljubljen!“

42 je drhtao na mjestu, okružen većinom s hrčcima. I par hrčkica. Iza njega je stisnuto omanje brdo slova.

„42, to su slova Loše Priče. Oni nemaju što tražiti u Čovjekovoj glavi niti u Zbirci.“

„Ali, 3...“

„Ne.“

„Ali...“

„Ne!“

„3, slušaj me! Ja ovu Priču volim!“

3 zastane. I opet, djelić sekunde žali što nema obrve. Morat će se sjetiti toga pri slijedećoj materijalizaciji u ovoj ravni.

„Ti... što?“

„Volim, da. I ako ovu Priču, ova slova želite ubiti, morat ćete ubiti prvo mene.“

Drhtaj prođe krugom, a onda svi redom počnu pljuvati na lijevu šapu i trljati to desnim brkovima. Samo spominjanje ubijanja (pljuc pljuc) kolega hrčaka se smatralo grijehom i lošom srećom.

3 refleksno napravi isti pokret. Zatrese glavom.

„Okej, briga me. Kad si tako zapeo, ja tu ne mogu ništa. Ali samo ova JEDNA Loša priča. Svi se sjećamo što se dogodilo s nekim starijim Zbirkama gdje se proguralo više Loših nego Dobrih priča.“

42 se opusti.

„Hvala... hvala. Nećeš to zažaliti.“

„Ooooooooo da, hoću. Ja sam na dužnosti uređivanja toga svega drugi mjesec. Ajmo sad natrag, prije nego se probudi.“

Čovjek se iznenada trzne. Šumilo mu je u desnom uhu. Podigne lice prema tipkovnici – lice izbrazdano crticama koje su ostavile rastava g, h, v, b, i n. Nekoliko stotina stranica je ispunjeno nasumičnim slovima. Protegne se i pogled mu padne na hrpu priča koju je čitao sinoć prije nego što je zaspao. Tek sad, kad bolje razmisli, vidi koliko među njima ima loših. Najvjerojatnije će samo par odabrati za zbirku.

„Hmmm, a ostale?“

Otvori ladicu u kojoj su bile ostale. Njih se nije ni sjetio sinoć. Možda među njima bude nešto bolje. A i ako se provuče neka osrednja, bi li to bilo tako loše?

U njegovim mislima, 3 se ukoči. To je bila hrpa priča koja nije sudjelovala u bitci.

„Hrčci i hrčkice i hrčkice, pripremite svoje brkove.“

Izvuče iz krzna crnu kutijicu koja je iznutra zasjala bijelim svjetlom kad ju je otvorio. Kad već nema obrva da ih diže, morao se zadovoljiti prvom slijedećom najboljom stvari.

„Čini se“, samozadovoljno stavi na oči sunčane naočale, „da nas opet čeka duga noć.“

A: Iako i ova priča pati od FFK boljke da ono što bi trebala biti tema postoji samo usputno u priči (tek toliko da upadne u zbirku), ovo mi je jedna od dražih priča u zbirci, ali vjerujem da je to zbog toga što (SPOILER ALERT!) Zorana pojede dinosaur.

D: Fefkovitost ove priče nije ništa prema začudnosti činjenice da usprkos tome što je Zorana pojeo dinosaur, on i dalje uspijeva pisati. Znači li to da je znanost bila u krivu sve ove godine i da su dinosauri zapravo preci današnjeg drveća?

Z: Meni se ova priča posebno sviđela jer sam u njoj ispio heroj, a ne slabić i luzer kao u stvarnom životu.

ADNADIN JAŠAREVIĆ

Gastronomska priča

Dinosaurius iz Pazinske jame

Novinar iskopao jaje

... naslov što sam ga pročitao u „Istarskom glasniku“ me je izbacio iz ravnoteže... Eh, da... Silno me zanima što rade svi ti neobičnjaci, dragi Istrijani... Stoga prelistavam njihovo glasilo na „mreži“... Dakle, JAMA! Ne tako davno sam prepješačio iznad nje, i, također, uputio svoje prijatelje u nj, Mirka i Davora, u jednoj uvrnutoj priči... E sad, dinosaurusovo jaje... Nisam morao ni čitati dalje: znao sam već ko ga je iščeprkao...

... znameniti pazinski
novinar Davor Šišović
iznio ga je na svjetlo
danje... (tu je i zgodna
fotka: Davor prigrlio
pozamašno jaje, iza jama,
na licu široki osmeh koji

bi valjda trebao značiti
„ha, šta sam vam
govorio?“) ... starost
procijenjena... bla, bla,
bla...
Nazvao ga histriosaurus...
(ovaj naziv bi se dopao i

nekima u Bosni) ... spori
se sa vlastima... (ops!?) ...
Šišović ne dopušta
nikome oduzeti mu jaje
insistirajući kako ono
pripada nalazaču... itd...

E, da... On sigurno od njega ne bi spravio gigantsku kajganu... promišljam u autobusu, negdje poslije Učke... Par zadri-
glih matoraca ispred mene proždire peti obrok... od Zagreba
do Rijeke nabacili su najmanje dvije kile sala... Nastojim ne
obraćati pažnju na homo vulgaris: zurim kroz prozor gledajući
saobraćajne znakove, one koji obavještavaju o kilometraži...
To je jedino što mi smeta u vezi Istre: daleko je... a Davor čini
ništa po pitanju patentiranja teleportera...

Ovo se zgodno udesilo: Festival i zbirka posvećeni dinosau-
rusima, a kod Davora kući drevno jaje. Mogli bismo ga pos-
taviti u parku pokraj biste Vladimira Nazora i u duhu tradicije
tamo iščitati poneku priču... (ako u međuvremenu preživimo
predavanje Milene Benini, poznatog, a nepriznatog eksperta
za sve i sva: nadam se da će se odlučiti samo za vrijeme odu-
miranja dinija, a ne ispričati njihovu priču od početka) Da,
da, nije to loša ideja... Moram nagovoriti Mirka... Davora neću
moći, kažu mi da ljubomorno sjedi na jajetu poput kvočke...

Tadam!!! Stižemo! Uočavam poznati krajolik i nadam se da
homo vulgaris ne izlaze u Pazinu... Tamo im nije mjesto... Au-
tobus tutnji, brekće, lijevo-desno i hop: parkira se na staničici
koja bi izgledom trebala odbiti sve neozbiljne posjetioce... Vi-
dim, Mirko me čeka nalakćen na uvijek zatvorenu biletarnicu
(tako valjda domaći nastoje spriječiti da im gosti zbrišu prije
vremena).

Dakle, dalje ide uobičajeno... Čvrsti zagrljaj, „ma gdi si ti“,
„mišići (moje djevojčice – tako ih zove Mirko, a i one njega) su
me jedva pustili da idem“, „mali je spavao s kerušom, u njenoj
kućici“ (hahahah!!! – i ja sam to obavio kao „mali“), ali... ali,
da, uvijek ima neko ali... Mirko djeluje nekako drugačije, za
mrvicu utučeno, ako je to prava riječ... Slutim neki belaj* u
njegovoj porodici, ali ništa ne pitam dok mi ne kaže sam...
Pretjerana ljubopitnost = nepristojnost...

* Belaj – počesto izgovarana riječ u Bosni, koja znači nesreću, katastrofu, bolest,
ukratko sve, ama baš sve što nije dobro, poželjno, a može vam se desiti

Sjedamo u njegovu „vozilicu“ – onda do odmorišta Kod baba Mande... Osmatram naokolo, kroz prozor: vidi, vidi, sve je u „fazonu“... „Dini-pica“, „Na kavicu kod Histriosaurus“, tu i tamo raspoređene velike lutke koje predstavljaju dinija, plakati, ama baš sve što treba...

„Dobar štos...“, primjećujem, „Nema šta, baš ste iskoristili ono Davorovo jaje k'o mamac za turiste...“

„Eh, da je samo tako jednostavno...“, resignirano će Mirko...

„Phuuu... Nego?“; nisam ni znao što da ga pitam... Vidite, za razliku od Davora, iako sam proveo u poslu dvadeset godina, nisam neka velika pričalica... Neki novinari postanu oratori (parlatori), neki ćutalice...

„Hoću reći, nije baš naša ideja...“, nastoji objasniti Mirko...

„A, misliš, uvalile se komšije iz Pule i kupile vaš štos?“

„Ma ne... Zapravo nas izbjegavaju u širokom krugu...“

„Ah, tako...“, spuštam sunčane naočale niže niz nos i zurim preko njih u Mirkove natuštene obrve... Čekam otkrovenje...

„Uostalom, vidjećeš već...“, zausutavlja auto. „Ispadaj. Ostavi stvari i odmah nazad. Prvo je čitanje zakazano u Histriosaurusovom parku. Za pola sata...“

Ubacujem torbe pune knjižurina u sobu i jurim nazad. Histriosaurusov park? E to je nešto novo... Da ne bude kao u Jurskom parku... Smijem se, vezujem pojas i izbacujem anegdodu o podivljalim dinosaurima koji izjedu pisce tokom čitanja priča iz zbirke... Mirko se ne smije... Pogleda me nekako nakrivo i: „E, da vidiš, nije ti to daleko od istine...“

„Ma, mislio sam na film... znaš... Jurski park...“

„Kod nas ti je k'o u filmu... Ako ne i gore...“, vadi iz džepa „debelu bertu“ i pripaljuje je... „Hoćeš jednu?“

„Aha, može...“, majku mu, kao da sam dospio u Zonu sumraka...

Pučkamo čutke... Unutra zadimljeno, skoro da možeš nožem prosjeći kroz nikotinske oblake. Ne vozi daleko... Parkira se u blizini Nazorovog parka... Minule godine Mirko je na piščevu bistu prikačio svoje naočale... Ludo... Smješkam se opet... Ne zadugo...

Osmjeh se topi na licu ko maslac na tavi... Eno ih u parku, već stalni gosti Festivala, Ed, Sanja, Zoran prvi, Zoran drugi, Damir, Ivana i drugi, svi postrojani kao u vojsci... Davor korača kraj njih, utjeruje ih u vrstu, ispravlja im brade, provjerava odjeću??? On u zelenoj... uniformi? Ugleda nas... Poziva me k sebi nekakvom palicom, bez osmjeha na licu...

„Kasnite! Stanite do Danijela i Jasmine! Brzo!“

Prilično zbunjen – Mirko me poteže za ruku – stupam ka stroju... Jasmina zuri u prazno, kroz mene... Danijel djeluje prestrašeno...

„Ma šta...“, zaustih...

„Šuti...“, promrsi Mirko... „Evo ga, dolazi...“

Tisuću mu jelenskih rogova!? Kroz park je prema nama stupao, ni manje ni više, poveliki zeleni gušter, dugim gegavim koracima, klimajući velikom glavom lijevo-desno, poluotvorenih čeljusti koje su vas morale impresionirati... Trljam oči: ne mogu vjerovati. Palica pada na moju podlakticu... spuštam ruke brzo uz tijelo i mrsko pogledam Davora...

„Mir! Njegova Visost Histriosaurus Pazinicus se udostojila da vam pokloni nešto svog dragocjenog vremena.“; i produži ka gušterčini. Staje pred njim. Duboki naklon uz gomilu dupeuvlakačkih sranja...

„Šta je ovo, jebo te...“, šapatom pitam Mirka...

„Hmmm... Naš novi gradonačelnik...“

„Ah, je li...“

„Jeste, da...“

„Mora da sanjam...“

„A ne, stari moj...“

„Ali kako?“

„Prva stvar koju je čudovište uradilo bilo je popapati gradonačelnika...“

„Gastronomski puč...“, promrmljah... i ušutih... Jer, zvijer nam je prilazila s Davorom pod ruku, mislim kandžu...

Odmjerava nas sve buljavim vodenastim očima kao da promišlja ko bi od nas najbolje poslužio kao zalogajčić. Sreća što sam mršav, besmisleno pomislim... Kako gleda negdje blizu mene i Mirka sumnjam da mjerka Jasminu... Jadna ona... Strašno...

„...njegova visost odobrila je sredstva za štampanje ove zbirke i za vaš boravak u Pazinu... njemu u čast posvetićemo ovaj park čitanjem priča... Neka se slavi njegovo ime...“, itd... ne slušam dalje Davorovu litaniju. Zagledam preko ramena ka bisti Vladimira Nazora i vidim namjesto prefinjenih crta umjetnika robusne iscerene čeljusti načičkane zubima, kao u nekom perverznom osmjehu: hodi da te pojedem...

Ovdje su svi poludjeli... Kako se to moglo desiti? Otkud da se izleže? Kako zavlada cijelim mjestom? Pitanja mi se množe u glavi, bez svrhe... Jer, normalnog odgovora niti na jedno nema... Kao da sam zaglavio u vlastitoj priči, a u njima je, mojim pričama, sve moguće...

„I moćni Histriosaurus zgazi svoje dušmane...“, to je Ed čitao... pravi polit-prop...

Histiosaurus razvukao čeljusti, krekeče... Valjda je to smijeh... Bale mu cijede niz bradu... izobilno... tapše kandžama, jednu o drugu...

„Sljedeći!“, naređuje Davor po okončanju priče koncipirane

poput onih iz doba postratne histerije, *Titovim stazama revolucije...* „Krušvar! Istupi!“

Nekako slutim da će biti belaja... Krušvarove zajebantske priče teško mogu proći kod ovog egocentričnog monstruma... Slušam... dlačice na vratu se ježe... stomak mi se steže u čvor... Krušvar kò Krušvar... Ne može da ne zajebava... Bavio se nezgodnim opservacijama kombiniranog Edipovog i Elektrinog kompleksa s Histriosaurusom u glavnoj ulozi... Nadam se da glupi gušter neće shvatiti...

„...pogledao je svog tatu, njegove sjaktave krljušti, s ljubavlju u očima... isplazio jezičinu“, Krušvar je baš odlučio da za..re do kraja, „zabalavio...“, e na to „zabalavio“ gušterčina se upilji u njega zakrvaljenih očiju, zatrupka nogama s izvijenim trip-tihom kandži, groknu duboko...

Eto ti ga sad! – pomislih i povukoh se korak nazad iz vrste... Zvijer zaskakuta poput klokana: pravac Krušvar, koji je, nepokolebljiv (i nesvjestan pogibeljnih okolnosti) nastavljao čitati opscene detalje iz nemoguće ljubavi oca i sina histriosaurusa... Čujem Mirka kako duboko uvlači vazduh. Preko Jasminine glave – nakostriješene kose – vidim kako zvijer prilazi tanušnom piscu: nalik je na iglu sunčanog sata, onako, o podnevu... Histriosaurus se zaustavlja tačno na vršku sjenke, kao u zakazano vrijeme, širi vilice koliko god je to moguće – kakve ralje – i, hop proždire Zorana, odozgo, uspravnog, do pola... sve s knjigom u rukama... Jasmina pada unazad: onesvjestila se bez neizbježnog vriska... E, nije izostao kod ostalih spisateljica... Histriosaurus zadovoljno vrti glavom... iz usta mu se klate Zoranove noge... kao da pokušavaju zakoračiti... Davor ih umiruje, s obje ruke, i nastoji ih ugurati u ralje, do kraja...

„Ja ovako špagete...“, to je Ernie... histeričan komentar...

„E ovo ja zovem pravom književnom kritikom...“, Vlahović, iliti Zoran prvi...

„Kod nas se u Baranji ne dešavaju ovakva sranja...“, rezignirano će Damir...

„Iii!!!“, oglasila se i Sisi...

Ivana fotografira: udarna vijest za Glas Istre... Ma, Ludnica... Korak unazad, još jedan... Niko ne gleda... Okrećem se i trčim koliko god me noge nose što dalje od poprišta... Još neko topče za mnom... Nadam se Mirko – pogledam preko ramena: jeste, Mirko... Uskačemo u auto. Gas do daske! Automobil poskakuje poput paripa sve do Doma...

Bura smijeha u sali... Većina autora se previja držeći se za stomak... suze u očima... završavam iščitavanje moje uvrnute priče bez kraja... Kao da ga može biti? Osjećam da bi htjeli još, sudeći bar prema Mirku koji je spuzaio sa stolice kraj mene na pod poražen navalom nekontrolisanog smijeha... Samo Davor i Zoran ne izgledaju pretjerano zadovoljno (ne bih ni ja)... Eh, više nema... Konačno, ko ih je tjerao da limitiraju priču do šest kartica... Nije moja ideja... Da sam imao prostora ko zna što bi se još desilo u histriosaurusovom Pazinu...

A: I dalje ne znam kakve veze ima ova priča sa Šišovićem, ali ako Zoran i Bogdanović nemaju nikakvih komentara u vezi s time (osim, „pa autor kaže da ima“), ja se kao mlado djevojče nemam što javljati.

D: Bogdanović, kao staro momče, ima komentara, ali kako lijepo istočnjaci kažu: šutnja je zlato, vrijeme je novac, a zlato je isto novac, dakle, vrijeme je šutnje.

Ali, kako ja ne razumijem njihov jezik: Šišović se itekako pojavljuje u ovoj priči. Ako pažljivo čitaš, negdje pri samom kraju priče, kad onaj dvoglavi gmaz sleti na tlo, iz sjene iskoči Šišović, a roboti u panici bježe. Ili tako nekako.

Z: To je, zapravo, politički triler s ključem, koji ima potencijala izazvati diplomatski skandal u regionu. Možda bi ga trebalo radije promatrati kao suvremenu sliku, gdje se ne mora nužno razlikovati Šišovića od nekih drugih svima nama dragih osoba (koje tek trebaju dobiti svoje zbirke priča), ali onaj tko želi svakako može u svoju svijest lako dozvati neke stvarne situacije s kojima ova priča korespondira, a koje uključuju Šišovića. Pada mi na pamet jedno predavanje svojedobno održano, ali o tome više nekom drugom prilikom. Adnadin nam je posebno drag jer je napisao čak dvije priče, a kako je iz Bosne, zahvaljujući njemu ova zbirka ima i međunarodni karakter.

ADNADIN JAŠAREVIĆ

I bi opereta

Gospodin Šperm sjedi u premalenom uredu nosa zabijenog u ekran, namršten kao da mu se ne dopada ono što vidi... Nije tu ništa nova... Gospodin Šperm namršten je gotovo tokom cijelog dana. Jer, onako punačak ne može se čestito ni okrenuti oko svoje osi u toj i takvoj kancelariji, sa zidovima što vas sprječavaju počestati se ispod plećke, onako agresivno pritisli sleđa, slijeva, pa i zdesna. Dakako, nije to sve. Mada poput većine odvjetnika izgleda odbojno – to je ta njihova

obrambena poza – on je jedna poetska duša sklona avanturi. Stoga baviti se malim parnicama malih ljudi na još manjem asteroidu kod njega izaziva osjećaj mučnine otprilike u 13 sati (po asteroidnom vremenu), svakog dana, koji raste poput erupcije vulkana: e, neće se gospodin Šperm samo mrštiti.

Gnjevan, razbacuje sa stola telepodsjetnik, teleoptik, telefonik, telespaljice i ostalo tele... Uspravlja se, udara ćelom u strop što ga potakne da preturi stolić i nogom otvori premalena vrata. Izvlači se van poput kornjače, u uzani hodnik kroz koji poput meduza plutaju njegovi nevoljni susjedi. Ne obraća pažnju na pozdrave jer se baš pred njim giba, nadima, uvija se pozamašna zadnjica prekrivena samo glatkim crvenim stelteksom.

Zadnjica pluta ka kafeu Spaceballs. Lijepooooo – misli gospodin Šperm. Lijepooooooooo!!! Uvlači se u visoki stolac s remenima, poručuje kaku (tako na asteroidu ZG 156 zovu od milja kavu od mrkog lišaja) i pomjera pogled malo po malo ka dvije balonaste dojke što se nastoje oteti kontroli ispod preuske majice zgodne tehničarke... Da, da... Ova mala radi u održavanju hidroponskih bašti, ili je gospodin Šperm zaboravi što znače oznake na njihovim kombinezonima, što baš nije vjerovatno.

Još jedna od Šilovih kokica... Hehehehehe... Gospodin Šilo je najbolji prijatelj gospodina Šperma... Eh, taj divni čudak, misli gospodin Šperm... Uvijek u isto doba zamisli gospodina Šila kako prčka po hranljivom blatu, izvlači biljčice, skoro da ih mazi, osluškuje kao da će mu nešto reći, te kako, što je gospodinu Špermu nevjerovatno, ne primjećuje uopće sve te uz njihale zadnjice i balone.

Srkuta svoju kaku kroz slamčicu oboružan blaženim osmjehom na licu. Nekako sav gnjev iz njega iščili kada se prisjeti svog prijatelja gospodina Šila. Konačno, prijatelji su, tako te stvari, odnosi, i treba da djeluju. S naporom odvaja oči od uzdrhtalih napućenih bradavica i pogleda telesat: 12 sati...

Gospodin Šilo kasni... Eh... Neobično... Mora da je odšetao pregledati svoje puzavice u kojima se skrivaju njegove ptičice. Gospodin Šilo je opsjednut ptičicama... Tako su upoznali... Gospodin Šperm zastupao je pred časnim sudom gospodina Šila kada je ovaj, onomad, pokušao prošvercati u nastambu zmajsku guju s Venere... Opaka ptičurina zmijetina za koju je gospodin Šperm tvrdio da može opstati i vani, napolju, u rijetkoj sumporastoj atmosferi asteroida... Gospodin Šperm uspio je izdejtstvovati da zmajoguju izbace napolje baš iznad malog zadimljenog vulkana (to je taj sumpor) a ne da je terminiraju, što je bila prvotna namjera suca.

Sve se sretno okončalo čvrstim zagrljajima, suzama na ramenu, zakletvama na vječno prijateljstvo... Takav je gospodin Šilo, veoma emotivan, mada je to teško primijetiti kad se uglavnom obraća biljkama i pticama. Gospodin Šperm pogleda opet na telesat. Ostali u kafeu gledaju ka njemu, zgodna kokica i četvorica rudara obružanih kriglama „cjetke“ – piva načinjenog od mahovine. Gospodin Šperm se blesavo smješka dok ne shvati da ne gledaju njega, već zure u nešto iz njegovih leđa.

Gospodin Šperm se oprezno obrće na svojoj stolici spreman za najgore. I, za ime... Nađe se licem u lice s gospodinom Šilom koji koluta očima iza zamućenog vizira skafandera. Između njih neprobojni stakleni zid. Za ovim stolom uglavnom sjede zaljubljeni romantični parovi, drže se za ruke i zure vanka u zapaljene vrhunce Zubatog gorja. E, u ovom prizoru nema ničega romantičnog. Gospodin Šilo kucka teško oklopljenom šakom u staklo i kezi se. U drugoj ruci čvrsto stišće stručak sunderastih konopa, hmmmm nečega...

CRNI DIMLJIVCI

Eto mene u laboratoriju – opet... – premisslja gospodin Šperm. Gleda kroz okular mikroskopa i ništa ne razumije.

Čudne cjevčice sazdane od prozirnih žučkastih ciglica nisu ga asocirale na bilo što poznato osim možda spužvu. Ali, nije to bila spužva. Gospodin Šilo stoji kraj njega s rukama prekrštenim preko prsa, visoko podignute brade. Sja od ponosa. Gospodin Šperm čeka... strpljivo... Zna da će uskoro provaliti bujica iscrpnih objašnjenja... I bi...

„Znate, ti crni dimljivci pruženi asteroidnim grebenom na potezu od vulkana Izis do vulkana Afrodite takođe snabdjevaju atmosferu obilnim sumpornim isparenjima...“

„Da, da...“, nezainteresirano odgovori gospodin Šperm.

„Baš poput okeanskog dna na Zemlji...“

„Okeansko dno... hmhhh ... Što to točno bješe?“

„Ovaj, ne znate? Pa da... Smetnuo sam s uma da vi niste enciklopedista...“

I gospodin Šilo započe opsežno predavanje o prirodi okeana i njihovim tajnama. Gospodin Šperm ga sluša s nepodijeljenom pažnjom i nezainteresirano klima glavom. Klima sve sporije, brada nekako teška, sve češće zaostaje ugniježđena na njegovim prsima. Iako, zanimljivi ti dimljivci... dime li dime... Gospodin Šperm sjedi do koljena u vodi, na stijeni grube površine, izrovašenoj, što nasitno renda njegovu pozadinu. Vode crvene, vrole, ugodno vrole... Klobučaju kao u loncu. A on pučka cigaretu... dimi li dimi...

Gospodin Šperm otvara oči. Bez cigarete. Ipak osjeća njen miris. Kao da ga je moguće dovući s onu stranu sna. Gospodin Šilo se baš sada razmahao izlažući žučno o nekakvim biljčicama koje gutaju sumpor... E, da... baš sumpor.. Iako s mukom, u glavi gospodina Šperma kockice se slažu. Ovaj je njegov vrli prijatelj krišom uzgojio koloniju biljčica na površini asteroida... ne u njegovoj kupoli, nego vani, sred otrovne atmosfere ZG itd. Eto zbog čega domaći svoj asteroid zovu Zagi. Ko bi zapamtio sve te brojeve. Kao kombinacija na kasi.

„Znate, te biljke na dnu okeana hrane se baš na isti način, i rekoh sebi zašto da ne!? Pokušajmo...“

Uslijedio je iscrpni prikaz djelatnosti gospodina Šila, razvoja biljčica, rasta, širenja duž grebena, od dimljivca do dimljivca... pa onda atmosferska mjerenja... grozota... Gospodin Šperm ponovo je zaspao.

TAMO I OPET NATRAG

Iako osjeća izvjesnu nelagodu pritiješnjen u skafanderu gospodin Šperm je ipak zadovoljan. Skakuće površinom Zagija poput djevojčice preko štrika. Zadovoljan, jer se riješio zidova. Recimo to otvoreno: prijetećih zidova. Sileđija! Gospodin Šilo poteže duge skokove pred njim. Elegantan i precizan. Bez greške. Tamno prostranstvo prošarano plamićima – skoro da osjećate kako vas priziva da se odlijepite od površine u jednom velikom skoku... Bio bi to dugačak let. He, mnogo bolje nego čučati u onoj sandučari od ureda.

Dimljivci se uzdižu pred njima, naoko tamniji od velikog zida noći tamo iza...

Posljednji skok – baš pored Gospodina Šila koji se dao na posao. Na koljenima, čačka rukama oko spletova cjevastih biljčica obavijenih oko dimljivca. Sve se pružaju nagore, ka usklobučalim žučkastim pramićima navrh stuba.

Ima ih mnogo... Gospodin Šperm pažljivo razgleda, za-pravo broji... I izgubi račun... Nevjerovatno. Ponosan je zbog uspjeha svog prijatelja. Mada, ne uspijeva shvatiti kako će taj uspjeh poslužiti. Ukoliko je razumio namjere gospodina Šila ove će biljke poslužiti uspostavi bogate atmosfere na Zagiju... ali, sumporne atmosfere... Eh, da, ciljeve gospodina Šila nije uvijek lako shvatiti jer najčešće nemaju nikakve veze s potrebama ljudskog roda...

Razgledaju cvjetice sazdane tako precizno – oštrolike – kao da su ih izradili draguljari s Mars Olimpusa – gospodin Šilo pripovjeda: izvjesne evolutivne promjene, ako ne i revolucionarne po potrebi, ne bi škodile ljudskom rodu. Gospodin

Šperm se nastoji zamisliti prekrivenog pločicama od adaman-ta umjesto kožom, s nekom vrstom škruga zinuli preko prsa kako pohlepno hlapću žučkasti vazduh – stresao se od jeze. Gospodin Šilo zaslužuje nadimak Jezoviti: tako često izaziva taj osjećaj kod drugih.

Gospodin Šperm promišlja o svojim drugarima na sus-jedu asteroidu, popularnoj Jami. Što bi o svemu ovome rekli pretjerano gorljivi, i razgovorljivi, Svetko i skeptični umjere-njak Tompus... Ova gospoda uistinu obitavaju u jami izbušenoj usred rošave stjenčuge – zapravo je cijeli asteroid jedna velika jama okružena stjenovitom opnom. Zanimljivo... Gospodin Svetko zasigurno bi pozdravio ove atmosferske opite.

Trupkaju, skakuću, lebde dalje duž hrbata, kao u klobuke dima umotanoj Afroditi. Zvijezde su nalik na rudarske baklje, razgorene u žutim talasima. Gospodin Šilo često dolazi ova-mo, švrlja oko vulkana, ma vulkančića. Gospodinu Špermu nalik je na vulkan u njegovoj omiljenoj knjizi iz mladosti... Dakako, *Mali princ*... e, sad imaju i ruže... koliko da utisak bude potpun...

Oko vulkančića bilje buja u nevjerovatnim spletozima struktura kakvima su skloni konceptualni umjetnici – o, imaju oni svoju bazu i na Zagiju. Još se usuđuju taj cirkus podobniji otpadu zvati umjetnošću, bezmalo savremenom... Gospodin Šilo se zaljubljeno vrti oko biljčica. No, gospodin Šperm, već zamoren, zvjera naokolo i: ugleda paukoliku spravu kako leb-di duž hrbata, pravo ka njima.

GUSARI IZ SIVE ZONE

Dakako da su to bili gusari. Ma, gusarčine!!! Gospodin Šperm se ljutio što su uhvaćeni „spuštenih gaća“ i to bukval-no. Jer, baš kada je objavio crvenu uzbunu ispostavilo se da ne mogu bježati: gospodin Šilo je u tom nezgodnom trenutku obnašao mokrenje i, razumije se, nije nikamo mogao ni mak-

nuti. Ljutio se, dakle, prije svega na popišanka, onda na sebe, jer nije sebi mogao dopustiti ostaviti prijatelja na cjedilu pa su na tom cjedilu sada obojica. I, na koncu opet na gospodina Šila za koga se ispostavilo da je već razglasio štošta o svojim eksperimentima.

Bradonje su ih iskrcale u gradiću, tu i tamo nagorjelom, kako je gospodin Šperm primijetio kroz okno. Zašto su gusari uvijek bradati? Zašto se ne kupaju redovno? Smrde? Kao da se odijevaju na otpadu? Gospodin Šperm to ne zna, ali gusari su baš takvi...

Gospodin Šperm je uznemiren. Gospodin Šilo baš i ne: čini se da ne shvata ozbiljnost situacije. O, situacija jeste ozbiljna, na ivici da eskalira do j..ene situacije. Bradonje sprovode stanovnike gradića pod kupolom u skladište – ko zna čemu služi – i slažu ih jednog do drugog kao one ukusne štapiće što ih uzgajaju na Titanu. Ukus malko opor, ali hranjivost na nivou. Gospodinu Špermu pođe voda na usta, stomak zakruli. Kud se baš sad morao dosjetiti pastibona (tako se štapići zovu ili bar tako piše na pakovanju).

Bradonje su sistematične, što je u krajnjoj opreci s njihovim opuštenim, ma ne, raspuštenim izgledom. Čini se da baš niko nije preostao iz njihovog kvarta, a da nije uredno lagerovan. Ko zna što slijedi? Silovanje? Mučenje? Strijeljanje? Gospodin Šperm je nastojao procijeniti koja od varijanti je podnošljivija, ali, onda se dosjetio da gusari prakticiraju sve njih, ne baš odjednom, ali u fazama, jednu za drugom da.

Stoga, biva mrzovoljan. Mrsko pogleda svog prijatelja. O da! Sjeća se on simpatičnog gospodina Miloliza s Bagija, asteroidčine iz sive zone... Drag momak, ni nalik na svoje zemljake. Upoznali su ga u Jami – nikako na Jami – u vrijeme konvencije o prirodi kvazara što ju je organizirao gospodin Svetko. Dobro, sve je to u redu... Ali, nikako i nikada gospodin Šilo nije smio o svojim eksperimentima raspredati naširoko s gospodinom Milolizom! I to, Bože moj, posredstvom elek-

tronske pošte... Kakva glupost! Opće je poznato da na Bagiju čitaju privatnu korespondenciju, prouče je, iseciraju prije no što dospije tamo gdje je adresirana.

Takva je ta njihova vlada Nebeskog jedinstva. Gura nos posvuda i uvijek se petlja u tuđa posla. Gospodinu Špermu je naravno jasno da ne može biti drugačije kada se sva ekonomija na Bagiju zasniva ne na radu već upravo na otimačini, pljački itd...

Očito su im biljčice gospodina Šila zapale za oko. Izgleda da je podcijenio njegovo otkriće...

Evo, baš sad, dvojica grdosija pogledaju gospodina Šila i keze se. Dopire larma s ulaza u skladište. Vidi, vidi... Ulazi tipčina ni nalik na ostale probisvijete – izuzimajući bradu – odjeven u sivu urednu uniformu, obuven u čizme s visokom sarom, a sve to zaogrnuo dugim kožnim mantilom, crnim. Strojevim korakom prilazi pravo ka nama. Gusari se razmiču pred njim kao da je riječ o kugi, a ne o jednom od njih. Staje pred gospodinom Šilom. Posmatra ga nekako čudno. Da, da, vidim zašto: desno oko potpuno bijelo, odlutalo van bilo kog vidokruga.

„Vi znati sve o projektu, ne!“

„Svakako, gospodine. Konačno, radim na njemu već šest godina... I sve sam zapisao, od A do Ž.“

„Doista?“

„O da. Rado ću Vam pokazati spise...“

„Tek tako...“

„Oh, ne brinite, ionako sam ih namjeravao u cijelosti objaviti u glasilu naučnog koncila *Parsek*.“

Oh, oh... Preznojavam se kao nakon utrkivanja u trim kabinetu – na traci, jakako. Ne usuđujem se ni pogledati ka gospodinu Šilu. Ma neće im stvarno predati svoje istraživanje? Ludak!? Što ga je spalo?

„Zapravo, rado ću Vam predočiti sažetak istraživanja, mog naučnog rada zapravo... koliko da se lakše snađete...“

„Nije na odmet...“, nasmija se starješina gusara, „No, malo sam razočaran... smatrao sam da ste tvrđi orah.“ (orasi na Bagiju su više no tvrđi – neuništivi)

„Ne razumijem... Tvrđ? Na koji način?“

„Ništa, ništa, samo vi izvolite...“, gusar pucnu prstima na što se dvojica bradonja presaviše i podložiše pod njega nalik na fotelju. Ovaj se udobno zavalj. „Samo naprijed, da čujemo taj vaš sažetak.“

Opa! Nervozno se osvrćem. Ovaj očito ne zna što za gospodina Šila predstavlja sažetak. Najradije bih si zapužio uši, ali kako to učiniti, a da ne privučem neželjenu pažnju? Aha, kad se samo sjetim predavanja o inteligentnim dinosaurima... Brrrrrrrrrr!!! Nema spasa! Oh, da! Mantra!

„Bješe to u dalekoj, dalekoj galaksiji...“, gospodin Šperm, naravno, šapuće tako tiho da ni sam sebe ne čuje... (primjedba autora)

„Ne postoje okolnosti u svemiru koje ne podržavaju život... Dakle, život uvijek nađe puta...“, započe glasno gospodin Šilo...

Gusari okupljeni u polukrug... Manje više, slušaju što govori gospodin Šilo. Njihov vođa više no pozorno, potpuno zaukljen...

„Blibla blo dit... Završićemo u rudnicima na Keselu.“, mrm-lja gospodin Šperm.

Bradate face se izdužuju... Tu i tamo kolutaju očima, ali češće su im kapci „na pola koplja“. Vođa klima glavom, ali nekako odsutno... Sad su negdje prije otprilike četiri milijarde godina u doba začetka života...

„Onaj mali plavi je u dobrom stanju...“, mantra gospodin Šperm očiju izbuljenih od muke.

Vođa gusara zijeva... Nekolicina bradonja zaleгла na pod. Čujem li to hrkanje?

„Ovo je svjetlosna sablja tvog oca. Ubio ga je džedi zvan Dart Vader...“, ubrzano mrmlja gospodin Šperm.

Crni kožni mantil se opustio nekako mlohavo preko dvojice hrkača... siva uniforma se zaljulja i... Hop, eto ga! Zaspao je i on. Sa svih strana čuje hrkanje. Kao jeku... Oduševljen, gospodin Šperm zgrabi gospodina Šila za ramena, prodrmusava ga i stisne u zagrljaj.

„Genijalčino! Sve ste ih uspavali!“

„Ali, nisam im stigao ispričati ni o stromatolitima!“, razočarano će gospodin Šilo.

„Nema veze! Uspjeli ste! Pogledajte samo!“

„Bah... Neprirođene neznalice.“

„Nemojte im prestrogo suditi. Konačno, pozaspali su i naši sugrađani.“

„Da, da, vidim, ništa bolji od gusara...“, rezignirano će gospodin Šilo osvrćući se naokolo.

„Nego, predlažem da nešto učinimo u pogledu zaštite vaših biljčica.“

„Da?“

„Rekoh, da ih svežemo. Može?“

„Oh da! Svakako. Jesam li vam pričao o moreplovcima u prapovijesno doba?“

„Ne, ne sjećam se...“, odgovori gospodin Šperm ubijeden kako je zapravo zaspao dok je slušao o tim moreplovcima.

„Vidite, za nas je, ovdje i sada, zanimljivo kako su oni vezivali čvorove... mnoštvo čvorova...“

I tako... Gospodin Šilo vezuje gusare izlažući povijest svakog pojedinog čvora. Gospodin Šperm vezuje gusare ponavljajući

svoju mantru: „To nije mjesec!“, ovaj put glasno.

Kako god, uredno ih vezuju, slažu na gomile. Nikada ne biste rekli, kada ih pogledate, naredane kao kobasice, da su to strašni gusari... da su ikada bili strašni... Sve je to stvar perspektive...

Gospodin Šperm se osmjehuje. Zamišlja se kako uz gospodina Šila pijucka kaktusovo vino u društvu gospode Svetka i Tompusa, i drugih, pripovijedajući ovu zgodu. Naravno, ne smije dopustiti gospodinu Šilu da on to učini, jer u tom slučaju priča nikada neće biti ispričana... Oprostite, saslušana...

A: Zapravo priča je sasvim ok, početak mi je posebno drag, samo sam se nadala drukčijem rješenju (pripadam onim zlobnicima koje Kelečić usputno spominje u priči).

D: Ono što mene najviše privuče nekoj priči je tekst. Ako priča nema teksta, rijetko mi se sviđa. Ova priča ima teksta.

Z: Kao i u prvoj Adnadinovoj priči, ova mi je posebno draga jer se u njoj dogodi nešto što je puno ljepše nego u stvarnom životu, a to je da si hrvatski pisci osiguraju egzistenciju time što su pisci.

DAVID KELEČIĆ

Nakon smrti dolazi slava

Kiša je nesmiljeno padala na lopoče crnih kišobrana koji su se okupili oko crnoga ždrijela zemlje koja je bila spremna nanovo prihvatiti svoga sina. Tupi zvuci sudara vode i nategnutog platna miješali su se s muklim udarcima zemlje o lijes i jecaja žena pokrivenih crninom. Rubovi bijele svećeničke halje su se prljali u blatnoj zemlji podno crnih kožnih cipela koje su odlazile znajući da su Bogu vratile ono što mu pripada.

Crni lopoč kišobrana se polako rasplinuo poput sapunice u moru ostavljajući samotne pojedince da promatraju grobare kako zatvaraju ranu u zemlji. Davor je šutke stajao promatrajući žalostan prizor opterećen osjećajem dužnosti kako bi morao ostati duže iako nije bilo racionalnog razloga da to učini. Gledao je kako obitelj pokušava pomaknuti ucviljenu majku koja se nije dala otrgnuti od mjesta gdje joj je ležao sin. Pitao se da li je mogao nešto učiniti da to spriječi. Sve je upućivalo na to da će netko koga zna biti sljedeći.

Iz razmišljanja ga je prenula prijateljska ruka uhvativši ga za rame i dajući mu potporu. Bez sumnje, Mirko je znao o čemu razmišlja. On je još uvijek tvrdio da to ne može biti istina iako je Davor jasno vidio da je i on pun sumnji koje je sve teže

skrivao svojim tipičnim humorom. Uzdahnuo je s težinom čovjeka koji nosi Atlasovo breme te se i sam okrenuo od pokopanog prijatelja kojega više nikada neće vidjeti. „Zbogom, Zorane“, pomislio je.

Nije mogao razmišljati. Držeći sve te zbirke u rukama pitao se ima li smisla prelaziti preko imena autora i strahujući da će letimičnim pogledom još nekoga osuditi na smrt. Kroz glavu su mu tekla neodgovorena pitanja koja su umjesto odgovora pronalazila samo još veći nered. Pod prstima je osjećao stranice na kojima je stajala Edova priča za koju je osvojio i nagradu za najbolju minijaturu. Čitajući *Avangardu* činilo mu se kao da si zabija nož u srce.

Ed je bio prvi.

Možda da je Ed napravio neku glupost, prekoračio broj znakova, upotrijebio neki izraz koji se nimalo nije sviđao članu žirija... bilo što. Da se barem ta neka mala sitnica dogodila Edova priča možda ne bi bila objavljena ili barem ne bi dobio nagradu... Koliko god je puta prošao isti scenarij u glavi, nije bilo pomoći. Ed je poginuo nesretnim slučajem i bio je, što su tek naknadno shvatili, samo prvi danak Davorovog književnog života.

Razmišljao je o posljednjoj kavi s Ivanom. Sjećao se kako se uvijek trudila biti vedra i vesela, ali ni ona nije mogla istjerati crninu iz misli nakon Sanjina pogreba. Ponovno je zapalio iako je uspio izdržati bez cigareta deset mjeseci. Pokušali su razgovarati o vedrijim temama poput nadolazećih festivala, a Ivana je imala novu ideju za knjigu. No koliko god su se trudili, neizrečene crne misli su bile poput magle oko njihovog stola. Kava je bila lošeg okusa, a prepuna pepeljara je svjedočila o bezuspješnom traganju za utjehom. Svidjela mu se Ivanina ideja za novu knjigu i razmišljao je kako bi je mogao potaknuti da dio radnje smjesti u Istru. Dva tjedna kasnije saznao je da Ivanina knjiga nikada neće biti napisana.

Sunce je svakim danom postajalo sve toplije i oni hrabriji su počeli nositi kratke rukave. Davor je sjedio na pazinskom trgu i pio jutarnju kavu čitajući Glas Istre. Razmišljao je o žiriranju koje je morao obaviti za nadolazeći Festival fantastične književnosti. Rok za predaju priča o vinu je završio prije tri dana i sve koverta s pričama su mu bile u rukama. Iako je to obično bio proces u kojemu je uživao, nekako je ove godine ostavljao pomalo gorak okus u ustima. Nije se mogao oteti dojmu da je došlo manje priča nego inače. Možda je ove godine inspiracija bila nešto slabija, ali znao je da glavni uzrok dobrim dijelom leži u smrtima pisaca na čije je priče mogao uvijek računati. Razmišljao je tko nedostaje. Pitao se s nostalgijom da li bi Darko i Tanja napisali nešto što bi pomelo konkurenciju kao što je to obično i bilo. Na sreću, sunce je bilo toplo i zrak je bio svjež pa je mogao s lakoćom skrenuti misli s tamnih tema. Polako je prihvaćao činjenicu da se poklopio niz nesretnih slučajeva i da je morao prihvatiti kako život ide dalje.

Razmišljajući o nadolazećem žiriranju usmjerio je misli na pozitivne stvari i shvatio da ima desetke priča koje mora pročitati. Možda je među njima bio netko nov tko će krenuti stopama starih majstora. Pomalo se nasmijao u sebi kada se sjetio da je Danijel poslao priču s naslovom „Vino, vještica i ormar“. Kada je vidio naslov priče izvadiвши je iz koverta nije mogao odoljeti, a da ne baci pogled na tekst koji se protezao kroz par stranica. Kao i inače, Danijel je ispunio očekivanja opisavši niz novih pedagoških metoda koje su jamčile ispravna ideološka usmjerenja za mlađe čitateljstvo. Iz razmišljanja ga je prenuo SMS od Petre. Kako mu je bilo žao što je ponio mobitel sa sobom. „Vino, vještica i ormar“ je bila Danijelova posljednja priča.

Glava ga je boljela. Na povratku iz Zagreba se posvađao s Mirkom. Bilo je mučno svaki drugi ili treći vikend vraćati se s

pagreba. Tog su se dana oprostili od Irene. U autu je pokušao nagovoriti Mirka da poduzme nešto i potakne policijsku istragu. Mirko je tvrdio da nema smisla, jer će ga svi ismijati kao što već i jesu nekoliko puta. Nije bilo načina povezati niz nesretnih slučajeva čija je jedina poveznica ležala u zajedničkom hobiju. Uzroci smrti su bili potpuno nepovezani, a motiv je bio nepostojeći. Doduše, neki zlobnici su komentirali da je motiv bio veoma jasan, a ležao je u pisanju loše proze. Davoru nije bilo do takvih šala, a u trenutku kada su na autoputu prošli pored Jastrebarskog dodatno se snuždio. Tamo negdje je ležao još jedan pisac čije priče više nikada neće čitati.

Tokom mučnih trenutaka šutnje, dok se jedino čuo motor automobila, nije se mogao oteti strahu koji je sve više rastao. Što ako će on biti sljedeći? Bez sumnje, i on se nalazio u krugu koji se sve više sužavao poput paukovih kliješta oko leptirove glave. Nije mogao izbjeći pitanja o vlastitoj sudbini i bojazan za svoju obitelj u slučaju da... Odjednom je shvatio! Mirko! I Mirko je pisao priče! Krhotine stakla su mu letjele kroz glavu dok je u mislima promatrao stravičnu prometnu nesreću. Rasrtran auto i dva izlomljena tijela. Bili su savršene mete. Sumanuto pogledavši brzinomjer, zaurloao je na Mirka da uspori iako su se vozili tek malo iznad dopuštenog.

Dok je uzvraćao urlanje pitajući što se događa, Mirkov pogled je unezvjereno skakao po praznoj autocesti pokušavajući pronaći izvor Davorove panike. Glasnije i glasnije, Davor se nastavio derati na Mirka da uspori auto, jer će obojica poginuti. Brza pljuska Davoru u lice je napokon smirila strasti i omogućila Mirku da pažljivo sagleda situaciju i shvati da se uistinu ništa ne događa. Polako, smirujuće riječi su stvorile dijalog koji je pojasnio izvor panike. Uznemireni Mirko je usporio, a Davor je šutke brojao preostale kilometre do Pazina. Ljudi su najčešće prolazili kroz život s iluzijom besmrtnosti živeći kao da ih je uvijek čekalo novo sutra. Nažalost, neki si nisu mogli priuštiti takav luksuz.

Već je četiri dana bio zatvoren u Pazinskoj Kući za pisce držeći se podalje od smrtonosnoga svijeta. Vanjsku komunikaciju je sveo na par SMS-ova dnevno kako bi mu supruga znala da je živ. Povukao se prošlu srijedu kada je u jednome danu dobio vijest o nizu koji ga je dokrajčio. Ernie, Adnadin i Vanja. Kako se nositi s takvim okolnostima? Ima li smisla pokušati ih shvatiti razumom?

Više nije imao snage provjeravati elektroničku poštu. Uzeo je sve materijale koje je trebao i povukao se u izolaciju kako bi se borio s tugom na vlastiti način. Svaki budan sat trošio je čitajući riječi koje su natipkali ljudi čija lica više nikada neće vidjeti. Prolazio je kroz njihove priče s osjećajem tuge i dužnosti koje su se pretakale jedna u drugu poput pijeska u staklenom satu. Bio je medij za ideju koja se imala utjeloviti u obliku antologije. To je bila Davorova posljednja gesta za sve umrle.

Iako se sjećao gotovo svake, ponovno je pažljivo pročitao svaku priču svih autora koji su imali ući u antologiju. Davor nije sumnjao, svi su poginuli zbog svojih priča koje su pisali. Iako nije mogao shvatiti zašto, morao je svijetu pokazati da su te smrti imale zajedničko uporište. Potajno se nadao da će odabirom njihovih najboljih djela pronaći neku vrstu opravdanja u besmislu koji ih je snašao. Naravno, smisao se nije nazirao.

Kako je vrijeme polako odmicalo odvojio je sve materijale koje je trebao. Sve priče koje s trebale ući u antologiju su bile okupljene u zasebnom folderu. Sve te silne word ikone na zaslonu računala su mu ostavile gorak okus u ustima. U nekim drugim okolnostima osjećao bi ponos. Također, bio je bolno svjestan da to vjerojatno nisu bile zadnje priče koje je odabrao za antologiju. Tko zna tko je još umro tokom zadnjih pet dana? Hoće li antologija morati imati debele korice?

Zadovoljan obavljenim poslom ustao je skuhati si kavu. Čekajući da voda zavri bavio se mišlju financiranja antologi-

je. Hoće li ministarstvo pristati financirati projekt? Da li su sve te smrti bile dovoljno jake da nadjačaju publicitet Nives Celzijus i ovoje nagradu Kiklop? Po prvi puta u dugo vremena nasmiješio se sam sebi osjećajući malu dozu olakšanja. Zamišljen i izgubljen u mislima, vratio se u sadašnjost tek kada je osjetio hladan čelik lebdećeg noža koji ga je škakljao po vratu.

Odmah se bacio u stranu udarivši bokom o niski drveni pult. Oštra bol ga je natjerala da padne na pod i proguta nekoliko busena dugačkih dlaka. Nož je istodobno pao na pod, a on se osvrnuo oko sebe tražeći uzrok njegovog kretanja. Nije vidio ništa. Jedino što je čuo je bilo ključanje vode u lončiću i ludo udaranje vlastitog srca. Zanemarivši bol od udarca dohvatio je nož i ponovno tražio uljeza koji se morao negdje nalaziti. Prije nekoliko trenutaka nož je lebdio oko njegova vrata. Uzrok očito nije bio s ovoga svijeta.

„Davore, Davore“, začuo je piskutav glas. „Zar si baš morao gurati nos tamo gdje ti nije mjesto?“ Glas je došao od malog crnog stvora koji je piljio u zaslon računala na radnom stolu. Davor je bio uvjeren da se prije nekoliko sekunda tamo nije ništa nalazilo. Stvor je bio visok dvadesetak centimetara, širokih ušiju i crn kao ugljen. Nosio je bijelo odijelo s crnom kravatom, a na velikim stopalima nije imao cipele zbog ogromnih noktiju koji su stršili kao u kakve ptice grabljivice. Kada se okrenuo prema Davoru i nasmiješio pokazao je našiljene sitne zube nanizane u više redova.

„Ti si uzrok svega“ Davor je prošaptao oprezno se dižući na noge. Biće je u njemu budilo miks straha i gađenja. Djelovao je poput minijaturnog đavoljeg odvjetnika u YouTube clipu koji je nastao pod utjecajem droga. Uočivši kako stvor pomiče miš kompjutera pomoću dugačkog crnog repa potvrdio je svoje sumnje.

„Da, ja sam uzrok svega, a ti si sada uzrok mog kašnjenja na sastanak“, nastavio je stvor vrativši se proučavanju zaslo-

na. „Možeš me zvati Efez. Prije desetak minuta sam pokupio Grdinića strovalivši ga u jamu tu niže, a onda mi je Inspiracija poslala SMS da si završio tu prokletu antologiju i da se pobrinem za tebe.“

„Mirko?“ upitao je Davor znajući da ne želi čuti potvrdu.

„Sam si je kriv“, dobacio je Efez nezainteresirano. „Nego, što ćemo s tobom? Već držiš nož u ruci. Prerežeš si grlo, ja napišem neku šmrc, šmrc poruku i idemo dalje? Ha, štima?“, pitao je Efez okrenuvši se prema Davoru s osmijehom prepunim opako oštarih zuba.

Davor se zagledao u nož u ruci i pitao da li je gore ispustiti ga iz ruke ili ga nastaviti držati.

„O čemu to govoriš?“, upitao je usmjerivši nož prema Efezu. Znao je da mu nož ne može pomoći, ali se osjećao sigurnije.

„Uf, jebem ti Morganu, nema šanse da stignem na vrijeme.“ Efez se okrenuo prema zaslonu računala i repom pomaknuo miš kako bi upalio Firefox. Iako računalo nije imalo online vezu, Efez je otvorio Facebook i ušao u poruke. U manje od dvije sekunde repom je istipkao nekoliko redova riječi koje su Davoru izdaleka djelovale kao slikovno pismo sličnije kineskom jeziku nego latinici. Završivši poruku vratio se na svoj profil gdje je Timeline naslovna slika pokazala Efeza u trenirci kako pokazuje znak mira cerivši se pored usnule glave Vladimira Putina. Obnovivši nepoznat status ponovno se okrenuo Davoru i sjeo na rub stola. „Javio sam da kasnim, imaš pet minuta za odluku prije nego što ja odlučim umjesto tebe.“

„O čemu to govoriš?“, izderao se Davor. „Kakva odluka? Kakvo rezanje grla?!“

„Polako Davore, ti bi bar trebao biti čovjek od pristojnih manira“, prigovorio je Efez. „Dopusti mi da najprije objasnim tko sam. Pucnuo je noktima na što se u Davorovoj ruci pojavila crna posjetnica ispisana neobičnim bijelim slikovnim pismom uz par elegantnih dizajnerskih crta koje su se lovile

između znakova. „Ah, kriva verzija“ prokomentira Efez i ponovno pucne prstima. Znakovi pred Davorovim očima su se marljivo razmjestili ispisavši Efezovo ime i titulu.

„Zamjenik voditelja žeteoca, regija Balkan“, pročitao je Davor.

„Dobio sam poziciju voditelja regije Cappadocia, krećem od sljedećeg mjeseca. Vraćam se doma!“, uzviknuo je Efez dižući ruke i rep u zrak.

„Što to znači?“

„U ovom slučaju to znači da sam ja bio taj koji je pokušio duše svih tvojih poznanika te ih pomaknuo u naš svijet. Naime, tvoji prijatelji su u biti dobili nagradu.“

„O čemu to govoriš?“ procijedio je Davor spuštajući nož.

„Naš svijet se mijenja paralelno s vašim. Postali smo birokratizirani, podložni korupciji, žedni zabave, putovanja i novih gadgeta. Pokušali smo lobirati za Jobsa da mu produžimo radnu dozvolu na još godinu dana, ali glavonje su ovaj put odbile naš zahtjev tako da smo svi tragično ostali bez petice. Tko ima para može si platiti godišnji kod Zuckerberga i orgijati na njegovoj tastaturi. Shvaćaš li poantu?“, završio je Efez kopajući čačkalicom sa stola ispod golemih noktiju na nogama.

Davor je odmahnuo glavom, ali Efez je nastavio dalje ne obazirući se na njega: „Imam frenda koji radi u MTV Adria, M je za Mythology. Lik je osmislio genijalan koncept novog reality showa. Fora je da se otmu stvarni ljudi iz vašeg svijeta, da im se bazično znanje naše magije i zatvori ih se u dvorac u potpunu izolaciju. Isto im se daju zadaci i slične pizdarije, ali sve je prilagođeno za naše podneblje. Prvo su mislili oteti Gaimana, Mievillea i tu ekipu, ali birokracija nije dala dozvolu. Šteta, bio bi urnebes gledati kako svi zajedno pale lomaču Meyersici pod nogama. Friend nije imao pojma što da dalje radi pa sam iskoristio priliku i ubacio se u produkciju čim sam stigao“, pričao je zadovoljno Efez dok je uspješno uklanjao nakupine zemlje ispod nokta nožnog palca.

„Ponudio sam im pisce treće kategorije znanstvene fantastike. Dolaze iz pripizdine, jedini čitatelji su si oni sami i njihova najveća ambicija je prodati knjigu u tisuću primjeraka. Još kad su dobili bazičan dar magije to je postao urnebes. Ekipa je doslovno preko noći postala senzacija, jer nema smješnije ili žalosnije stvari, ovisi kako gledaš, kada njih desetak pokušava ukrotiti mladunče od zmaja.“ Efez je potom izvadio iz džepa lulu i zapalio je.

„Simpatiziram sa Sanjom, ima već drugi tjedan otkako je u kazni i ne može zapaliti. Toliko je u stresu da su joj narasle zelene uši. Tako ti je to kada si neuk u magiji.“

Iako je Efezova priča nekako imala smisla, Davor je nikako nije mogao shvatiti. „Čekaj, kažeš da su u tvome svijetu svi oni živi i zdravi?“

„Živi jesu, zdravi više-manje. Vidiš, morao sam inscenirati njihovu smrt ovdje da bi ih mogao prebaciti kod nas. Malo smo ih obradili magijom tako da uklonimo želju za povratkom kući, a za njihove obitelji su se pobrinuli vilenjaci poklonivši im svoj blagoslov.“

„Što to znači?“ zbunjeno će Davor.

„Da će svi biti dobro. Vilenjački blagoslov znači da će ih tokom ostatka života pratiti sreća. To je i više nego dobra kompenzacija za nestanak člana obitelji. Ja sam bio protiv zbog dodatnih troškova, ali borci za ljudska prava nam nisu dali izbora.“

„A što će biti s njima nakon što završi taj... show?“

„Već kreću dogovori za drugu sezonu, a s obzirom na lovu koju dobivaju od sponzora osigurali su si egzistenciju za ostatak života. Razmisli malo, žive u svijetu magije i tamo su zvijezde. Nije li to ono što su oduvijek htjeli? Ta o tome su stalno pisali! U biti sam im dao priliku života“, završio je Efez teatralno raširenih ruku.

Davor je sjeo na pod. Osjećao je kako mu je glava postala

poput perilice za rublje u kojoj su se sve te nove informacije vrtjele na centrifugi. Zamislio Ivanin tjedni zadatak u kojemu tjera debele pegaze da smršave dovoljno kako bi mogli poletjeti. Potom je vidio Zorana kako se po dvorcu skriva od Izvršitelja, a Danijela kako trenira u areni za borbu s dinosaurima.

„Što mi se događa?“ upitao je.

„Uredio si antologiju o svima njima te zbog moje prisutnosti jače osjećaš njihovu vibraciju. Ono što vidiš u glavi se uistinu desilo. Upravo to je i glavni uzrok moga posjeta.“

„Možeš li to više pojasniti?“

„Mi smo se pobrinuli za užu obitelj nestalih te ovi ljudi, izuzev ogorčene skupine fanova, svijetu neće nedostajati. Jednom kada padnu u zaborav nestat će sve što ih veže s materijalnim svijetom. U suprotnom bi njihove duše bile previše rastrgane između oba svijeta te bi se mogli ozbiljno razboljeti i ovaj put stvarno umrijeti. No, tvoja antologija bi potpuno usrala stvar. Medijska pozornost koju bi dobili u ovome svijetu bi ih koštala života kod nas. U ovoj fazi projekta to je nedopustivo. Viking-Cola, glavni sponzor, bi mene i frenda nabila na kolac.“

„Želiš mi reći da ne smijem objaviti antologiju?!“, uzviknuo je Davor.

„Tako je Davore. Ain't gonna happen“, odgovorio je Efez. „Nudim ti dvije mogućnosti. Mogu ti pomoći da zaboraviš sve i prekineš svaku vezu sa znanstvenom fantastikom, konvencijama i klingonskim operama. Ne mogu riskirati da te nešto podsjeti na ovaj razgovor. S obzirom da bih ti oduzeo velik dio duše morao bi pronaći kompenzaciju u nekom drugom sličnom hobiju. Skupljanje markica, salveta ili nordijsko hodanje...“

„Šališ se, zar ne?“

„Nikad. Ima i druga opcija, makar je ta malo škakljivija...“

„Slušam.“

„Povedem te sa sobom. Imaš dovoljne preduvjete da sudjeluješ u showu. Dobio bi dar magije, postao bi zvijezda te bi se mogao zalagati za prava etničkih manjina, ove tvoje štrige i sl. ugrožene vrste. S druge strane, tvoj odlazak bih prikazao kao samoubojstvo. Obitelj će ti biti dobro, ali određena bol je neizbježna. Znam da je šakaljivo, ali mene boli neka stvar za to.“

„Ali, ne mogu se odlučiti samo tako!“, uzviknuo je Davor.

„Možeš i moraš. U osam dajem intervju za *The Daily Moth*. To znači da imaš još pet sekundi za odgovor ili ću odlučiti ja umjesto tebe. Pet...“

„Ej, čekaj!“

„...tri...“

A: Kao da čitam starije Zoranove priče. Iznenadujuće humoristično, s obzirom da mu u zadnje vrijeme nije baš išlo, i definitivno, najbolji prikaz Šišovića. Čak i karikiran, u ovoj je priči najvjerodostojnije izveden.

D: Ova je priča najbolji pokazatelj da je ono što cijeli život govorim istina: matematika nije egzaktna znanost! Naime, iako je font i vrsta slova svih priča u ovoj zbirci isti, 10 kartica ove priče čine se pune dužima, nego npr. u Grdinićevoj priči.

Z: Neki od nas liječe svoje komplekse megalomanskim pričama, a drugi idu u teretanu.

ZORAN KRUŠVAR

Tri kralja jahahu

„Ovo je skroz... povjerljivo, jel’?“

Gospodin Pavletić zubima je čupkao plahticu kože s donje usne. Ines je i to uredno zabilježila u svoj crni notes, na dno poduže liste opaski. On je gledao kroz prozorsko staklo u dvorište zgrade, prema klupici na kojoj je sjedio njegov sin, Denis. Mali je imao neke probleme s identitetom. Trebalo ih je hitno riješiti, da se za koju godinu ne bi razvili u poremećaj. Bizarno. Ines je udobnije namjestila tanke, skupe okvire naočala u prirodno sedlo na nosu i ohrabrujuće se nasmiješila. Bio je to jedan od njenih profesionalnih izraza lica koje je uvijek bavala pred ogledalom i njime je bila jako zadovoljna. Tajna je bila u tome da zamišlja kako sad nije ovdje i ne bakće se s glupim klijentima, nego je u crtiću i uči Bambija hodati:

„Naravno, u potpunosti povjerljivo. Mi imamo etički kodeks, znate.“

„Ah... da, da... kodeks. Naravno“, nije odvajao pogled od dječaka na klupici. Klinac je bio pogrbljen i nešto je prčkao otprilike oko svojih prepona. Ovako s prozora izgledalo je kao

da masturbira ili mota joint. *Oh, kako bi to bilo lijepo*, pomislio je zabrinuti otac, *da drka ili se drogira. Da je kao sva druga, normalna djeca od četrnaest godina*. Ali, znao je da to nije tako. Mali Denis pogrbio se nad mobitelom i surfao po netu. Gospodin Pavletić znao je i na kojim stranicama. Uzdahnuo je pa protrljao lice rukama:

„Je li, ovaj, moguće da je to od traume za vrijeme trudnoće?“

Ines je nabrala čelo i naslonila kažiprst na bradu:

„Teško je to sad reći, znate. O kakvoj traumi se radilo?“

„Ovaj, malo mi je neugodno o tome... delikatno je.“

Skinula je naočale radi dramatičnog efekta; vidjela je to u kriminalističkoj seriji na tv-u: „Gospodine Pavletić, ovo je moj posao. Vjerujte mi da slušam delikatne stvari svaki dan.“

Otpuhnuo je i ponovo se zagledao kroz prozor. Ovog puta gledao je u neku neodređenu točku; zapravo je samo izbjegavao gledati u Ines:

„Kad se Denis trebao roditi, supruga i ja izbjegavali smo klasičan... odnos. Znali smo da se može prakticirati, da nije to neki problem, jel'... ali, nekako nam je to bilo... mislim, dijete je ipak unutra, razumijete?“

„Razumijem“, nasmiješila se utješno. Zнала je da je taj izraz nešto lošije uvježbala. Naime, trenirala ga je na bivšem dečku kad bi prerano izgubio kontrolu, ali obično bi tad bila suviše frustrirana. Zato dečko i jest bivši, a izraz loše uvježban. Nastavila je: „Nekima to smeta, nekima ne. Nema ništa čudno u tome.“

„Da... ovaj... onda smo, umjesto toga... eksperimentirali smo malo s nekim drugim... kako da kažem... igricama.“

Ines je prebacila nogu preko noge i zainteresirano podigla obrvu:

„Da? Kakvim?“

„Pa... ne znam... ako ovaj... znate li što su to vodeni sportovi? Mislim, u tom kontekstu.“

„Bojim se da ne, u tom kontekstu“, slegnula je ramenima. *Naravno da znam, al' jebò me grm kopriva ako to tebi kažem, pervertitu jedan stari!* U blokić je stavila zabilježku: *Trebala sam studirat ekonomiju.*

„Ah... mmmm... moja supruga... ovaj, ona je, znate... voljela je da... kako da kažem... da, znate... mokrim. Ovaj... da.“

Udahnula je zrak namirisani osvježivačem s aromom vanilije, što joj se za ovu priliku učinilo prilično neprikladnim izborom:

„Po njoj?“ *Molim te, reci da nije bilo u pelene.*

„Pa... da.“

Ajde, bar nešto. Pogledala je krajičkom oka sat. Još petnaestak minuta ovoga, onda joj dolazi onaj koji je umislio da su mu Illuminati poslali Vesnu Pusić koja mu noću provaljuje u stan, uvlači mu se u krevet dok on spava i šapće: *“Past će ti kreditni rejting... nećeš dobiti mirovinu...”* Još taj i onda može doma, baviti se vlastitim seksualnim perverzijama s novim dečkom... *Hmmm...* onda se naglo sjetila da nije sama i trgnula se iz maštarije, brzo smišljajući neki tekst:

„Ako je to, kao što kažete, voljela, onda teško da je to bila trauma. Ne brinite.“

Naravno, iz njegovog izraza lica odmah je vidjela da to neće biti tako jednostavno. *Još je bilo bilja u tom čušpajzu i to sve redom bunika i lude gljive.* Pucketao je zglobovima i zvjerao kroz taj prozor kao da će iskočiti van:

„Ali ne... znate... desila nam se jedna... nezgoda.“

„Aha. Recite, kakva?“

„Ja nisam ni znao, ali imao sam neki vrlo sitni kamenčić u mokraćnom mjehuru. Pijesak, zapravo. Jednom je prilikom, tako, izašao s mlazom mokraće. Ovaj... u vrlo nezgodnom trenutku.“

„Što se dogodilo?“

Konačno se okrenuo prema Ines, ali je gledao otprilike u njene cipele. *Ne gledaj mi u cipele, jebote! Znam da su već iznošene, ali nisam stigla kupiti druge, okej? Kupit ću ovaj vikend, majkemi.* Povukla je noge pod stolicu, a on je nastavio, dok se nelagoda u slapovima slijevala iz njega i prijetila ga utočiti k'o govno u školjci:

„Pogodio ju je u oko. Bio je sitan komadić, ali oštetiо joj je rožnicu i to se još dodatno inficiralo i... eto. Izgubila je zauvijek vid na to oko. U trudnoći.“

Sodomo i Gomoro, što ja sve neću čuti na radnom mjestu. Ines je zabrinuto kimnula glavom:

„Tako. Da, vjerujem da je to bio priličan stres za trudnicu.“

„Mislite da bi sve ovo moglo biti... ovaj... posljedica toga?“

„Ne znam. Ne znam, u ovom trenutku je to teško reći... znat ćemo više kad Denis riješi nekoliko testova. Ali svakako je dobro da ste mi dali tu informaciju“, okrenula je nekoliko stranica u blokiću pa na svoju šoping listu, odmah ispod paste za zube, trakice protiv mitesera i higijenskih uložaka dopisala: *Obavezno kupiti naočale za plivanje.*

Gospodin Pavletić vratio se prozoru i kimnuo:

„Vidite, ovako izgleda kao normalno dijete... ali i sad je na mobitelu... surfa netom, znate? Znaе na kojoj je stranici? E, ja znam. Na blogu je... na blogu od onog... Čita njegov blog svaki dan, prijatelji su na facebooku... Recite mi iskreno, jeste li ikad imali ovakav slučaj?“

Ines je sklopila svoj blokić i prešla vrhovima prstiju preko fine, crne kože na koricama. S olakšanjem je pogledala u sat, konstatirajući kako im je vrijeme isteklo. Ipak, iskreno mu je odgovorila:

„Ne. Vidjela sam svašta u svojoj karijeri, ali moram priznati da još nikad nisam sreла četrnaestogodišnjaka koji želi biti Davor Šišović.“

„Pa što da radim s njim?“, očajno je zavapio otac. „Sto put sam mu rekao da su to gluposti, da se to nikad neće desiti! Rekao sam mu... rekao sam da će postat Davor Šišović kad krave propjevaju, eto, tako sam mu rekao! Ali ništa, ne sluša on mene...“

„Smirite se gospodine Pavletić. Čujte, vaš Denis je izuzetno pametan dečko...“

„Naravno, kad je opsjednut kvizomanom!“

„Možda biste ga mogli usmjeriti negdje gdje će to njegovo znanje doći do izražaja i biti korisno, znate.“

„Na što ste konkretno mislili?“

„Pa evo, primjerice, Korado Korlević u Višnjanu organizira razne radionice i edukacije za nadarenu djecu, djecu koja vole znanost... možda bi mu to godilo.“

Gospodin Pavletić zamišljeno je promumljao:

„Hm... tako kažete... Korado Korlević...“

Korado Korlević stajao je okružen malom, ali dragocjenom skupinom nadarenih klinaca. Zrak oko njih treperio je od radoznalosti, želje za znanjem i spoznajom. Svatko od njih imao je potencijala jednog dana postati vrhunski znanstvenik, ali jednako tako i prekvalificirani ukras dugačkom nizu nezaposlenih, doktor neke suficitarne humanističke discipline koji će svoj najveći doprinos hrvatskom društvu dati kroz skupljanje povratnih boca po kontejnerima. Zato je tim njihovim potencijalima trebalo upravljati vrlo odgovorno. Ovi oko njega bili su mladi i nadobudni biolozi, zlatna djeca. Možda će jednog dana netko od njih izliječiti rak ili zaustaviti starenje... ili zarađivati milijarde prodajući ljudima sintetički ekvivalent morske vode. Mogućnosti su bile beskonačne. Nagurali su se oko stola i ushićeno udisali isparavanja iz preparata koje im je Korado pokazivao:

„Evo, ovo je petrijeva posuda u kojoj se nalazi naša vlastita kultura bakterija. Otporna je na osam vrsta antibiotika i vrlo se lijepo razmnožava, a imamo je tu zato jer ju je prije više godina uzgojila moja kćerka“, rekao je očinski ponosno. Na neki način, te su mu bakterije bile poput unuka, samo im nije morao kupovati poklone za kristijanizirane poganske blagdane.

Djeca su sa zanimanjem gledala u posudu. Korado je zadovoljno popravio kragnu svoje karirane košulje, svaka bakterija koju klinici prigrle jedan je pokemon ili nešto tomu slično manje. A to je uvijek dobro. Dobro je napredovala cijela grupa, činilo se da se čak i onaj mali Denis uključuje, iako je bio najčudnije dijete koje je Korado vidio – a on ih se barem nagledao čudnih. *Želi postati Davor Šišović. Svašta. Tko bi to htio?* Ipak, dečko je bio pun znanja pa mu je u svrhu motivacije odlučio pokloniti više pažnje, a imao je i ideju kako:

„Naravno, ako želimo vidjeti kako se ove bakterije ponašaju na ljudskom tijelu, nećemo ih samo uzeti i razmazati po sebi jer bi to moglo biti opasno. Bakterije se brzo razmnožavaju, brzo mutiraju, mijenjaju se... zato ih nećemo isprobavati na nama, nego ćemo za početak koristiti medicinski otpad“, iz hladnjaka je na stol izvadio još jednu posudu. U njoj je bio neugledan komad tkiva; gomoljasta nakupina veličine šljive. Izgledao je zlokobno i Korada je pomalo podsjećao na lice poznatog političara, samo bez naočala i brkova.

„Što je to?“, upitala je jedna djevojčica, pomalo zgrožena time što vidi.

„Je li to kulen? Mi smo doma vegetarijanci, ali vidio sam sliku...“, dječak sa zubnom protezom uzbuđeno je skakutao na mjestu, ali djevojka sa špangicom u obliku leptirića ga je prekinula, odmahnuvši rukom kao da prezire njegovo nepoznavanje osnovnih stvari:

„Nije, Cullen svjetluca!“

„Smirite se, djeco“, prekinuo ih je Korado, uvidjevši da bi rasprava mogla krenuti prema mitološkim bićima iz popularne kulture, „to je odstranjeni hemoroid. Donirao nam ga je jedan poznanik iz Pazina. Dobro pogledajte, vi ste možda budući znanstvenici i kao takvi spadate u rizičnu skupinu za hemoroide. Oni se često javljaju kod ljudi koji zbog posla puno sjede. Zna li netko od vas koje bi još mogle biti rizične profesije? Znaš li ti, Denise?“

„Pa...“, mali se zamislio. U svojoj je glavi umjesto Korlevića vidio Tarika Filipovića koji mu postavlja pitanja, dok profesionalna publika u studiju uvježbano plješće na zvučne signale točnih odgovora. Na stropu njihove učionice izrasli su reflektori, a projektor se pretvorio u televizijsku kameru. Denis je prstima pritisnuo stol, kao da pritišće neku od onih tipki kakve znaju imati na kvizovima i rekao: „Kamiondžije i... i... pisci...“

Korado nije mogao znati što se u dječjoj glavici događa, ali bio je zadovoljan točnim odgovorom:

„Bravo, Denise, jako dobro. Evo, ti ćeš dobiti ovaj uzorak i na njega ćeš staviti naše bakterije. To će biti tvoj eksperiment. Zadatak će ti biti pratiti kako se bakterije ponašaju na ljudskom tkivu.“

Mali je s velikim zanimanjem prionuo poslu, zamišljajući da je taj zadatak zapravo zamjena za milijunsko pitanje.

Odlično. Još ćemo mi njemu izbiti Šišovića iz glave. Bila bi prava šteta da se dečko stvarno ugleda na njega pa tu pamet i talent potroši na kvizove... ili još gore, na loš hrvatski SF. Nitko više ne piše onaj pravi, tvrdi SF, s puno znanstvene podloge, s vjerom u postignuća ljudskog uma, s čežnjom uperenom ka zvijezdama... a ne ovo. Danas bi svi pisali o čarobnjacima, vješticama i vampirima... tužno. A vremena su tako uzbudljiva za znanost! Evo, tamo u CERN-u rade sjajne stvari... sjajne! E, da smo mi barem u Ženevi...

„A iz Ženeve, javlja nam se Svjetlana. Dobra večer, Svjetlana.“

„Dobra večer, Stjepane.“

„Što se točno događa u CERN-u, Svjetlana?“

„To ovog časa nitko ne zna, prije nekoliko sati odjeknula je eksplozija, velika je gužva, promet je blokiran. Jedino što sa sigurnošću možemo reći jest da su i vojnici i policajci prisutni u velikom broju, vatrogasci i kola hitne pomoći stalno prolaze, Stjepane.“

„Zna li se nešto više o uzrocima eksplozije, Svjetlana?“

„Za sad apsolutno ništa. Evidentno je da je do eksplozije došlo, bila je to snažna eksplozija i navodno je više svjedoka vidjelo neobičan bljesak i trag na nebu, kao da je nekakav projektil lansiran u smjeru jugoistoka. Navodno ga je pratilo i neobično zračenje, ali za sad je nemoguće reći koliko su takve vijesti vjerodostojne. Čitava akademska javnost slaže se da nikakvo istraživanje koje se trenutno provodi u CERN-u nikako ne bi moglo rezultirati takvim fenomenom. Stjepane.“

„Može li se u ovom trenutku reći postoji li opasnost za građane? Svjetlana.“

„Službeni stav vlasti jest da se građani ne trebaju brinuti, ali opća uznemirenost je očita. Nas, naravno, najviše brine što se za dva dana treba održati glamurozni modni ivenat kojem će prisustvovati brojni svjetski silebritiji. Svi se bojimo da se ovaj nesretni incident neće negativno odraziti na taj spektakl. Stjepane.“

„Jesu li neke od zvijezda već stigle u Ženevu? Svjetlana.“

„Jesu, Stjepane. Neki su ovdje već danima, a jutros smo vidjeli i peraća posuđa iz jednog od najpoznatijih holivudskih restorana, tako da se pretpostavlja kako je i netko od filmske elite stigao, iako još nismo otkrili tko. Stjepane.“

„Zvuči jako uzbudljivo. Svjetlana.“

„Da. Stjepane.“

„Hvala. Svjetlana.“

„Molim. Stjepane.“

„Svjetlana.“

„Stjepane.“

„Svjetlana.“

„Stjepane.“

„Svjetlana.“

„Stjepane.“

Urednica je bijesno zgužvala plastičnu čašu s ostacima kave i zaurlala u mikrofon:

„U pičku materinu, opet su upali u beskonačnu petlju! Pustite prilog o Modnom Mačku i pozovite kadrovsku da nađe zamjene za ovo dvoje.“

„Ali, gospođo urednice“, plaho se javila mlađahna asistentica, balansirajući dva mobitela i novu čašu kave, „iz kadrovske kažu da ovima najbolje stoje odijela naših sponzora i da ih ne mogu zamijeniti...“

„Jebemu...“, urednica je u letu zgrabila kavu, prosuвши po podu arhipelag smeđih kapljica. Ignorirala ih je, to će ionako počistiti niži oblici redakcijskog života. Otpila je gutljaj, zavidno pomislila kako na državnoj televiziji sigurno piju bolju kavu (plaćenu novcem pretplatnika) pa donijela odluku: „Ništa onda, morat ćemo ponovno umjesto voditelja koristiti lutke... ali publika će to kad-tad primijetiti...“

„Ne bojte se“, uvjerala ju je asistentica, „pustit ćemo im još i prilog o novim cipelama glavne glumice iz naše sapunice, a odmah nakon njega prilog o novom dečku sestre od bivše žene onog poduzetnika koji je prošlo ljetno hodao s majkom gotovo popularne pjevačice s početka devedesetih... nakon toga neće više ništa primijetiti.“

„Uf... nadam se. Za svaki slučaj, pustite i još jedan od onih besmislenih priloga o nekom od onih ljudi koji ništa ne rade u životu, ali ih stalno pokazujemo na televiziji i uvjeravamo gledatelje da su to zvijezde.“

Asistentica se nasmiješila, pokazujući zube koji su bili savršeno bijeli, jer je umjesto plaće primala kompenzaciju u vidu paste za zube jednog od oglašivača:

„Nema problema, svi naši prilozii su besmisleni.“

„Svi njihovi prilozii su besmisleni. Jel' ti to možeš vjerovat?“, otpuhnuo je popularni televizijski voditelj Krešimir Mišak zvani Šokre i isključio kanal konkurentske televizije.

Njegov suradnik, Giuliano, podignuo je pogled s računala. Na monitoru je stajala njegova mudra i informirana replika, kojom je upravo odgovarao na neku poruku s opskurnog internetskog *Faust magazina*:

„Pusti to Šokre, nego što ćemo mi staviti u iduću epizodu *Na rubu znanosti*?“

Šokre se zamislio. Ponovo su došli do tog problema. Njegova emisija išla je godinama i stekla je kulturni status među gledateljima. Međutim, činilo se da je broj onih uistinu zanimljivih tema s ruba znanosti ipak ograničen i ekipa emisije bila je na sto čuda što snimati dalje. U zadnje vrijeme nitko nije našao Atlantidu, vanzemaljske otmice su uspješno rješavali psihijatri, jedino su još razno razne piramide i teorije urota dobro kotirale kod publike:

„Ne znam... bosanske piramide smo imali, David Icke je bio nedavno...“

„A da stavimo neki NLO?“, poveselio se Giuliano, koji je najviše od svega volio NLO-e. Šokre mu je teškog srca odmahnuo glavom:

„Ma to se slabo gleda... jedino ako je neki drevni NLO, ljudi vole da je nešto drevno... ili nešto ljekovito. Imamo li nešto ljekovito?“

Giuliano se razočarano vratio internetskoj raspravi, odgovorivši šefu s tugom u glasu:

„Ma nemamo, već smo sve ispucali... ha čuj... imamo jedino ovaj CERN.“

Mišaku se učinilo da to i ne zvuči tako loše – CERN je čudo modernog doba, privlači pažnju znanstvenika, ali i onih koji se boje nastanka crnih rupa i smaka svijeta. To je bila uistinu prava rubno znanstvena tema, a sad se tamo dogodila i ta sumnjiva eksplozija... bilo je tu nečega:

„Hm. Ovo što su ovi spominjali u prekinutom prilogu, a?“

Giuliano je odmah živnuo čuvši interes u Krešimirovom glasu:

„Da. Naravno, isti čas smo dobili hrpu mejlova, ljudi nam nude kakva god objašnjenja hoćeš.“

„Ima li koje zanimljivo?“

„Čuj, ima uvijek onih standardnih. Evo, kaže jedan da je u CERN-u testirano novo oružje masovne kontrole misli, drugi kaže da su isprobavali neki Teslin izum pa zeznuli stvar, vanzemaljci, Illuminati, reptili, nepoznati izboji zračenja... evo, ovi treći kažu da ne znaju što je, ali to nešto što je njima tamo izletjelo i ostavilo trag preko neba, srušilo se u Istru.“

„Ma da! A tko nam to javlja?“

„Piše ovdje... zvjezdarnica Višnjan.“

Mišakove obrve podigle su se na uzbuunu:

„Zvjez... Korado? Korado se NAMA javlja? Znaš što ću ti ja reći; istina je, stvarno će smak svijeta“, ščepao je mobitel i nazvao.

„Zoveš Višnjan?“

„Ne. Kad je nešto što ima veze s Istrom, postoji samo jedan čovjek kojeg se zove. Evo, zvoni mu mobitel.“

Davoru Šišoviću zvonio je mobitel. Utišao je muziku (“Bohemian Rhapsody” na Japanskom), pogledao tko zove i veselo se javio:

„Živio, majstore!“

S druge mu je strane Krešimir Mišak uzbuđeno objašnjavao situaciju. Šišović je sa smiješkom rekao:

„Naravno da znam gdje se nešto srušilo prije par sati. Srušilo se na pol puta između Kašćerge i Berma, zapadno od Grdosela. To je vrlo zanimljivo područje. U Bermu možeš vidjeti čuveni *Ples mrtvaca*, a blizu Grdosela ti je napušteni srednjovjekovni grad Zelengrad koji se spominje još u dvanaestom stoljeću, a koji je napušten u sedamnaestom stoljeću nakon kataklizme. Priča kaže da je kiša padala tako dugo da je došlo do urušavanja tla koje je upropastilo gospodarstvo u Zelengradu, nakon čega su ga stanovnici napustili. Inače, kiše koje uzrokuju velike probleme su se u središnjoj Istri više puta događale, poznate su, recimo, pazinske poplave. Jedna od njih dobro je zabilježena i na fotografijama, može se vidjeti kako je voda Pazinčice došla skroz do mosta i stvorila jezero. Čak se među pukom proširila i sasvim neosnovana priča, kako je nekad u Pazinu bio običaj bacati ljude u jamu da bi tom žrtvom spriječili poplavu. Naravno, tu su priču pričali oni iz drugih mjesta, nikad se o tome nije pričalo u samom Pazinu. Da se o tome pričalo u Pazinu, sigurno je da bi to u svojim istraživanjima za pisanje romana *Mathias Sandorf* pronašao Jules Verne, koji bi takav zanimljivi običaj svakako zabilježio u knjizi, baš kao što je u *Putu oko svijeta u osamdeset dana* opisao običaj spaljivanja udovice u Indiji. Ako misliš ići snimati emisiju tamo, ne u Indiji nego oko Grdosela, onda ti je najbolje jesti u konobi Bani, kamo možeš probati jako dobre

šuljance s tartufima, šuljance još možeš pojesti i u taverni hotela *Histria* u Puli, ali inače ih je teško naći, obično svugdje na meniju imaju pljukance, koji su u Istri toliko popularni da smo čak pokrenuli i filmski žanr pljukanci western. A ista ta ekipa koja je radila pljukanci western *Diblja Istra* prije toga je snimila sapunicu *Pazinska žajfarica* koja...“

S druge strane, Mišak mu je, na rubu suza, urlao da prestane.

„Aha, nećeš ti ići tamo... tako... aha, ja da idem? Čekaj malo da vidim... šubi dubi... Ja bih to mogao potražiti sutra, ali ujutro sam najprije na jednom drugom novinarskom zadatku... da, pišem reportažu o ljubičastom boškarinu. Da, imamo ljubičastog boškarina na jednom imanju blizu Kanfanara, ali ljudi ne znaju što će s njim. Sad kad se pročulo da je tvornica čokolade *Milka* poslala neki poklon paket na neku farmu gdje se otelila ljubičasta kravica, onda su se i oni javili u nadi da će i oni dobiti nešto. Međutim, kako se kod njih radi o odraslom biku, i to još boškarinu, dakle, karakterističnom istarskom dugorogom govedu koje ne nalikuje kravici iz *Milke* reklame, onda se ispostavilo da ovi iz *Milke* nisu uopće zainteresirani za taj fenomen. Ja sam pokušao zainteresirati neke lokalne poduzetnike, ali čini se da nitko baš nije jako zagrizao za to, iako je proizvođač ovdje popularnog bezalkoholnog pića *Pašareta* razmišljao o tome da napravi jednu verziju tog pića na bazi ekstrakta borovnice, koje bi onda imalo ljubičastu boju i gdje bi se onda taj boškarin mogao koristiti kao maskota, ali ga je odvjetnik odgovorio od toga zbog straha od moguće tužbe za plagijat maskote. I na koncu su se i moji iz novina zainteresirali pa sad imam zadatak... aha, da... da... u redu, čim to obavim, mogu krenuti. Dogovoreno. Živio!“

„Živio!“, vikao je Frane, mašući reklamnom kapom *IDS-a*, dok ga je njegova vjerna freza polako odvozila u daljinu, prema Kanfanaru. Šišović je zbunjeno gledao za njim, a onda

je još zbunjenije gledao u svoju ruku, kojom je držao lanac zavezan oko vrata velikog, ljubičastog goveda. Nije mu još uvijek bilo točno jasno kako, ali nekako mu se dogodilo da je postao vlasnik boškarina. Frane mu je lijepo objasnio, ili će ga on uzeti – ili klaonica. A životinja je bila pametna i draga, jedino je imala taj problem... nije gazdi toliko smetalo što je boškarin ljubičast, djeci se to posebno sviđalo, ali imao je tu glupu potrebu gurkati ljude glavom. To je izluđivalo sve ukućane, zbog toga ga nisu mogli trpjeti i morali su ga se riješiti. Normalno da jedan pravi obožavatelj, promotor i zaštitnik svega što je istarsko to nije mogao dozvoliti i tako se dogodilo. Potapšao je govedo, a ono ga je prijateljski gurnulo glavom i srušilo na prašnjavu bijelu cestu. Šišović se u sekundi sjetio barem pet konoba ili restorana koji nude specijalitete od boškarina, ali odlučio je za sad ne poduzeti ništa. Činilo mu se da bi životinja mogla biti sjajna maskota za Festival fantastične književnosti. To bi moglo pomoći promociji hrvatskog SF-a više nego ideja kojom se prethodno bavio, a koju još nikom nije saopćio – romantični SF reality show „Ljubav je na Švelu“, u kojem bi se mlade i atraktivne djevojke nadmetale u pokušajima osvajanja srca popularnog SF pisca i predavača Borisa Švela. Nažalost, nije mu se činilo da tu ima dovoljno promotivnog potencijala za Istru kao regiju pa se nikad nije uhvatio detaljnije razrade te ideje, a nije bio siguran ni da bi Švel pristao... ili barem ne u trijeznom stanju. Ovo s boškarinom bilo je bolje, a povrh toga i izvorno istarski. Pitao se samo što će njegova supruga reći kad joj se pojavi na vratima s devetstotinjak kilograma teškim govedom... ali otrpjela je ona s njim već svašta pa može valjda i ljubičastog boškarina. Može ga držati u kupatilu ili na balkonu, među cvijećem.

Ustao je, udahnuo miris svježeg, seoskog zraka i otresao prašinu sa sebe:

„Hajde“, obratio se životinji koja ga je pitomo gledala, „idemo vidjeti što će nam o tim Mišakovim nebeskim pojavama reći Korado Korlević.“

Korado Korlević nije mogao reći ništa. Ostao je u potpunosti bez teksta.

U zdjelici pred njim, pulsirao je organizam. Nije mogao povjerovati da je to isti onaj komadić hemoroida kojeg je prethodnog dana dao Denisu, ali posuda je bila ista, a ovo pred njim nije sličilo ničemu što je u životu vidio pa da bi dječak mogao negdje pronaći i podmetnuti. Svakako je radilo malene pokrete, nadimalo se i skupljalo, treperilo. I također, svakako je naraslo, bilo je barem pet puta veće od originalnog uzorka i svakako je sasvim promijenilo oblik. Izgledalo je kao nešto što bi se moglo naći na meniju studentske menze ili franšize američkog lanca restorana brze prehrane, čije ime ovdje nećemo spominjati zbog straha od moguće tužbe. Užasno u svakom slučaju.

Korado ga je gledao očima punim nevjerice i zdrave znanstvene skepse. Njegov um grozničavo je tragao za rješenjem:

Zračenje. Uređaji su pokazali zračenje kad je ono čudo preletjelo preko nas... sigurno su bakterije mutirale pod utjecajem zračenja i... svejedno ne razumijem.

Denis je zurio u zdjelicu s druge strane, trudeći se napraviti grimasu kakvu je na televiziji radio Šišović kad se pokušavao sjetiti odgovora na neko posebno nezgodno pitanje. Nešto o Bradu Pittu ili suvremenoj hrvatskoj pop glazbi.

„Izgleda živo“, promrmljao je Korado. Prešutio je kako je dobro što ne smrdi onako ružno kako izgleda.

„Pa sigurno je živo. Jutros je već jelo“, konstatirao je Denis, bez potrebe da upotrijebi kviska, jokera ili kakvu drugu pomoć.

„Molim? Kako misliš jelo?“, začudio se slavni promotor znanosti, trepnuvši nekoliko puta kao na izboru za miss.

„Činilo mi se da je gladno pa sam mu dao onih čvaraka... sve je pojelo.“

„Čekaj malo, kojih čvaraka?“

„Onih iz frižidera. Bili su u vratima na donjoj polici...“

Korlević se pljesnuo po čelu:

„Ma kakvi čvarci! To su bili eksperimentalni uzorci iz genetskog centra na Čićariji, gdje rade tko zna kakve pokuse na kozama i ovcama za potrebe izraelskih tajnih službi!“ palo mu je na pamet i to da se među pobornicima teorija zavjere pojavila čak i priča kako tu svoje prste imaju Illuminati ili neka druga opskurna organizacija koja potajno vlada svijetom, ali takvu misao njegov znanstvenički um odbacio je s gnušanjem. Umjesto toga nastavio je govoriti malome:

„To je krcato mutagena, kemikalija, izotopa... nemaš pojma što se sad može desiti...“, zgražao se, nesposoban odvojiti pogled od bezlične mesnate mase. Ali u sebi, bio je zapravo presretan. Nevjerojatno uzbudljiva stvar odvijala se pred njegovim nosom – činilo se da je mrtvi komad tkiva naprasno oživio, rastao, micao se... a ako Denis ne laže, čak se i hranio. Apolutno fantastično! Samo da sad ti nesretni uzorci koje je ta stvar pojela sve ne upropaste... Zamislio se pa rekao:

„Nisi trebao dati da to jede... što ako se sad otruje i umre...“

Denis ga je gledao raširenih očiju i zažarenih ušiju, s izrazom lica kao da mu je Korado upravo saopćio kako su televizijski kvizovi namješteni:

„Ali... sve ih je pojelo... mislim da sad spava... bit će dobro... Ma, bit će dobro, jel'da?“

Korlević je kažiprstom pokrio svoje usne i nijemo razmišljao:

Kakve sve komplikacije mogu nastati od jednog običnog hemoroida. Svašta. Da činilo mu se da je gladan...

Gladan? Ne. Sit. Dobro. Svjetlo. Loše. Spavam. Glas. Buka. Spavam. Ne. Loše. Spa-vam! Gladan? Ne. Budan? Budan. Da. Gladan? Gladan.

Jako gladan.

„Jako sam gladna. Jesi li i ti gladan?“, upitala je G33XX, sjedeći na nedavno srušenom stablu i gladeći svoj sivkasti trbuščić. Međutim, njen suputnik nije joj odgovorio - bio je zauzet komuniciranjem s njihovim prijevoznim sredstvom:

„Nabijem te na solarnu baklju, u tri nestabilne crvotočine, da te nabijem!“ C8064 udario je nogom o oplatu prizemljene letjelice, koja je uporno odbijala dati ikakvog znaka života. Taj potez nije imao nikakvog učinka, osim što je C8064 ozlijedio nogu.

G33XX počeskala se po vrhu trokutaste glave sa sva četiri dugačka prsta svoje desne ruke i nezadovoljno progundala:

„Mogla sam znati da će to biti tako. Odmah se vidjelo da će ovaj odmor biti totalna katastrofa.“

C8064 ljutito se okrenuo prema njoj i pokušao sijevnuti velikim, crnim ovalima svojih očiju:

„Molim te! Stvarno te molim... imam malo razumijevanja, ja... ja sam se trudio, stvarno sam se trudio! Znaš! I liječnici su mi rekli da se moram odmarati, meni je ovo veliki stres! Veliki!“

Ona se ljutito podbočila rukama i gnjevno povikala, u potpunom neskladu s ugodnim i opuštajućim okolišem u kojem su se našli, pjevom ptičica u obližnjem gaju i sunčevom svjetlošću koja se lijeno valjala s visina i grijala ih:

„Oh! Oh! TEBI je bio stres? A to što JA putujem po nepozna-

toj galaksiji s liječenim luđakom, to MENI nije stres? I onda me dovedeš gdje? Među niže oblike života, gdje nema nikakve rasonode ni turističke ponude, jedva da smo nekoliko analnih sondiranja obavili i onda što? Kad konačno krenemo kući, usiše nas nekakva crvotočina koje nema ni na kojoj turističkoj mapi ovog dijela svemira i vrati nas NATRAG NA OVU USRANU PLANETU!! I JOŠ NAM RAZBIJEŠ BROD U SLIJETANJU I SAD MORAMO OSTATI OVDJE, TI PLINOVITI OBJEKTU!!!!“, razjareno je udarala šakama po deblu na kojem je sjedila, ponašajući se sasvim infantilno. Njega je to samo još više ljutilo:

„Prestani!!!“, odlomio je antenu koja je stršila iz neobične limarije i zavitlao je u grmlje. „Ja nisam kriv što se ta crvotočina tamo pojavila!“

„Nisi kriv, nisi kriv!! Kakav si ti to pilot??“

„Samo se stvorila tamo odjednom, to nije prirodna crvotočina, točno se vidi da je umjetno stvorena!! To su Zemljani opet nešto prčkali oko subatomske čestice, kladim se...“

„Ma da, Zemljani, Zemljani! Tebi su uvijek za sve krivi Zemljani! Oduvijek su bili! Zato si i bio na liječenju...!“

„Prestani, prestani, PRESTANI!!!“, urlao je, otkinuvši rasvjetni modul te ga, uz glasni prasak, polomio sebi o glavu.

Ona je cijuknula kao pokvarena fotonska brtva:

„Pa ti stvarno nisi normalan! Prestani nam demolirati brod, satelitu jedan!“

„Pa što! Ionako ne radi! Gledaj, ne radi!“

„Joj... pa ćeš ga popraviti tako da ga još bolje razbiješ?! Nećeš valjda dopustiti da tu... tu... joj... ja ne mogu...“

„Što ti je sad? Koja ti je sad maglica, molim te lijepo?“

„Šok, šok ti... ti... oblaku plazme. Znaš što mi se sad događa? Jel znaš? Evo! Evo, počela sam se dijeliti!“

„Kak... zar sad??“

„Naravno! To se dogodi od stresa, znaš! Sad ću se lijepo multiplicirati, ovdje, u ovom najgorem dijelu svemira koji sam mogla zamisliti! Eto, baš tu ću ja donijeti novi život! Pa mislim, stvarno...“, skrila je lice mršavim prstima, a C8064 je bespomoćno sjeo u prašinu pored nepokretnog stroja. Zgrabio je još jedan beskoristan komad limarije koji se odlomio pri padu i zavitlao ga u drugo grmlje. Iz njega se začuo jauk. Oboje brodolomaca naglo se trgnulo i skočilo na noge, uplašeno gledajući prema izvoru zvuka.

Neko vrijeme čekali su u dramatičnoj tišini. Onda je iz grmlja provirilo lice omeđeno kratkom bradom i nepočesljanom kosom, ukrašeno naočalama.

„Oprostite, izgubio sam se...“, progovorilo je lice.

Svemirski putnici pogledali su se zbunjeno.

Zemljanin je izašao iz grmlja s podignutim rukama, gledajući jednog pa drugog gosta. Kretao se polako i izgledao gotovo jednako prestrašeno kao što su se unesrećeni vanzemaljci osjećali. Glas mu je drhtao dok je govorio:

„I... izgubio sam se... išao... išao sam od Karlovca prema Zvečaju, ali... ali sam izgleda krivo skrenuo kod Duga Rese... to je bilo prije, mislim, četiri dana... ovaj... jesmo li sad igdje blizu Mrežnice?“

C8064 je kimnuo glavom, kao da pita svoju suputnicu što ona misli. Zemljanin je i dalje govorio, preplašeno gestikulirajući:

„Znate... ja... mislim da ste vi možda moje halucinacije... ja... ja sam, znate... moj psihijatar je malo smušen. Napisao mi je krivo ime na recept... ja sam Jure... a on je napisao Luka... ja nisam Luka... pa se bojim da sam možda dobio pogrešne lijekove...“

„Misliš li isto što i ja?“ upitala je G33XX, a na svoje veliko zadovoljstvo C8064 konačno je prepoznao i tračak zadovoljstva u njenom glasu.

„Analna sonda?“ Pogodio je.

„Ajde barem neka rasonoda!“; veselo je pljesnula rukama,
„Konačno!“

„Konačno!“; odahnuo je Davor Šišović, brišući znoj s čela. Naime, supruga nije pristala pustiti bika u stan pa je životinja prenočila u pazinskoj kući za pisce, gdje nije mogla ostati preko dana jer su onda pisci manje pijani pa im se to više ne može podvaliti kao halucinaciju. Tako je Šišović boškarina morao voditi sa sobom, a budući da ga nije uspio ugurati na stražnje sjedalo svoga auta, morao je s njime pješke otići do zvjezdarnice Tićan i tamo potražiti Korada Korlevića. Međutim, gomi-lar policije pred zvjezdarnicom nemalo ga je iznenadila.

Zaustio je upitati jednog od policajaca da mu objasni što se tu događa, ali umjesto toga morao je reći:

„Oprostite molim Vas, nije opasan, samo voli gurkati ljude glavom“, pomažući tom istom policajcu ustati i prijekorno gledajući boškarina koji je svoju pažnju već preusmjerio na sočan busen trave.

„Ovo je napad na službenu os... o, pa Vi ste Davor Šišović! Gledao sam Vas na televiziji!“

„Eh, da... jesam.“

„Svaka čast, svaka čast. Ali pripazite malo na to govedo.“

„Svakako ću pripaziti... nego... što se ovdje događa?“

„A to, da. Nije baš neka sreća. Eto, ubijen je Korado Korlević.“

„MOLIM? Korado? Pa kako?“

„A tko to zna... našli su ga razbite glave i bez mozga. Za sad pretpostavljamo da ga je netko pojeo, jer zašto bi itko krao mozak? Zna se da mozak vrijedi pol marke, a to je bilo i prije recesije. Sad su cijene još pale.“

„Ajme pa to je užasno!“

„Da, a benzin sve skuplji.“

„Ne, mislim, užasno je to što se Koradu dogodilo.“

„Aha, to. Da, da naravno... strašno, strašno. Ccc...“

„A tko ga je našao?“

„A, neka djeca koja tu imaju neku školu...“

„Djeca su ga našla? Ajme strašno! Sigurno su u šoku!“

„Šoku? Ma ne, odmah su s našim dečkima formirali CSI ekipu, sad uzimaju uzorke s lica mjesta, a poslije su obećali doći u naš laboratorij da nam pokažu neke stvari. Sjajna djeca. Nego, ne možete sad biti ovdje, jer je istraga u tijeku, a i Vaš boškarin pokušava prevrnuti naš službeni automobil.“

„Oprostite, on samo voli gurkati... evo, evo, odmah ću ga maknuti... ej, kamo sad ideš? Stani! Stani!!“, vikao je, brzajući za govodom koje se dalo u kas preko polja, u smjeru šume.
„Joj, u što ćeš ti mene uvaliti!“, čulo se dok su nestajali iz vida.

„Joj, u što si ti mene uvalio!“, Denis Pavletić hodao je u krug promjera aproksimativno metar i pol. Zamišljao si je da će toliko prostora valjda imati u zatvoru pa da se odmah navikne. *Čekaj malo, ja imam četrnaest godina, neću valjda u zatvor?*

Tik izvan njegovog radijusa kretanja, stajalo je neobično biće ljudske građe. Imalo je kožu čija je nijansa varirala od boje cikle do boje patlidžana, a sve bez ijedne dlake. Nosilo je odjeću koja mu je bila upadljivo mala (jer je, zapravo, pripadala Denisu), a crte lica pomalo su podsjećale na pokojnog Korada Korlevića.

„Oprosti, ali ne možeš me kriviti. Kao prvo, u trenutku počinjenja djela bio sam po svim kriterijima malodoban i zakonski neodgovoran za svoje postupke, a kao drugo, tada nisam imao ni približno razvijene intelektualne kapacitete potrebne za poimanje moralnih implikacija toga što sam činio.“

„Halo! Ubio si Korada Korlevića i pojeo mu mozak!!“

„Uistinu, bio je to sjajan mozak. Vrhunski. Divne sinapse i korteks za prste polizati. Naravno, u tom trenutku još nisam imao prste, ali...“

„PRESTANI! Odvratan si!“

Mutant je raširio ruke i pogledao svoje tijelo. Jest da mu je koža izgledala kao izokrenuto debelo crijevo i doimala se pomalo sluzavo, ali je zato na njoj živjelo preko sedamsto različitih vrsta bakterija, što po njegovom mišljenju nije bila mala stvar. Osjećao se zbog toga vrlo multikulturalno i smatrao je kako bi sam sebe mogao prijaviti kao projekt koji bi financirali EU fondovi. Odjeća koju mu je Denis ustupio jest bila premala, ali smatrao je da ako odijelo ne čini čovjeka, zašto bi onda činilo njega koji nije još ni sasvim siguran što je. *Nekakva drugost, u svakom slučaju... ali različito je lijepo! Daleko od toga da sam odvratan, slegnuo je ramenima i odmahnuo glavom:*

„No, to baš nije lijepo reći...“

Ali, Denis je bio suviše zauzet očajavanjem, da bi razmišljao o lijepim manirama. Čas se držao rukama za glavu, čas je pogledom vapio ka nebu... ništa nije pomagalo:

„Što ću sad, što ću sad... policija nas traži, tebe će vjerojatno ubiti na licu mjesta ili će na tebi raditi istraživanja... a mene će zatvoriti jer si ti moj eksperiment! Nisam još ni osnovnu školu završio, a već sam ludi znanstvenik koji stvara čudovišta!“

Bivši hemoroid pokušao je dati neku svjetliju perspektivu, što nije neobično ako uzmemo da nekome tko je donedavno bio hemoroid vjerojatno mora uistinu izgledati kao da se stvari kreću znatno na bolje:

„Priznajem, situacija se na prvi pogled ne čini baš perspektivnom, ali ako se samo sjetimo nacističkih znanstvenika koji su redom ostvarili sjajne karijere u SAD-u nakon rata, vjerujem da bi se i za tebe moglo pronaći neko ugodno radno mjesto u nekom tajnom vojnom laboratoriju.“

„Ali... ja ne želim raditi u laboratoriju... ja želim... želim biti novinar kao Davor Šišović, jer onda vidiš i naučiš svakakve stvari i onda možeš biti dobar na svim kvizovima!“

„Ne bih se usudio tvrditi, ali nešto mi govori da na svijetu postoji dobar broj prilično glupastih novinara, tako da to što si rekao možda i nije pravilo. Čini mi se da postoji neko opće mišljenje kako su laboratorijski znanstvenici dosta pametni. Ali hej, što bih ja znao o ičemu, ja sam do pred tjedan dana visio iz nečije guzice.“

Denis se osjećao kao na milijunskom pitanju, a bez ijednog *jokera*. Što ako ga stvarno zatvore i to negdje bez televizije i interneta... postoje li uopće još uvijek takva mjesta? Rijetko mu se događalo da ne zna što učiniti. Prvi refleks bio mu je nazvati roditelje, ali s druge strane, već mu se neko vrijeme činilo da roditelji baš i nemaju puno razumijevanja za njega. Najprije su ga slali psihologu kao da je lud, a onda su ga doveli i kod Korlevića kao da su ga se htjeli riješiti. Osim toga, kako bi trebao roditeljima reći da je, eto, on radio eksperiment koji je pošao po zlu i završio smrću poznatog hrvatskog intelektualca? Grlo mu se stisnulo kao jeftina majica u pranju:

„Ne znam... možda bih trebao zvati starog i reći mu što se desilo... ajme, poludit će! Ne znam što da radim...“

Nije, međutim, imao vremena jadikovati, jer je njegov eksperiment pokazao prstom u smjeru iz kojeg su i došli te ga upozorio:

„No, mislim da nam se upravo približava netko pa bi bilo dobro kad bi jako brzo odlučio...“

Prije nego je Denis uspio reći “sakrijmo se”, nešto manje od tone ljubičaste govodine dokaskalo je do njih, lomeći grmlje, granje i ostalo raslinje. Bik im je prijateljski prišao te glavom veselo oborio Denisa na tlo.

„Hej, pazi malo... skoro si me naboo...“, povikao je dječak,

ali onda je spazio muškarca, koji teško dišući, pokušava trčati za životinjom. Unatoč licu iskrivljenom od napora i zaja-purenim obrazima nije bilo nimalo upitno o kome se radi. Denis se ukipio u nevjerici, a iz grla mu je nastavio izlaziti zadnji izgovoreni samoglasnik, kao da je došlo do nekakve greške u softveru: „...ooo...“

Uspuhani Davor Šišović zaustavio se, naslonio ruke na koljena i hropćući izjavio:

„Op... uh... rostite, uh... ne... uh... mojte uh... se boja... uh... ti, on se uh... samo voli uh... gurkati...“

Tek se tad bolje osvrnuo oko sebe pa ostao i bez ono malo zraka što je imao.

Davor Šišović zapanjeno je gledao čudnovato biće, nastalo mutacijom hemoroida.

Denis je zapanjeno gledao Davora Šišovića.

Neobično biće je zapanjeno gledalo samo po sebi, još uvijek se čudeći svijetu izvan gaća ili keramičke školjke.

Boškarin je žvakao travu.

Prvi je progovorio Denis, zureći u svog idola:

„Vi ste... vi ste...“

Šišović je, međutim, bio opčinjen neobičnim stvorenjem koje je stajalo pored Denisa:

„Ali ovo... ovo je...“

Mutirani hemoroid nije bio posebno impresioniran njihovim petljanjem. Jest, njega je također koješta fasciniralo, ali nije se zbog toga ponašao retardirano poput likova u tinejdžerskom vampirskom ljubiću. Ne, on je znao sačuvati dostojanstvo i bilo mu je pomalo neugodno što isto nije vrijedilo i za njegovu okolinu:

„No, dajte molim vas, saberite se obojica.“

A boškarin je, na koncu, bio tek govedo te je rekao:

„Muuuuuuuuuu!“, pogodivši pritom dva tona u takozvanoj maloj sekundi, odnosno glazbenom intervalu koji se pojavljuje u istarskoj ljestvici.

Usljedilo je upoznavanje i kratko sažimanje situacije, koje je uključilo i manje predavanje o povijesti uzgoja boškarina u Istri, kao i klasifikaciji životinjskih vrsta (s posebnim naglaskom na ribe) u djelima Julesa Vernea, čiji su junaci putovali na raketu, slonu i balonu, ali na boškarinu nisu nikad. Minutom šutnje odali su počast Koradu Korleviću, a mutant hemoroida za kojeg su se dogovorili kako će iz praktičnih razloga nositi ime Hemo, održao je dirljivi govor. U njemu se dotaknuo postanka svemira, zvijezda i zemlje te nastanka života, kao i mogućih scenarija neminovnog svršetka svega, čime je istaknuo kako je čovjek – a pogotovo njegov hemoroid – malen ispod zvijezda. Čitateljstvo je tom prilikom bilo pozvano osjetiti zahvalnost što se autor ovog teksta nije pridržavao „show, don't tell“ principa. Nakon toga, sva četvorica zajedno su se uputila istražiti lokalitet na kojem se navodno nešto srušilo s neba, usput razmatrajući treba li Hemo snositi odgovornost za ubojstvo, ako u trenutku počinjenja nije zadovoljavao kriterije bivanja osobom, a administrativno gledano nije čak bio ni akademski priznat kao živo biće.

„Ja sam živo biće! Ne možete sa mnom tako...!“, vrištao je slučajni prolaznik Jure, dok ga nisu omamili zrakom za omamljivanje.

„Jesi li dobro?“, C8064 zabrinuto je upitao G33XX, koja se pridržavala za brodsku ulaznu rampu kao da gubi ravnotežu. Koža joj je iz zdrave sive poprimila neugodnu, gotovo ružičastu nijansu, a čelo joj se ljuštilo. Trbuh joj je izgledao napet, gla-

dak i lagano sjajan. Nježno je na njega položila dlan i osjetila promjenu u temperaturi. Znala je dobro što to znači, stanice su se ubrzano umnožavale, genetske zavojnice odmatale i zamatale, njeno tijelo spremalo se za samoreplikaciju.

„Mislim da jesam...“, rekla je bojažljivo, „ali... mislim... mislim da ću sad...“

C8064 je uzbuđeno poskočio:

„Što... podijeliti se? Baš sad?“

„Da...“, kimnula je glavom, „mislim da počinje.“

„Oh! Nikad nisam prisustvovao... što trebam učiniti?“, pitao je, nespreno rukama rastjerujući fiktivno polje meteora, tapkajući lijevo i desno, kao da ne zna što bi prvo učinio.

„Ništa, daj mi samo malo prostora i namjesti omamljujuću zraku na dva. Analno sondiranje Zemljana će morati sačekati...“, rekla je, sjedajući na livadu pored otvorene ulazne rampe. On je i dalje izgledao izgubljeno u svemiru, mantrajući o tome imaju li kakvu prostirku, može li se iz broda izvaditi ležaj, ima li u tom bilju kakvih nametnika ili nepoznatih klica, o eventualnim zvijerima koje se hrane djecom da i ne govorimo, a na tečaju o običajima civilizacija s udaljenih planeta bilo je nekih riječi o tome kako na Zemlji treba posebno paziti da se djeca drže podalje od svećenika i pjevača pop glazbe. Nikad nije shvatio što su točno ovi drugi, a nije ni zapamtio gdje obitavaju oni prvi, ali činilo mu se da svejedno postoje bolja rješenja:

„Gdje... zar ćeš tu, na travi? Ne bi li ti bilo udobnije u brodu?“

„Ne, ovdje je dobro“, zatvorila je oči i pokušala se što udobnije smjestiti, dok joj se trbuh nadimao poput kožnatog balona. C8064 relativno je rano u svom životu došao do spoznaje kako on možda i nije najstabilniji procesor u kućištu. Lijekovi, savjetovanja i opuštajuća putovanja svemirom donekle su tu pomagala i smirivala ga, ali u ovakvim situacijama redovito bi

ga uhvatila nervoza koju je teško suzbijao. Trudio se reagirati sukladno normama civiliziranog ponašanja, ali ponekad je to okupiralo njegove cjelokupne intelektualne kapacitete pa je onda postavljao pitanja poput:

„Je li bolno?“

„Bolna je tvoja glupost! Golemi komad mesa mi se otkida od trbuha, koža puca, nova ubrzano raste, stanice luduju... jasno da boli! Daj taj omamljivač više!“

Njen trbuh poprimio je oblik sličan devinoj grbi, mrdajući se kao mreža puna uznemirenih riba. Negdje pri bazi grbe počeo se nazirati žlijeb koji ju je okruživao, najprije kao tanka linija, a zatim izražajnije, kao brazda u tkivu. Kako je brazda postajala dublja, tako je i mrdanje grbe bivalo izražajnije, a koža trbuha tanja i prozirnija. Ispod nje, nazirali su se udovi koji su se živahno micali.

„Nevjerojatno, biće dolazi na svijet. Kako je to... jedinstveno!“

„Ne baljezgaj, ima nas na stotine milijardi, postojimo kao rasa već nebrojeno godina i svi smo ovako došli na svijet. Šuti i daj još te zrake za omamljivanje!“

„Ovo je čudo!“

„Ovo je bolno! Daj tu spravu meni!“, otela mu je uređaj iz ruke, prislonila si na kralježnicu i pritisnula dugme. „Aaaahhh... tako je puno bolje!“

Pokreti malenog bića znatno su se usporili, ali koža se i dalje pretvarala u sve tanju opnu, koja se mjestimice počela sasvim odvajati od baze trbuha, kao ogroman puknuti žulj ispod kojeg se formirala nova koža. Samo što je unutar ovog žulja živjelo maleno stvorenje, velike glave i stisnutih očiju, s potencijalom da jednoga dana izgleda istovjetno svojem roditelju.

„Ajme“, rekao je C8064 dok su zajedno ljuštili staru kožu i pomagali djetetu da se iskobelja iz ostataka starog trbuha, „tko zna hoće li biti muško ili žensko?“

„To se još dugo neće znati“, odgovorila je iscrpljena G33XX, pridržavajući još uspravno i slabašno dijete, netom odijeljeno od njezinog vlastitog organizma. C8064 izvukao je memorijski modul i krenuo bilježiti prve prizore u djetetovom životu. Čak je i G33XX smogla snage za blagi smiješak.

No, tu idiličnu sliku prekinuli su glasovi iz obližnjeg šumarka:

„...i tako je Jules Verne odlučio napisati seriju knjiga o putovanjima, kako bi mlade čitatelje zainteresirao i obrazovao o raznim udaljenim krajevima svijeta, ali i šire... oh... što je ovo?“

Davor Šišović, Denis Pavletić, Hemo i boškarin izbili su na čistinu usred koje je stajao prisilno prizemljeni svemirski brod, s dvoje putnika zaokupljenih tek rođenim djetetom.

C8064 je iznenađeno poskočilo, umalo zveknuvši glavom o ulaznu rampu:

„Zemljani!“

Uplašena majka reagirala je instinktivno, zagrlivši dijete i viknuvši na mužjaka:

„Ajme! Brzo, ošamuti ih!“

On je poslušao. Kao bivši djelatnik intergalaktičkih vojnih snaga bio je uvijek spreman poslušati naredbu, pogotovo ako je bila glasno i autoritativno izrečena. A osim toga, uvježbavali su ih za moguće situacije uporabe raznih oružja protiv Zemljana, tako da je bez puno razmišljanja stisnuo tipku, ali samo da bi idućeg trenutka panično uzviknuo:

„Ne mogu, potrošila si bateriju koristeći zraku kao anestetik!“

„Ajme! Što ćemo sad?“ zavapila je.

Njemu su kroz glavu prošli razni scenariji, međutim nikakve zrake smrti, svjetlosne sablje, nuklearni projektili i slično nisu

mu bili pri ruci. Mogao im se pokušati suprotstaviti goloruk, ali bilo ih je više, a jedan je imao i rogove. Doduše, taj je djelovao najciviliziranije, ali sve skupa nije se činilo kao obećavajuća situacija pa je C8064 morao posegnuti za drugim, manje konvencionalnim rješenjima:

„Mogu samo uključiti prevoditeljski modul i nadati se da su miroljubivi...“

„Pa daj više, učini nešto!“

„Uh... evo, evo...“, petljao je oko implantata koji mu se jedva nazirao pod kožom na desnoj strani vrata. Zvuk koji je potom izašao iz njegovih usta zvučao je kao da pripada nekoj staroj i slabašnoj, ali ipak dostojanstvenoj osobi i on sam ga vjerojatno nikad ne bi odabrao, ali računalo je procijenilo da je to dobar glas za razgovor s domorocima u ovoj prilici:

„Zdravo, dragi Hrvati!“

I G33XX pokrenula je svoj modul kako bi mogla pratiti razgovor, iako se nije imala namjeru uključivati u upoznavanje s barbarima. Iako nikad znanstveno potvrđena, bila je opće poznata bojazan da razgovor s manje inteligentnim vrstama može dovesti do ozbiljnih mentalnih defekata pa je to prepuštala C8064, jer njega ionako nije bilo šteta. Ipak, dobro je bilo što su se domoroci činili pitomima pa barem fizičke opasnosti za sad valjda nije bilo.

„Pa ovo je nevjerojatno!“, veselio se Šišović, zamišljajući kako dovodi vanzemaljce u Pazin, a na mjestu njihovog slijetanja podiže memorijalni amfiteatar u kojem će pisci znanstvene fantastike održavati svoje književne susrete. To mu se učinilo dobrom idejom, boljom čak i od one da ponudi MMF-u sponzorstvo nad Festivalom fantastične književnosti, pri čemu bi onda tema festivala bile priče o hrvatskom gospodarskom oporavku. Pomislio je kako bi ovo konačno mogla biti prava stvar pa pristojno odzdravio:

„Zdravo... vi. Dragi gosti... valjda“, a pritom su mu u misli

navirali bljeskovi, kao natuknice potencijalnih projekata baziranih na prisustvu vanzemaljaca:

tjedan vanzemaljske kuhinje u hotelu *Lovac*
prvi „pljukanci SF film“, s vanzemalcima koji glume sami sebe

veliki plakati „Istra, zemlja prvog kontakta“
umjesto „Vinskih cesta“ napraviti „SFinske ceste“
prva međuzvezdana luka nadomak Pazina
trojezični natpisi: hrvatski, talijanski i tuđinski
intergalaktički swingerski turizam u okolici Rovinja
kulturna razmjena (valjda imaju nekakvu kulturu?)
putujući glazbeni festival „Melodije Istre i kozmosa“
vanzemaljsko tržište za hrvatsku književnost, a posebice SF

Denis je bio iskreno preplašen, ali trudio se ugledati na Šišovića pa je umjesto da pobjegne vrišteći, samo drhtao u tišini, nadajući se da nitko neće čuti kako mu zubi cvokoću. Hemo je nešto sam za sebe mrmljao o tome kako je to sve predivno, a posebno ga se dojmio prizor vanzemaljke s djetetom:

„Ta je slika nježna poput troslojnog toaletnog papira s aromom kamilice!“

Najhrabrijim se, ipak, pokazalo govedo. Boškarin je oprezno prišao vanzemalcima, ali nije nikog gurnuo glavom, već je radoznalo ponjušio vanzemaljsko dijete.

C8064 bio je zadovoljan time što, činilo se, neće doći do krvoprolića. Budući da su Zemljani bili naizgled miroljubivi, imao im je potrebu objasniti tko su oni i što rade ovdje:

„Ja sam C8064, upravljao sam ovim brodom kad smo upali u neku artificijelnu crvotočinu koja nas je izbacila ovdje. Ovo je G33XX i ona se upravo prije nekoliko trenutaka podijelila. Mladunče još nema registracijsku oznaku.“

Šišović je zadovoljno sklopio ruke, zamišljajući novo istarsko rodilište koje će nositi ime po posjetiteljima iz svemira:

„Upravo ste dobili dijete? Pa to je sjajno! *Glas Istre* će to s velikim zadovoljstvom objaviti – Prvi vanzemaljac rođen u Istri! Pa čestitam majci, a i Vama... pretpostavljam da ste Vi otac?“

C8064 morao se prisjetiti što su ih učili o Zemljanima. Na svu sreću, ljudska seksualnost oduvijek mu je bila iznimno bizarna pa je štogod i zapamtio, inače je na tim predavanjima uglavnom drijemao ili čitao zabavnu literaturu iz kvantne mehanike. Ovo je ipak znao objasniti:

„Oh, bojim se da mi nemamo takve koncepte razmnožavanja. Naše ženske jedinke razmnožavaju se samostalnom diobom, bez utjecaja drugih jedinki. Potomak je bespolan kroz djetinjstvo, tek kad počne sazrijevati dobije spol sukladno vlastitim predispozicijama. Naš muški spol zapravo nema veze s razmnožavanjem.“

Denis nije mogao sasvim pratiti o čemu pričaju, jer mu je mozak još uvijek bio prezaulet pokušajima pomirbe s činjenicom da su ispred njih vanzemaljci, ali se zato Hemo živahno uključio u raspravu:

„Zanimljivo. To onda znači da je, u evolucijskom smislu, muški spol u potpunosti beskoristan. Kako to da se razvila tolika evolucijska superiornost jednog spola u odnosu na drugi?“

C8064 je podignuo dlanove ka nebesima, kao da prebacuje odgovornost na svoje sunarodnjake tamo negdje daleko gore:

„Službena teorija naših znanstvenika jest kako je do toga došlo u cilju pokušaja preveniranja eventualnih feminističkih protesta zbog činjenice da su svi ostali važni likovi u ovoj priči muški, dok su ženski sporedni.“

Hemo je zaustio još nešto reći, ali ga je Šišović preduhitrio:

„Oh, kako je to praktično! No, prijedimo na stvar. Ja sam novinar i volio bih vas oboje intervjuirati za *Glas Istre*, zatim bih dogovorio snimanje priloga za televizijsku emisiju *Na rubu*

znanosti, a nakon toga bih vas doveo kao počasne goste na Istrakon i konačno na vašoj prisutnosti temeljio razvoj istarskog turizma u narednih sto i pedeset godina.“

„Oh... ali... mi... ja ne znam je li to moguće...“, zbunio se došljak.

„Nije. Ne brinite, obećavam da se ništa od toga neće dogoditi!“, glas koji je iznenadio sve prisutne bio je popraćen ružnim zveckanjem, kakvo se obično čuje u akcijskim filmovima ili na temeljnoj vojnoj obuci. Vlasnik tog glasa bio je uredno obrijani gospodin, kratke kose, u tamnom odijelu, sa sunčanim naočalama na nosu i automatskom puškom u ruci. Pored nje ga stajao je drugi muškarac koji je jamačno posjećivao istog stilista kao i onaj prvi. Bio je nešto mlađi i kosa mu je bila nekoliko nijansi svjetlija, ali sve ostalo bilo je isto.

„Što je ovo sad...“, iznenadio se Šišović, a Hemo je znalački odgovorio:

„Sranje. Ovo je sranje. Vjerujte mi, ja se u to razumijem.“

Cijevi su zloslutno zurile u zatečenu družinu, a njihovi likovi koji su se zrcalili u tamnim naočalama naoružanih ljudi bili su tako bespomoćno sićušni, da se s te udaljenosti nisu niti vidjeli. Doduše, trunku nade ulijevalo je to što onaj mlađi muškarac nije djelovao ni približno toliko sigurno i samouvjeren kao onaj prvi. Znojio se, meškoljio i oblizivao usne. Čak je i nervozno zaustio:

„Šefe...“

Ali njegov stariji kolega nije ga slušao, već je u maniri časnog suca započeo monolog:

„Gospodine Šišović, držimo Vas na oku već neko vrijeme, ali bojim se da ste sad pronašli granicu naše tolerancije. Vaše čačkanje oko povijesti, raznih neslužbenih teorija, poglavito oko određenih megalitskih lokaliteta u Istri... išlo je malo suviše blizu rubu naših interesa. Međutim, svojim uplitanjem

u ovaj slučaj, debelo ste zašli tamo kamo niste trebali! Mi Illuminati nećemo to trpjeti.“

Zemljani i vanzemaljci koji su se našli s pogrešne strane cijevi, zbunjeno su se pogledavali. Hemo je tiho rekao: „Illuminati?“ kao da se nada pojašnjenju, Denis je slegnuo ramenima, a Šišović odmahnuo rukom, kao, *ne mogu ti sad objašnjavat', jer ne volim kad me prekidaju rafalima u prsa.*

Međutim, mlađi član naoružanog tandema nešto je silno bitno morao reći svojem mentoru:

„Ali, šefe...“

„Šuti Karlo, ne ometaj me!“, odbrusio mu je ovaj. „Drži ih na oku i budi spreman pucati!“

Karlo bi se u bilo kojoj drugoj prilici jako teško othrvao autoritetu, ali ovdje su se uplele više sile. Karlu je, naime, Hemo izgledao silno ružno. Izgledao mu je kao netko tko pati od nekakve užasne, izopačene bolesti koja pretvara ljude u nakaze i prvo što mu je palo na pamet bili su gubavci iz filma „Ben Hur“. Dobro ih se sjećao, jer je kao dijete rado gledao biblijske spektakle na televiziji, oko blagdana, žvačući mamine kolače. To ga je, onda, sjetilo kako je pljeskao kad je Isus dao vode zarobljenom Benu Huru, a onda se sjetio i nekog drugog filma u kojem su zločesti ljudi htjeli nauditi bebi Isusu pa je mali Karlo plakao. Dobro je on to sve upamtio i znao je da sad naprosto mora reagirati:

„Ali, šefe... jeste li čuli što im je došljak maločas rekao?!“

„Što je rekao? O čemu pričaš? Molim te, fokusiraj se! I nišani u njih, zaboga!“

„Pa, rekao je da kod njih muški spol nema veze s razmnožavanjem... oni nemaju snošaj!“

„Molim... što ti... o čemu ti pričaš, idiote?!“

Karlo je spustio nišan prema zemlji i glasom ispunjenim strahopoštovanjem saopćio:

„Šefe, ova žena... ova majka... ona je djevica!!“

„Ma kakva djevica, budalo??“

„Ona je djevica, a oni... oni... oni su sišli s nebesa u plamenoj kočiji! Djetešće... pogledajte, šefe... djetešće kako spava pored kravice...“

Stariji muškarac dvoumio se da li mu udariti šamar ili ga radije opaliti kundakom među oči. A činio mu se kao dečko koji obećava, polagao je velike nade u njega i onda mu se dogodi ovo. Povikao je, prskajući kapljice sline po mladićevim naočalama:

„To je bik, idiote! Pogledaj ga koliki je, vidi mu rogove!!“, pokazao je na boškarina koji je, kao da shvaća da o njemu govore, podignuo glavu i odmukao čitavu istarsku ljestvicu. Ali Karlo nije obraćao pažnju na njega, nego je i dalje zaneseno objašnjavao svome šefu:

„...kravice, a ova trojica... oni su tri kralja, šefe! Tri mudraca: Šišović kvizoman, mutant koji je apsorbirao mozak Korada Korlevića i Korlevićev učenik koji je mutanta stvorio! Ne možemo pucati, šefe! Ovo dijete pred nama je mesija, a ovo su sveti ljudi!“, uzbuđeno je odbacio svoje oružje, zgrabio cijev šefovog automata i usmjerio ga u nebo. Ovaj se uz glasne psovke pokušao otrgnuti i već iduće sekunde dvojica illuminata hrvali su se oko puške. Situacija je bila prilično napeta i neizvjesna, sve dok se ljubičasti boškarin nije prijateljski zaletio u njih i srušio ih na livadu. Usput je svom težinom nagazio na šefovu pušku i iskrivio joj cijev, učinivši je tako beskorisnom. Drugu je dograbio Šišović:

„Ni makac, znam ja dobro s ovim, što se u JNA nauči nikad se ne zaboravlja!“

„Ovaj... zašto onda govorite u cijev?“ kroz zube je protisnuo Karlo, daveći na livadi svog šefa koji je polako gubio svijest.

„Oh... pardon... u JNA sam uglavnom bio na radiju...“, ispričao se novinar i ispravno okrenuo automat. Šef se u

međuvremenu sasvim onesvijestio pa su mu vezali ruke vlastitom kravatom.

„Što ćemo sad?“, upitao je Šišović, nesiguran treba li zadržati pušku ili je vratiti Karlu. Na kraju mu je nedoumicu riješio Karlo tako što mu je uzeo pušku iz ruke, govoreći:

„Slušajte, ja mogu odnijeti njega i držati ga zatočenog neko vrijeme, ali doći će drugi. Tražit će i nas i vas. Ovdje niste sigurni, a pod ovdje smatram Zemlju. Morate bježati, baš kao i Sveta porodica.“

„Mi bismo rado napustili Zemlju, ali brod nam je pokvaren!“, zavapio je C8064, kojeg je čitava ova situacija s natezanjem oko puške i nekakvim besmislenim konceptima čija je objašnjenja, očito, propustio na predavanjima dodatno uvjerila u to da su Zemljani gomila barbara dobrih jedino za analna sondiranja. Ali, tu se umiješao Hemo:

„U meni je sadržan mozak Korada Korlevića, možda ću ja znati osposobiti vašu letjelicu!“

Karlo je oduševljeno upitao:

„Ajme! Jesu li to sad, kao, novi darovi? Jer, vi niste donijeli tamjan, zlato i smirnu, nego ste donijeli mozak Korada Korlevića i... i... ljubičasto govedo? Je li to tako? Imate li i treći dar?“

Šišović je obrisao znoj s čela. Tijelo mu se počelo oporavljati od navale adrenalina i osjetio je kako mu se noge tresu. Zapalio je cigaretu, udahnuo dim i pružio upaljač Karlu:

„Evo. Ovo je treći dar. Magični upaljač.“

Karlo je pogledao stvarčicu – obični, jeftini, plastični upaljač za cigarete, na kojem je velikim slovima pisalo „HDZ“. Nije mu bilo jasno:

„Kako... magičan? Pa ovo je običan reklamni upaljač, još i na stranku koja je izgubila na izborima.“

„Magičan je. U birtiji mi pokradu sve upaljače koje stavim na stol, jedino ovaj uvijek ostane netaknut.“

Dok je Karlo zbunjeno gledao u upaljač, Hemo je samouvjerenio ušao u unutrašnjost broda, a zatim se vratio i uzbuđeno rekao:

„Nikad u životu nisam susreo ovako naprednu tehnologiju. Jel' ima tu neki kamen?“

Našao je odgovarajući primjerak, zadovoljno ga odvagao u šaci, a onda se vratio unutra i uskoro se začulo snažno lupanje. U procesu je oslobodio i ošamućenog slučajnog prolaznika Juru, koji je teturajući istrčao iz broda, navlačeći usput hlače na sebe.

„Moj psihijatar mi ovo nikad neće vjerovati...“, kukao je bježeći u neodređenom smjeru.

G33XX razočarano je gledala kako njegova stražnjica odmiče. Već je htjela prigovoriti C8064 kako ne samo da im je čitav odmor implodirao kao zvijezda prevelike mase, nego im je pobjegao i subjekt za sondiranje, ali ju je donekle utješilo djetešce u njenim rukama pa je odlučila prešutjeti... za sad. Bit će sigurno sjajnih prilika da to spomene kasnije. Frustraciju je trenutno iskalila na zarobljeniku vezanom kravatom, koji je došao k sebi i počeo tražiti da ga smjesta oslobode, ili će učiniti nešto što se nikad nije stiglo definirati, jer se baterija omamljivača do tad već bila napunila pa je G33XX onesvjesnila taoca omamljujućom zrakom.

C8064 u tom času ionako nije bio previše zainteresiran ni za zemljana koji je pobjegao, niti za onog koji nije. Puno više ga je zabrinjavalo lupetanje kamenom po sofisticiranoj tehnologiji za međuzvjezdani transport. Pomislio je kako bi možda bilo bolje da Hemo umjesto kamena uzme veliki kuglični ležaj iz sjedala ili šipku nekog od nosača iz prtljažnog prostora... barem bi udarao naprednom legurom, nečim što je plod milijarde godina razvoja tehnologije i superiorne civilizacije, a ne pokušavao popraviti skupocjenu letjelicu najprimitivnijim mogućim oruđem u čitavom poznatom svemiru! *No, s druge strane, kad se domoroci na Zemlji krenu igrati tehnologijama*

naprednijim od kamena, onda se dogode stvari poput iznenadnih pojava crnih rupa i crvotočina, kao one koja nas je i dovukla ovdje. Samo nek se oni drže kamenja, to im dobro ide... gle piramide i megalite, bolje im izgledaju nego zgrade od prije dvadesetak njihovih godina.

Malo mu je falilo da uđe unutra i kaže primitivcu da mu prestane nabijati po brodu, jer da lupetati zna i on sam, ali je u tom trenutku buka prestala i samozvani majstor se pojavio na vratima:

„Eto“, zadovoljno je ustvrdio Hemo, brišući ruke o premlu odjeću, „to bi trebalo biti to.“

Plamteći od skepse i nevjerice, C8064 ušao je u brod, preletio prstima preko komandne ploče i maltene zavriskao od sreće kad su se motori poslušno oglasili zujanjem:

„Ne mogu vjerovati! Pa ovo je... ovo je... fantastično!“, tog mu časa Hemo više nije izgledao kao primitivac s kamenom, već kao pangalaktičko tehničko božanstvo, Stvoritelj i Popravitelj. C8064 bio je istinski zadivljen, a Hemo je samo odmahnuo rukom, kao, *nije to ništa* i rekao:

„Hvala. Nego, vi se često bavite analnim sondiranjima? Bih li ja mogao poći s vama? Obzirom da sam se razvio od hemoroida, nalazim to područje iznimno zanimljivim i smatram se na neki način prirodno nadarenim u tom polju.“

Vanzemaljac je veselo zatitrao dugačkim prstima i malčice cupnuo na mjestu, unatoč tome što se još nije u potpunosti privikao na razliku u gravitaciji:

„Oh! Nakon što ste nam popravili brod? Naravno, naravno!“

„Možemo povesti i ovog onesviještenog gospodina, obzirom da sam oslobodio onog kojeg ste htjeli sondirati... ovaj mi se činio kao veća guzica.“

„Nije loša ideja, nije loša uopće.“

Izašli su iz broda i saopćili sretne vijesti. Svi su se poveselili povoljnom ishodu, jedino je Šišović bio nezadovoljan, gotovo do granice suza:

„Ali... ali... članak? Intervju? Istrakon? Turizam?“ Šišović ih je pokušavao zaustaviti, dok su ukrcavali vezanog gospodina u crnom odijelu.

„Imate tu neke razbacane dijelove broda, imate gospodina iz Illuminata, imate ljubičastog boškarina... imate maštu, smislite nešto!“ Hemo je bio pristojan, ali odlučan. Prijateljski je potapšao Šišovića po ramenu: „Zbogom, neću riskirati da me ovdje zatvore u neki laboratorij. Imam traume od osoba u kutama, bojim se da će me rezati, podvezivati, paliti i tko zna što još sve ne.“

C8064 i G33XX ukrcali su se u brod, zajedno s Hemom i novorođenim djetetom. Dok je nebesko plovilo polijetalo, mahali su kroz okna.

Šišović, Denis, i Illuminat Karlo sa strahopoštovanjem su gledali kako letjelica nestaje u beskrajnu nebu. Karlo je pao na koljena u vjerskom zanosu, dok su mu blažene suze kvasile lice. Osjećao se odabranim, jer je svjedočio nečemu što će možda jednog dana biti dio nekog novog svetog pisma. Štoviše, palo mu je na pamet, možda i on postane lik! Na kraju krajeva, on je odigrao ulogu, pomogao je spasiti Spasitelja... on je kao onaj mali pauk koji je ispreo mrežu preko ulaza u špilju u kojoj su se Josip, Marija i Isus skrivali i tako uvjerio vojnike da u špilji nema nikoga. Zajecao je. Možda će jednog dana roditelji tako djeci pričati priču o malome Karlu.

Denis je konačno odahnuo; čitavo vrijeme od kako je Korado ubijen bio je u šoku, a vanzemaljci i prijatnije vatrenim oružjem također nisu pomogle. Sad kad su i vanzemaljci i Hemo nestali, zaplakao je od olakšanja.

Šišović je, pak, plakao zbog propalih spektakularnih planova, a ljubičasti boškarin žvakao je travu.

„Odoše“, konačno je šmrcnuo Karlo.

„Čekaj malo, vi ste stvarno Illuminati?“ upitao je Šišović, bri-

šući suze. „Ozbiljno? Mislim, sve te priče o tajnim društvima su istina?“

Karlo je slegnuo ramenima:

„Sad bih kao objašnjenje mogao navesti neke citate Davida Ickea, ali bojim se da bih zbog nekog zakona tipa ACTA kad-tad mogao za to odgovarati pa onda radije neću.“

„Ah. Da. Naravno“, morao se složiti Šišović, a Karlo je još dodatno pojasnio:

„Meštar Ivo mi to nikad ne bi oprostio.“

„Mešt... oh. Tako.“

„Da.“

Novinar je uzdahnio i pokušao se poslovično uloviti za zadnju slamku:

„Pretpostavljam, onda, ništa od intervjua?“

„Na žalost. Ali bila mi je čast upoznati slavnog Davora Šišovića. Kladam se da će jednog dana netko napisati knjigu o Vama!“

„Hahahaha to bi bilo nešto!“

Rukovali su se, a onda je Illuminat Karlo otišao svojim putem. Šišović i mali Denis ostali su sami s istarskim gove-dom, na pustom proplanku kojeg je ukrašavalo tek nekoliko tragova u zemlji i pokoji odlomljeni dio čudnog metala, kao podsjetnik da je ovdje bilo nešto nezemaljsko.

„Ništa“, uzdahnio je Šišović, „skupimo sve ove odbačene komade, to je jedino što možemo učiniti. A onda ćemo tebe vratiti roditeljima, sigurno se već silno brinu.“

Počeli su sakupljati ostatke po livadi. Denis je razmišljao o tome kako je on sretan dječak, jer se, eto, konačno upoznao sa svojim idolom. I to nije bilo kakav idol, jer njegovi iz razreda imaju za idole kojekakve glupane koji naganjaju loptu po travnjaku, ili se brzo spuštaju niz snježnu padinu, ili još gore – ni ne zna se točno što rade, samo se pojavljuju na televiziji. Ali

on, on za idola ima Šišovića – strah i trepet hrvatskih kvizova. Čovjeka koji zna ponešto o svačemu. *Kakav je to um!* Denis je bio zadivljen. Kad bih barem ja imao takav um. *Barem djelić te pameti, tog mozga... Mozga? Čekaj malo... Hemo je postao inteligentan kad je pojeo Koradov mozak...*

Šišović je bio potpuno usredotočen na livadu, ne želeći propustiti ni jedan dragocjeni vanzemaljski artefakt. Sagnuo se i čeprkao po busenju trave, kao da bere šparuge.

Denis podigao savijenu šipku, vjerojatno neki manje važan dio broda koji im nije nedostajao pri polijetanju.

Bila je teška.

Lijepo mu je ležala u ruci.

Boškarin je podigao glavu i zamukao melodiju pjesme *Cviće mi polje pokrilo*.

D: Ovo je jedna od onih priča koje pročitaš i onda se zapitaš: ako odem u prošlost i ubijem svoga djeda prije nego napravi moga oca, neće li mi onda otac biti netko drugi?

Z: Igor Rendić poznat je po intimnoj vezi s Irenom Hartmann, no to ne ističem zato što su oni Brad Pitt i Angelina Jolie ove zbirke, već zato što oboje lik Davora Šišovića stavljaju za računalo gdje mukotrпно radi na spremanju nove zbirke. Da smo barem mi jednako mukotrпно radili na spremanju ove zbirke, gdje bi li nam samo bio kraj?!

A: Pa gle, Zorane, netko je morao pokriti i taj segment Šišovićeve života. Nakon niza priča u kojima se naglasak stavio na njega kao kvizomana, trebale su i neke priče u kojima se pojavljuje kao urednik koji mukotrпно radi za svojim stolom.

IGOR RENDIĆ

Urednik

Urednik sjedi za stolom, ispred njega dvije hrpe papira, svaku hrpu čini po nekoliko listova zaklamanih pri vrhu i tako desetak puta. Uredni redovi – većinom barem, uvijek se nađe neki biser koji ne zna naći „align“ u wordu – riječi posloženih u paragrafe posložene u koherentnu cjelinu priče. No, većinom koherentnu. Poneka je priča više nalik nečijem dnevniku snova – ne po maštovitosti već po zbrda zdola tekstu, nepostojanju niti radnje i generalnoj nerazumljivosti.

No, u svakom žitu ima kukolja. Urednik to zna, urednik to očekuje i urednik se s time uspješno nosi. Zato je i urednik. Treba znati raspoznati što je dovoljno dobro za zbirku, a što valja staviti na hrpu koja neće nikamo osim u koš.

Kasno je i urednik je umoran, masira sljepoočnice, razmišlja o udobnom krevetu. Pita se kakve će ocjene i preporuke dati drugi iz žirija. Nikad se ne slože o svemu, ali to je sasvim nor-

malno. Na kraju krajeva, tome žiri i služi. Više mišljenja, više komentara, bolji odabir i time u teoriji bolja zbirka.

Ove godine nema toliko papira na stolu koliko je znalo biti prethodnih godina. No, broj pristiglih priča ne govori ništa o tome kakve su kvalitete. Bilo je godina s preko stotinu pristiglih priča, a jedva je tridesetak išta valjalo. Bilo je godina kada je priča bilo upola manje, ali je bio i puno bolji omjer dobrih i loših. Doduše, bila je i ona kontroverzna godina kada se činilo da je čitav fandom zakazao, jedva se neka tanka zbirka izdala, neki su je zamijenili za reklamni letak. No, desi se i najboljima, urednik se nije previše time opterećivao. Imao je vjere u autore, nove i stare. Naposljetku, bavio se ovim iz ljubavi i strasti. Kako uostalom svaki pravi urednik i treba.

Krenuo se ustati kada je nešto iza njega šušnulo. Naglo se okrenuo – naglijje nego je mislio; zavrtilo mu se na trenutak. Istovremeno je vidio kako netko stoji, ni metar i pol od njega.

„E jebiga“, rekao je uljez, kao da je ljut na sama sebe. Ruka mu je sunula prema džepu – nosio je nekakav bijeli kaput; ustvari, liječničku kutu, prošlo je uredniku kroz glavu – i izvukao je nešto sitno iz njega; uperio u urednika.

Urednik se nije mogao pomaknuti.

„Meni je jako žao zbog ovoga“, rekao je uljez. Naglasak mu je bio čudan. Ali smiješio se kao da se trudi odagnati urednikov dojam da je u milosti potpuna luđaka.

„Niste me trebali vidjeti ali eto, ja trapav pa isključim kameleonsko polje. Joj, ne brinite, sve je u redu, nije vam ništa, samo ste paralizirani, ali neće biti trajnih posljedica, obećajem.“

Nervozno se prebacivao s noge na nogu.

„Vidite, ja sam, eh, obožavatelj. Veliki. Mislim, ne vas ali Njegov.“

Urednik je bio sasvim siguran da je čuo veliko N. Prepoznao je taj ton, ton Obožavatelja. S velikim O. Ne onog koji opsjeda pisca na konvenciji i kokodače o svom omiljenom liku već

onog koji sramežljivo prilazi i moli za posvetu jer se nalazi u prisutnosti osobe koja je što se njega tiče alfa i omega. Kakav spasitelj, kakav prorok, kakav mudrac, kakva gospa, svi su oni ništa za njega.

„Vidite, inspirirao me je. Otkad sam prvu priču pročitao kao klinac, htio sam raditi ono što njegovi likovi rade. Kako nisam mogao, napravio sam najbolje što sam mogao i postao znanstvenik. Heh, pomislili biste da će netko tko ima pristup vremenskom stroju pokušati zaraditi grdne novce ili ubiti Hitlera ili štoveć. Ne ja. Nije pametno čačkati po vremenskom toku. Ali ako si oprezan – no, rizik jest ali odlučio sam si ga priuštiti. Samo jedan kratki put, par bitnih točki u njegovom životu.“

Osvrnuo se oko sebe, nervozno. Očito je znao da urednik nije sam u kući.

„No, ovo mi je bila zadnja točka. To jest, njemu prva, heh. Ova noć, vaša odluka.“ Nasmiješio se uredniku. „Prva mu je priča bila užasna. Ali čija nije? No, vi ste valjda vidjeli nešto u njoj što drugi nisu ili vam se jednostavno svidjela ili ste očito prepoznali da bi moglo biti nešto od njega. Ili nje. Ispričavam se, rodovi mi malo problema rade, nisam siguran da sam pravi odabrao. Ustvari, bolje tako, ako se i sjetite nećete znati da li je muškarac ili žena u pitanju, heh. Khm. Nda, ispričavam se. Počnem blebetati ponekad. Kako rekoh, prva je bila užasna. Ali je bila poticaj za dalje pisanje i pisanje se popravilo tokom vremena i to jako. Dovoljno da mene potakne da odaberem napraviti nešto dobro s svojim životom.“ Prišao je uredniku, stisnuo mu ruku – ukočenu kakva je već bila, usred pokreta ustajanja sa stolice. „Bez vas toga ne bi bilo. Mislim, da, većina priča u zbirkama je ajmemajko, ali nađe se dragulja. A i kako drugačije potaknuti nove na dalji rad? No, ispričavam se na smetnji“, rekao je. „Kao što rekoh, neće biti trajnih posljedica. Nećete se ni sjećati ovoga, ali nije ni bitno.“

Nasmiješio se još jednom, pomalo nespretno, izvukao drugu spravicu iz džepa. Crveno je svjetlo bljesnulo na trenutak –

– ali nije bilo nikoga iza njega. Urednik je zavrtio glavom. Definitivno je vrijeme za krevet. Okrenuo se natrag pričama na stolu. Još ih je nekoliko ostalo za sutra. Ova ispred njega, što ju je upravo pročitao, preletio ju je pogledom još jednom, bila je u redu, činilo mu se. Stavio ju je na hrpu ‘za zbirku,’ pa se ustao.

Urednik nije znao zašto, ali imao je jako dobar osjećaj što se tiče ovogodišnje zbirke.

A: Ova je priča dokaz da se Vanja Spirin skriva po grmljima nudističkih plaža u Šibeniku.

D: I sad kad si to odala, čovjek mora tražiti druga skrovišta. A već si je bio lijepo uredio prostor iza grmlja: mali stolić za vino i čašu, sklopiva hoklica, polica za novine s rupicama za oči. I sanduk za odjeću kupača koju će kasnije švercati.

Z: Zato ga, dakle, već godinama nema na književnoj sceni! A mi mislili čovjek radi na televiziji pa zauzet. A kad ono...

VANJA SPIRIN

O piramidama i tajanstvenim svicima

Kad je neki planet u problemima, onda se samo po sebi nameće da treba nešto učiniti za njegovu dobrobit. Stotinama godina, čak i sinjim tisućljećima čovjek se trudio postići globalni napredak, a jedino što mu je stvarno uspjelo bilo je globalno zagrijavanje. Od te nevoljne činjenice kreće naša pomalo neobična priča, koja uključuje bosanske piramide, klimatske promjene, izmijenjene razine postojanja i mršave sjedokose druide, koji su se pojavili i na onim mjestima na kojima nisu nikada obitavali. Čak će se spomenuti i kuhanje “manistre o stine”, poznate bračke delicije, no to neće presudno utjecati na samu fabulu, koja odiše tragičnim, onostranim i, na trenutke, puteno erotičnim.

Globalno je zagrijavanje otopilo polarne ledene kape, razina mora se uzdigla i cijeli je stari kontinent postao suptropska oaza nerada, anarhije i bezakonja. Također i vrlo ugodno mjesto za ribolov i pečenje roštilja. Mala skupina odlučnih i smionih intelektualaca nakon podužeg razgovora o tom fenomenu odlučila je da bi tu trebalo nešto napraviti. Bilo je to troje izvrsnih ljudi i dvije odlučne životinje: uz Šiška, karizmatičnog pustolova, Anikku, alfa Šveđanku i Mbwowoa,

šamana iz bivše Obale bjelokosti, bio je tu gavran, kog su svi zvali jednostavno Gavran i živahna katedralna kuna narodskog imena Zlatica. Ona je, usput, i daleko najproblematičnija osoba u cijeloj toj skupini, jer kada se katedralna kuna popne na zadnje noge i pogleda vas ravno u oči, nije vam svejedno. To zna svatko tko je ikad pogledao u oči katedralskoj kuni.

Dakle, da se ne ulazi u prepodrobne opise, ta je grupa odlučila uvesti red i krenuti u potragu za drevnim tajnama zakopanim u bosanskim piramidama, jer su Mbwowo i Anikka tvrdili da se u svicima koji su tamo zakopani nalazi tajna spasa čovječanstva. Gavran i Zlatica su rekli da, budući da nisu ljudi, njima do čovječanstva baš nešto i nije, ali da je glupo propustiti avanturu takve izazovnosti. Svima se svidjela ideja o putovanju i pustolovini, koja bi trebala završiti njihovim junačkim spašavanjem posrnulog i izvitoperenog ljudskog društva.

„Nego, a kako bi mi uopće došli do tih piramida?“, upita Davor, sjedeći na ovcem kamenu i pokušavajući otvoriti tvrdokorno nekooperativnu perisku.

Anikka uzdahne i pritom privuče pažnju muškoga življa, jer ju je priroda podarila svim upečatljivim atributima alfa Šveđanke. Zlačanim uvojcima, vitkim snažnim tijelom i uznositim grudima koje su djelovale toliko jedro da je svatko imao potrebu da ih barem malo dodirne.

„Pa, mogli bi... Ne znam.“, zagleda se djevojka u Davora. „A da ipak idemo avionom? Tako mi se čini najbrže i najkomfortnije. Da se ne natežemo s Mahnitim Seljačinama po balkanskim gudurama. Evo, baš bi tako mogli. Nego... što ćemo onda s njima?“, kimne glavom prema Gavranu i kuni.

„Pa njih bi mogli, recimo, deklarirati kao ljubimce“, reče Davor.

Gavran odobravajući kimne glavom, a Zlatica se digna na zadnje noge i zagleda u Davora.

„Kak to misliš, ljubimce? Malo poštovanja, frajeru. Ja sam katedralna kuna, odrasla u hacijendama ispod zagrebačke katedrale i pojela sam više mumija nego kaj buš ih ti ikad pojel. Glupavino jedan!“

Budući da se kuna digla na zadnje noge i pogledala ga ravno u oči, Davoru nije bilo svejedno. No, znao je da je Zlatica zapravo sasvim na mjestu, ali voli tjerati po svojem.

„Ajde, mala, ne pizdi tu“, reče Anikka. „Prvo, živila si u katakombama, a ne u hacijendama, drugo, tko normalan bi jeo mumije. Priviđa ti se, ko onaj par koji se pojavi kad se najedeš onih žučkastih tableta. Uostalom, tko te sili? Oćeš ić il nećeš?“

„Dobro, dobro“, spusti se Zlatica na zemlju, „di odma skačeš, kaj ti je? Ide se meni. Aj dobro, al nemojte to okolo pričat. Da smo ljubimci. To je nula bodova.“

Kada su se napokon usuglasili, od ideje do njenog ostvarenja nije trebalo dugo. Skupili su tako naši junaci par nužnih stvari i štogod oružja, a proboj do aerodroma kroz vojsku Mahnith Seljačina im je oduzeo tek oko tri dana. Poubijali su sve koji su im se našli na putu i na miru se uputili do aerodroma. Prije toga je Anikka prodala plijen iz ranijih pljački, a imala je i nešto jake i skupe droge iz jednog laboratorija u kojem su stvari očigledno pošle ukrivo, jer su se tijela nevoljnih kemičara stopila s betonom na neobičan i uznemirujući način.

Na aerodromu se našlo svakojake čeljadi. Budući da su nakon sloma država zračne luke većinom bile čuvane jakim paravojnim snagama, nije bilo nekih problema ukrcati se u avion, prije svega zahvaljujući tome što je Anikka glavnom zaštitaru poklonila vrećicu egzotičnih kemijskih pripravaka.

U tim opuštenijim vremenima nije se toliko držalo do formalnosti, tako da su piloti često letjeli odjeveni u bermude, havajske košulje i japanke, a stjuardese su, na neizmjernu radost putnika, često bivale oskudno odjevene ljepotice, vesele ćudi i iznimne druželjubivosti. Na ulasku ih domaćica, bujna crnka u vrućim hlačicama i grudnjaku, pripremi za let:

„Dragi putnici. Budući da imamo dodatnih VIP putnika u tovarnom prostoru, zamolili bismo vas da svoje stvari nosite sa sobom, jer jednostavno nema mjesta. A i kad je gužva“, namigne djevojka veselo, „zabavnije je, jelda?“

„Pa čekajte, kako to da su vam VIP putnici u tovarnom prostoru?“, reče napadno otmjeno odjeveni brđanin, sitnog stasa i nekako neskladnih obrisa.

„A, znate, Kinezi. To im je nekako u tradiciji. Oni tako vole.“

„Pa dobro, ako je njima dobro, dobro je i meni.“

Stjuardesa dođe do Anikke i nešto tiho s njom popriča. Anikka se nasmiješi i kimne joj glavom.

„Što je to bilo?“, upita je Šiško.

„Pa rekla je da ćemo, osim što joj moramo predati oružje na čuvanje, morati nositi Gavrana i Zlaticu sa sobom. Tako je zapravo i njima bolje, jelda?“

„Pa mislim da je.“

Ukrcaj je trajao duže nego što su pretpostavljali. Kako je Kineza bilo tušta i tma, trebalo je izbaciti nešto stvari od nesretnih putnika, ali činilo se da nema druge. Gavran, koji se bio ugodno smjestio u Anikinom krilu, pogleda po avionu i primijeti da se u šarolikoj gomili pojavilo, naizgled nasumično, desetak ljudi neke neodređene rase, odjevenih u zelenkaste toge. Svi su u rukama grčevito stiskali crne torbe od nekog nepoznatog pletenog materijala i međusobno se kriomice pogledavali.

„Ej, jesi možda primijetio ove...“, reče Gavran.

„Baš me zanima koliko ćemo putovat do tamo“, prekine ga

Anikka uzbuđeno. „Već se dugo nisam vozila avionom. Nije da će bog zna što trajati, al stvarno mi je cool.“

Vrač se okrene prema njima i samo se nasmiješi. Posjeli su ga pored vitke tetovirane djevojke, kratke kose i nosatog, pomalo ptičjeg izraza, koja nije skrivala zanimanje za njegovu tajanstvenu, tamnoputu i egzotičnu osobu.

„Ali, ne bi možda trebali...“, nastavi Gavran, no u tom trenu avion krene rulati pistom i silovito se vine u suptropsko nebo, prošarano paperjastim oblačićima.

U zadnjem djelu aviona skupila se pripita čeljad, razgaljena putovanjem i vrlo jakim rakijom, koju je jedna od stjuardesa prodavala po vrlo pristupačnim cijenama. Već nakon kojih petnaestak minuta iz zadnjeg dijela zrakoplova orila se pjesma, a raskošni džojntovi koji su stali kružiti govorili su o drugarstvu, toploj ljudskosti i radosnom zajedništvu.

Gavran je bio stalno uznemiren, tako da je nervoza prelazila i na Zlaticu, koja se gnijezdila u Šiškovom krilu.

„Evo, pogledaj sad...“, krene opet Gavran.

„Oćeš prestat?“, reče Zlatica. „Podsjećaš me na one retardirane akcijske filmove u kojima stalno netko hoće ukazat na neki problem, pa ga uvijek prekinu, a on ko debil nikad ne dovrši rečenicu, sve dok drek ne pogodi ventilator. A onda je već kasno.“

Baš kada je Gavran htio odgovoriti na taj tipični Zlatičin ispad nervoze, ljudi obučeni u toge iz torbi izvadiše kratke automatske puške koje su djelovale vrlo smrtonosno.

„Vidiš?“, reče Gavran svima, a Zlatica pogleda prema Šišku i Anikki. Šiško je pažljivo pratio razvoj situacije, a Anikka neraspoloženo uzdahnu i odmahnu glavom, tako da su joj zaplesali zlačani uvojci.

Dvojica terorista odu do kapetana i zadrže se u kokpitu nekih desetak minuta. Napetost se mogla rezati nožem. Putnici su s očekivanjem gledali kada će im netko napokon reći

o čemu se radi, kada zašrguće razglas i začuje se tih i nazalan kapetanov glas.

„Dragi putnici. Nalazimo se na deset tisuća metara i lijepo je vrijeme, pa ne očekujemo turbulencije. U avionu su, kao što vidite, teroristi, koji, ako se mene pita, postavljaju sasvim nerazumne i čudnjikave zahtjeve.“

Neugodan muk je zavladao tamo gdje je do tada zvonila radosna pjesma, a putnici su pogledavali u naoružane otmičare s popriličnom odbojnošću.

Prvi se ohrabri jedan bradati, u kratko krzno obučeni gospodin, koji je pomalo podsjećao na Mahnitu Seljačinu.

„E, baš me boli mauna za njihove zahtjeve. Ja hoću doma i nek idu lijepo u trokurac. Ne može.“

Otmičari svi kao jedan uperiše puške u njega. Baš kad su učinilo da situacija postaje stvarno gadna, iz tovarnog prostora na nesigurnim nogama doleluja jedna od stjuardesa, hihoćući se i govoreći: „Vražići jedni mali, al su navrli s tim ručicama. Nego, jel ima netko od vas soja sosa? Baš su krenuli pripremati jednog od njih, ali vele da bez soja sosa ljudsko meso nije baš ukusno. Opla!“; primijeti napokon da nešto nije baš kako bi trebalo biti. „Tu, vidim, imamo neku stituciju. Opet otmičari, a?“

„Ma da“, uzdahne rezignirano jedan od putnika.

„Kako je krenulo, sve mi se čini da ništa od tih piramida“, uzdahne Anikka tiho. „A o druidima i kalendaru da ne pričam. Možemo bit sretni ako izvučemo živu glavu. Ovo su neki stvarno zdrkani seronje.“

Stjuardesa ode do kokpita i nakon razgovora s kapetanom i dvojicom otmičara uputi se prema tovarnom prostoru. Ispalo je da njihov vođa, baš kao naručeno, ima u torbi bočicu soja sosa. Dao joj je i malo đumbira, pretpostavljajući da bi im to isto moglo zatrebati.

Mbwowo se već prihvatio djevojke pored sebe i vidjelo se da se tu radi o čovjeku od znanja i rutine. Šiško i Anikka se se krenuli voajerski navirivati preko sjedala, a u očima im zatitra onaj čaroban sjaj povezan s vrelinom puta.

A tada se dogodi nešto krajnje neobično. U trenu se vidljivo smrači i svima se u ustima pojavi okus nekog neodređenog bobičastog voća. Otmičari samozadovoljno kimnuše glavama i spustiše oružje, kao da je nešto obavljeno. Gavran, Zlatica i Anika razmijeniše začuđene poglede.

Iznenada, iz smjera vrata za slučaj nužde, pojavi se jaka svjetlost koja obasja naše junake. Vračeva suputnica koja se baš prihvatila ozbiljnoga posla u čudu podigne glavu i pogleda oko sebe. Tijela naše družine krenula su svijetliti vlastitim sjajem, koji je lagano obasjavao sjedala. Šiško se zagleda prema jarkoj svjetlosti pored sebe i učini mu se kao da iz tog neobičnog ne-mjesta dopiru glasovi i glazba. Bolje pogleda, kad se iz svjetla pojave prvo obrisi, pa onda cijeli likovi mlade kovrčave riđokose žene i mršavog mlađeg muškarca odjevenog u šareni džemper. Gavran i Zlatica se oprezno zgledaše, a Anika tiho šapne Šišku.

„Vidiš ti ovo? Mogla bi se kladiti da su to oni isti s onog partija. Oni koji zapravo ne postoje.“

„Kojeg partija?“, prošapće Šiško, pogledavajući s čudom u svoje svjetleće ruke.

„Pa pričala sam ti jednom. Kad smo bili mlađi išli smo na one bučne tulume. Ono, elektronika, ples i ljubav. Bombončići i to.“

„I?“

„Pa par ljudi mi je reklo da bi na svakom tulumu sretali to dvoje. Oni su ti posebna bića. Žive samo u halucinacijama. Zato ti ja mislim da nam se ovo stvarno ne događa“, prošapta djevojka, gladeći uznemirenu kunu.

Neobičan par izađe iz svjetla i dođe do njihovih sjedala.

„Bok“, obrati se Anikki mladić, prijateljski se smješkajući. Vrač i Šiško im oprezno kimnuše glavama. Riđokosa djevojka im prijateljski mahne i pokuša pogladiti kunu, no ona se odmakne i pokuša uspraviti, ali je Anikka spriječi.

„Vi ne postojite, jelda?“; reče Anikka. „Koji je ovo uopće vrag? Što se događa?“

„Postojimo, postojimo“, reče djevojka. „Kako ne bi postojali?“

„A koji ste pak vi? Kako se ti zoveš?“, upita je gavran. Vrač ga pogleda u čudu.

„Ja se nikako baš ne zovem“, reče djevojka. „Vidiš, čudno. Ali ovo je Ludwig.“

„Pozdrav, ekipa“, nasmiješi se Ludwig ljubazno.

„I što bi vi sad htjeli od nas?“, reče Šiško sumnjičavo. „Vi ste nekakvi svemirci, ili?“

„Ili ne postojite“, nadoveže se Anikka.

Ludwig i djevojka su izmijenili poglede i na trenutak se povukli nazad u svjetlost. Činilo se kao da im nije bio potreban govor da bi se razumjeli. Na kraju su se, činilo se, ipak dogovorili i djevojka dođe ponovno do njih.

„Evo, Ludwig drži svjetlo na okupu. Imamo otprilike dvije minute. Jel hoćete da vas odvedemo točno tamo gdje ste krenuli? Ono, piramide, druidi, spisi koji će spasiti civilizaciju?“

„A kako ti znaš kaj mi oćemo, a?“, umiješa se Zlatica. „Pa niko ti nije niš reko.“

„Mi to jednostavno znamo“, reče djevojka i pogleda prema Ludwigu. „Naše postojanje ti je druge vrste od vašeg. Misao, vrijeme, uzročno-posljedične veze i materija su tek sitni i skoro nebitni dijelovi našeg odnosa s drugim vrstama i civilizacijama. I ne brinite se. Na kraju ćemo vas sve vratiti nazad.“

„Kako nazad?“, reče Gavran. „Pa onda ispada da nas odvedeš kuda namjeravamo ići, pa mi odemo tamo gdje smo namjera-

vali ići i vratimo se u avion koji onda ode tamo gdje smo već bili, ali i dalje namjeravamo ići. To mi nekako...“

„Ne drži vodu?“, nadoveže se Zlatica, a cijela ekipa kimne i pogleda u djevojku s mješavinom zanimanja i zabrinutosti.

„Da, vama je to nelogično ...“, zamisli se djevojka. „Zapravo imaš pravo. Mi vas možemo odvesti i tamo gdje namjeravate i vratiti vas otkuda ste krenuli. Možemo vam i izbrisati pamćenje, da nemate vremenski paradoks u sebi.“

„Nećeš ti meni niš brisat, glupačo“, naroguši se Zlatica.

„Pa i neću ako nećeš“, nasmije se djevojka. „Evo, zatvara se svjetlo. Idete ili ne?“

Anikka upitno pogleda prema ekipi. Bilo je tu svakojakih reakcija. Mbwowo se ponovno prihvatio mladice, jer ga nije baš pretjerano zanimala cijela situacija, Šiško je šutio, a na licu mu se ocrtavala nedoumica i lagana zabrinutost. Gavran i Zlatica su nepovjerljivo pogledavali kako blijedi njihova tek stečena svjetlost.

„Avantura, a? Idemo?“, reče Anikka. „Ovako nešto mi nije ni padalo na pamet da bi se moglo dogoditi. Ovo je mrak.“

„Ali...“, reče gavran.

„Evo ga opet s tim ko da si iz filmova. Aj ne budite papci. Ja idem, a vi kako hoćete. Ideš, Šiško?“

Pomalo preko volje, Davor zavrti glavom zabrinuto i krene se pakirati. Kada je vidio da se sprema pokret, vrač samo kimne glavom, namigne djevojci i uzme par svojih stvari. Nije prošlo puno i cijela se skupina uputila kroz blistavu svjetlost. Nakon početnog osjećaja lebdjenja osjetili su tlo pod nogama. Zrak zamirisa po vlazi i truleži, lišću i gljivama. Svjetlo pomalo izblijedi, nestane i glazbe, a pred njima se pojavi slikovit prizor: mračni masiv planine i grupa u bijelo odjevenih staraca, koja se skupila oko vatre, pekući na štapovima nešto što je Šiška podsjećalo na vakumirane kranjske kobasice.

„Evo“, reče Ludwig. „Tu smo. Ovo pred vama je bosanska piramida, a tu su vam i druidi. Oni će sigurno znati gdje su tajni spisi. Pa mi sada idemo.“

„Čekaj, kud vi idete?“, pobuni se Anikka. „Pa rekli ste da ćete nas vratiti otkud smo došli ili... A jel nas možete možda odbacit do, recimo, Kariba?“

„Pa Karibi su većim dijelom pod morem“, reče djevojka. „Možda Havaji? Tamo je bolje. Obavite vi što trebate, pa ćemo vas odbaciti, nema problema.“

„Može i Havaji, meni sve ok“, reče Anikka.

Ostatak društva izmijeni poglede i svi stanu kimati s odobravanjem. Vrač je u međuvremenu sjeo s društvom oko vatre i oprezno se prihvatio vruće kobasice i krumpira koji je iščeprkao iz žara. Ludwig ponovno otvori procjep u svjetlosti i mahne im. Djevojka uđe i u trenu oko njih ponovno zavlada sumrak.

„Dođite, poslužite se“, reče jedan od sjedokosih ljubazno. „Ima kobasica i krumpira za sve.“

Ekipa se pridruži ljubaznim druidima i za čas se čulo samo zadovoljno mljackanje, puhanje i srkanje. Naime, ispalo je da druidi imaju i medovine i poprilično dobre domaće rakije.

„Nego“, reče jedan od druida. „Ovo što smo vidjeli je stvarno bilo čudno. Došli ste iz svjetlosti i pričali s ono dvoje ezoteričnih. I evo vas sad tu. Kojim dobrom?“

„Vi ste druidi, jelda?“, upita Zlatica. „Kako to da je već mrak?“

„Jesmo. Zapravo žreci, ako ćemo po domaće“, reče jedan od njih, a drugi su samo odobravajući kimnuli. „Ne samo da je mrak, nego je i dva dana kasnije nego što mislite.“

„To ko kad te otmu svemirci, pa imaš rupu od dva dana. Pa onda odlično. Znači, tu je bosanska piramida i u njoj su tajanstveni spisi s kojima ćemo spasiti čovječanstvo. I onda će ovi doć po nas i idemo na Tahitije.“

„Na Havaje“, ispravi je Anikka.

„No, to. Hajde sad nam recite kako da uđemo“, reče Zlatica samovjerenom. „Ja vam se kužim u hacijende pod zemljom. Pojela sam ja mumija, čudo jedno. Piramida ti je za mene jednostavno niš. Ko da je obična planina s hacijendama.“

Druidi su se zgedali u popriličnom čudu. Jedan od njih ustane, odmjeri mračni masiv iza sebe i priđe im s nekim nedokučivim izrazom na licu. Ostali su ga stali gledati u iščekivanju, povremeno prekidanom gutljajem rakije i zaloga-jom kobasice.

Gavran htjede nešto reći, ali ga Anikka prekine, mahnuvši mu rukom nek ušuti.

„Nego“, reče druid nesigurno. „Kako to mislite da ćemo vam dati spise iz piramide? Mi ih, naime, nemamo. I ovo brdo iza nas nije baš piramida. Je da sličić pomalo piramidi, ali to je obično brdo. Mislim da bosanske piramide zapravo ne postoje, tako da vam ne možemo pomoći oko toga. Ako ste za malo kobasice i rakije, nema problema. Možemo i iz mora izvaditi kamen pa skuhati finu manistru od stine ili stinu na manistru, kako već to zovu. Nema problema. Ali spisi i spas civilizacije... To ne bi išlo.“

„Čekaj, hoćeš reći da su nas međudimenzijaska bića dovela ovdje, a tu nema piramide ni ničeg“, reče Šiško u nevjerici.

„Hmmm... da“, reče druid u neakvoj neugodi. „Ja mislim da su se oni malo našalili s vama. Percepcijski prolazi su zgodna stvar i s njima se može svašta, ali što se tiče vaše pustolovine... Kako ste vi uopće mislili spasiti civilizaciju?“

„Pa ne znam. Vjerojatno bi nam spisi ukazali što treba napraviti“, umiješa se Anikka. „Ono, skriveni kodovi, komplicirane zagonetke, spušćanje po konopcu...“

„Oprosti, ali ovdje nema ni piramide ni spisa. Bojim se da ništa od toga“, umiješa se drugi druid i ponudi vraća rakijom, što ovaj sa zadovoljstvom prihvati.

I tu naša priča, posve neočekivano, dolazi kraju. Cijela je družba, zajedno s druidima, pričekala cijelih tjedan dana, no nije bilo ni traga ni glasa od Ludwiga i djevojke. Druidi su im govorili da su možda išli pronaći sebe, no to je djelovalo pomalo kao tješjenje i poprilično kao neka besmislica. Sve je ukazivalo da to da su ih ipak na kraju ostavili na cjedilu. Anikka, vedre naravi, brzo je zaboravila na tu pomalo nepriličnu zgodu i sa zadovoljstvom se prepustila uživanju u manistri od stine koju su im priredili. Vrač je, kao što je bilo i za očekivati, u obližnjem zaseoku našao djevojku. Već nakon dva dana su se zaljubili i on je odlučio da je krajnje vrijeme da se skraši. Svi su ga pozdravili prepuni ganuća i on je otišao s pomalo raščupanom mladicom glatke puti i raskošnih bedara. Već im je sutradan krenuo nedostajati, no budući da je stanovao tek kilometar dalje, već drugi dan je došao druide upitati otkud im one silne kobasice i gdje bi on mogao doći do njih. Sedmi dan Šiško predloži da bi možda mogli krenuti kući, kad je već takva situacija, a Anikka se odmah složi s njim. Zlatica je u međuvremenu lovila glodavce i jela ostatke slučajnih namjernika, koje bi druidi povremeno ulovili, čisto zbog toga da ne jedu stalno kobasice. Ona bi im pomagala tako da bi se propela na zadnje noge, i, dok njima nije bilo svejedno, druidi bi ih zatukli kamenjem i močugama. Jedino se Gavran stalno dosađivao i ništa mu nije bilo po volji, a još više ga je nerviralo što ljudi nisu ozbiljno shvaćali njegovo loše raspoloženje. Kada su se na kraju odlučili zaputiti kući, on progovori:

„Pa ljudi koja je ovo bila pušiona, ja to ne mogu vjerovat. Ni piramide ni ničeg. Zapravo, nismo se u samom početku ništa bili ni dogovorili što nam je zapravo misija. Čak su nas i oni likovi izradili ko zadnje budale. Znae kad ću idući put ići s vama u neku avanturu?“

Anikka i Šiško se oduševljeno pogledaju.

„Ajde reci to jednom, molim te“, reče djevojka.

„Neću“, pobuni se Gavran.

„Ma reci“, pridruži se Šiško.

Reče Gavran: „Ajd odjebite!“

Dragi čitatelji, kasnije se pokazalo da je sve bilo zapravo namješteno i da je tko malo pažljivije pogledao, bilo je podosta nagovještaja da nešto tu nije baš kako treba. Međudimenzijski stanovnici, djevojka i Ludwig bili su zabrinuti, jer iz samo njima razumljivih razloga nije odgovarala promjena postojećeg stanja, tako da je sudbina naših junaka od samog ulaska u avion bila u njihovim rukama. Dakako, bili su u dosluhu s druidima, koji su bili tamo točno u određeno vrijeme i na određenom mjestu, što se nikom, osim Gavranu nije činilo sumnjivo. Planina koja se bila nadvila nad njima je zapravo *bila* bosanska piramida u kojoj su bili skriveni spisi pomoću kojih se mogla promijeniti sudbina čovječanstva. I na kraju, Gavranovih sumnji se nekako prisjetio Šiško pa su se vratili natrag, ušli u piramidu, našli spise i promijenili sudbinu čovječanstva. Druidi su im puno u tome pomogli, budući da se se osjećali nelagodno zbog svog zaplotnjaštva i surađivanja s nedokučivim ezoteričnima. Na kraju ispada da su oni posve ispravna čeljad, dobrih namjera i kvalitetnih gastronomskih navika. Kako su na kraju spasili čovječanstvo, izgleda se da ipak nećemo saznati.

D: Ova nam je priča zadala mnogu boljku jer nismo bili sigurni koje su boje Šišovićeve oči. Ljevica je tvrdila plave ili sivkaste, desnica je bila zaokupljena nekim drugim nižim strastima. A srednjica, kao i uvijek, neodlučna. Ako želite saznati što je odlučeno, obavezno pročitajte ovu priču! Ako vas to ne zanima toliko, a šta ću vam ja?

Z: Vlahović je, zapravo, ovom pričom ustvrdio kako ne samo da je nebitno kakve Šišović ima oči, već Šišović ima onakve oči kakve Vlahović (ili bilo tko drugi) napiše. To baca sasvim novo svjetlo na koncepciju o „smrti autora“, ovdje naime imamo „smrt lika“. Inače, u ovoj priči sam ispaao prilično realistično.

A: Netko se pravi važan s poznavanjem teorije književnosti i čak pročitanim jednim člankom od 6 stranica *khm khm* (da ne bude slučajne pogreške pa da me opet netko napadne da sam vrijeđala autore ovo je bilo upućeno Krušvaru). U svakom slučaju, ovo je zadnja priča u zbirci tako da ću joj prepustiti da se sama predstavi čitateljstvu, bez posebnih komentara.

ZORAN VLAHOVIĆ

Oko za oko!

Kada je čuo prve glasine, nije vjerovao. Naravno, kao ni Kostali, s kime god da je pokrenuo temu.

Forumi su šutjeli, javna glasila se nisu glasala...

Mistično udareniji su brijali kako bi to bilo *cool* ako bi/kada bi.

Cool.

Je, baš.

A onda je krenulo nagore.

Nekakva paranoja, oblak nedefiniranog straha počeo se širiti fandomom.

Već godinama postepeno osipajući i sve malobrojniji pisci počeli su se izmotavati, (još više) kasniti s pričama ili potpuno prestali javljati.

Zbirka nije dovršena zbog manjka materijala, zaboga!

Kada je Zoran prošli mjesec došao, standardno proćelav i još mršaviji, nervozno trepćući, ogledavajući se nervozno i podrhtavajući, zavlazeći ruke duboko u džepove istegnute trenirke i glavu u ramena poput kornjače, znao je da nešto nije u redu... pogotovo kada se usred razgovora odjednom okrenuo i pobjegao niz ulicu Julesa Verna vičući promuklo: „Kamov! Kamov!“

Navodno je onaj drugi Zoran prestao piti pivo! A treći otišao u vegane!

Prateći glasine i mapu, vidio je kako se približava.

Prvi su nagovještaji dolazili iz Kanade, iz Argentine, Brazila i Japana.

Potom iz Španjolske, Njemačke i Italije.

Urbane legende raširile su se internetom, prilazeći... Cijelo vrijeme prilazeći.

Pa iz Osijeka, pa Kutine, Zagreba...

A sada je i Rijeka došla na red.

I dalje se bliže.

Pazin je bio čudno pust, čak i za ovako pro hladno proljetno jutro.

Pazin koji bi za Festivala živnuo desecima entuzijasta, u koji bi se za Istrakon slijevale stotine gostiju, ljubitelja fantastike ili barem željnih zabave i druženja, puneći *Lovca* i *Lauru*, ostale privatnike i zalagajnice...

Gledao je prema Kaštelu i Jami s terase zatvorenog, naizgled napuštenog *Lovca*, mršteći se pod ostrim, okrutnim sjajem blistavog, ljutitog sunca.

Zadnjih dana je imao dojam da mu *namjerno* tuče u oči, usprkos rey-banicama i nisko navučenom šiltu ponad orlovskog nosa.

Uzdahnuvši prešao je popločanu terasu izbjegavajući nase vjetrom razmještanog lišća, opušaka, papira, vrećica i inog sitnog smeća, vraćajući se do pustog parkirališta. Nije se dovoliko deprimirao otkako je vidio da su zatvorili *Pod Lipom*.

Uz škripu guma, neugledni golf se zaustavio u oblaku prašine i kamenčića.

Mirko je gurnuo glavu kroz spuštajući prozor. Podočnjaci ispod krvavih čiju isticali su se na blijedom licu tamniji od do prije mjesec dana pretežno crne kose, brade i brkova koji su skrivali ispijenost lica.

„Jedva te našoh! Uskači Šiško! Gremo ća, e?“

Davor se uspravio do svoje nezanimarive visine i hladno ga pogledao mirnim i hladnim sivozelenim očima.

„Znači, istina je? Dolaze? Znači, priče su istinite.“

„Avaj. Ispada da su oduvijek i bile.“ Suza se zacaklila u dnu tamnog oka, mješavina krivnje, jer i Mirko je imao svoj udio u početku nadolazeće krize. „Ulazi! Bižimo!“

Sa dostojanstvom i odlučnošću, upornošću i hrabrošću s kojima se svake godine nosio sa sve manjim budžetom, sve zahtjevnijim, škrtijim i rjeđim sponzorima, s umrtvljenim i nemotiviranim piscima, Davor je na tren zabludio pogledom iznad orlovskog nosa u daljinu i lik stvari koje dolaze.

Odmahnuo je glavom kratko, oštro, prolazeći mirnim korakom mimo golfa.

„Ne. Čekat ću ih *Tamo*.“

„Tvoj pogreb“, uzdahnuo je Mirko sa žaljenjem i krivnjom. Bacajući mjenjač u rikverc, otpustio je kvačilo, motajući volanom uz bijesni gas. Tovar tvrdoglavi!

I zapalio u oblaku prašine i kamenčića prema nadolazećoj,

približavajućoj tami svjesno riskirajući i računajući da se bolje probiti no mirno (ili pak u panici urlajući) čekati.

Nogu pred nogu Davor se spustio niz strminu Buraja i njegovih zapuštenih kamenih kućica s iskrivljenim drvenim škurama s kojih se guli drevna zelena boja, niz Julesa Verna presjekao na Nazorovu pa stubama na Stari Trg, mimoilazeći Prilaz Kaštelu koji bi neznatno produžio put. Produžio je mimo zatvorenih, napuštenih trgovina i praznih kafića niz pustu, nemilosrdno blistavu uličicu tako prikladno nazvanu Veli Jože i dalje, dalje prema Domu. Nije Pazin tako veliki, i usprkos nevoljkim, polaganim koracima dugih nogu, za manje od pola sata našao se *Tamo*.

Tamo gdje je sve počelo, kada je Bri In bio u podrumu, prije nego je kino dvorana izgorjela, prije nego je krov počeo prokišnjavati... Tamo gdje su drevne 2002. predstavili *Tvar*, tamo gdje su i sve ostale predstavljane, proglašavani pobjednici i dijeljeni pršuti, držani kvizovi i koncerti u ime umjetnosti, gdje se zdušno zavijalo na mjesec, ispijale bačve bire, biske i medice, te zapecan fažol (svake godine *doslovce isti* kako su komentirali neki zlobnici).

Tama, ne toliko od oblaka koliko nekakva eterična, šireći se s rubova vidnog polja prema zjenicama, ispunjavala je svijet nemilosrdno pržećeg sunca naslućenim pokretima.

Titanski listovi i sve bliža stopala potresala su tlo, poigravajući se s koncentričnim krugovima u baricama između popucalih ploča poput efekata iz *Jurassic Parka*, svakim usporenim korakom sve bliže, nezaustavljivi poput nadirućeg mora.

Neka od tih listova i stopala bila su iznenađujuće elegantna.

Masivni napola naslućeni likovi pokriveni ljuskama, naborima masivne kože, šiljcima i grbama kretali su se među njima. Masivni starci s tri lica, krunama od munja, plaštevima od oblaka i sjena, krupnim volovskim rogovima ili psećim glavama, djevojke s obnaženim, medom zalivenim, grudi-

ma i ogrlicama od proljetnog cvijeća i između njih strašna i prekrasna crna žena u ružičastim, mucastim „zecovišlapicama“, melankolične darkerice predugih ocnjaka i lošeg tena, vojska tame predvođena blijedim ne-baš-čovjekom u natrulom, nekada očito bogatom ruhu koji je izgleda imao probavne smetnje, bivali su sve bliži, sve strašniji, sve životniji pod neobično vrelin, nemilosrdnim suncem.

„*Tamo*“, više osjećaj no glas bio je popraćen iznenađujućim udarom jare s neba. Mobitel mu je crknuo uz tužni pijuk. Negdje u nebu iznad njih svemirski brod je eksplodirao rasipajući sjeme ili gnojivo ili buduće osvajače... tko više uopće mari.

„Etoooo gaaa!“, šuštavi urlik vjetra klepetao je otrgnutom tendom i porušenim suncobranima Epulona.

„Daaaah!“, dahtavi šištavi glas iz usta punih šiljatih zubi i nikada namjenjenim riječima ljudi miješao se s vrelin vlažnim dahom trometarskog gmaza koji je ljutito mlatio repom. Dva masivna tijela proplesala su mimo terase oslonjena jedno na drugo masivnim prednjim nogama, okrećući se u polaganom ritmu valcera sa starog gramofona, veselo brekćući izgubljeni za sve ostalo.

„*Divice*, jeli?!“, bijesan, gromoglasni ženski smijeh skoro ga je oborio na koljena.

Čvršće se primio za podrhtavajuću ogradu od metalnih cijevi. Zaštitni zidovi od folije davno otkinuti, klepetali su negdje iza njega.

„Ma ‘ajde mala, ni’ ni on za sè...“

„Mući toware! Tiš meni „mala“...“

„TIFINA!“

Mada nije govorio glasno, blijedi lik je bio nekako... najizraženiji, najformiraniji, možda i najvažniji. Premda je prema nekima od ostalih bio sitan, nekako je djelovao... veći.

Davor ga je smjesta prepoznao. Ne sasvim onakav kakvog ga je sam zamišljao, izmijenjen tuđim vizijama i holivud-

skom sladunjavom ikonografijom uključujući crni plašt visoke kragne sa svilenom crvenom podstavom, i s naizgled zaboravljenim lancem krvavica prebačenim preko lijevog ramena.

On, Prvi. On od koga je sve počelo.

„Jure...“ Dahnuo je iznenađeno.

„Kuf' i ti! *Znaf* li uopće *fto* si ušinio?!“, glas Jure Granda bio je fufljav od predugih očnjaka koji su ga sprečavali da potpuno zatvori usta. Pogled mu je bio strašan, malo krvav, kao da je predugo bio u kafiću s dozvoljenim pušenjem.

„*Znaf* li!?“

„Ja sam... Izvukao sam vas iz zaborava!“

„DAAA! I? KOJI TI JE DVEK TO TVEBALO?!“

Gromoglasno je podignuo, a žestok zadah krvavica i češnjaka bi konvencijskom posjetitelju manje iskusnom od Davora istjerao suze na oči.

„Pvokleti Valvazov! Tvi stoljeća sam movao šekati mir zabavava, a sada... sada...“

Bijes je poput nečeg živog i divljeg drhtao u Grandovom licu i stisnutim pestima dovoljno jakim da raznesu zidove.

„On je bav zapišo kak' su mu budale vekle, ali ti... *ti* i *ti tvoji*... Vnaš li kako pvobada u bubvezima s'aki put kad te netko pomene? Vnaš li kako te žiga u zati'vku kad god netko nešto kaže drugačije?“

„*Kako svrbi kada se stvarnost oko tebe deformira uslijed krive predaje*“, zagrmilo je bezvučno s neba.

„*Khaaakho* ti *sssse khosssti phremečhuu khadd* te *phrva buhhh-dahhla poghhrrešššno zamihsssl*!“ zarezao je nesimetrično rogati gmazolik s ljuskastim nogama, ljudskim rukama i jarećim očima, prekriven perjem jarkih duginih boja.

„Meni kažeš?!“, zarezao je u pozadini Gromovnik u liku

limun-žute jajaste lutkice ogromnih „ainme“ očiju, mrmrlajući protiv volje poluglasno bijesno „pika-pika“ u bradu.

„Kako u mene... VEGETAVIJANCA! ...tvpaju KV'VAV'CE! Koje u *vivotu* nifam pvobao!“, podrignuo je još jednom gro-moglasno Jure. „Svaki pvokleti puta kada netko pvočita ili pvepriča bilo šta što si IKADA objavio!“

Crvenilo je udarilo u Davorovo lice, sram i krivnja.

„Ja... ja nisam mislio...“

„NIFI MISLIO! JASNO DA NIFI MIFLIO! I što sad da mi činimo s tobom?“

Prihvatajući krivnju s istim dostojanstvom i hrabrošću kao i druge životne nedaće i probleme, Davor je ponosno digao čelo i rekao.

„A činite ća želite. Ja sam postupao bez pakosti, bez zlobne primisli, onak' kako sam smatrao ispravnim.“

„*Spalimo ga!*“, zapekao je sjaj s neba.

„Rastrgajmo ga!“, zagrmilo je s neba, samo nešto niže.

„Spržimo ga munjama!“, zatutnjao je starac s tri lica podižući četiri ruke pune električnog sjaja. „Pika-pika!“, krvoločno se slažući, klimao je žuti Gromovnik.

„Pohhhjedhhhimo ghhhhaa!“, zašišitali su gmazovi u neu-saglašenom horu.

„Issspijmo ga!“ Senzualno su se uz Juru mazile darkerice, oblizujući rubin crvenim jezicima preduge svoje i njegove očnjake, istežući nemoralno duboke dekoltee na zadovoljstvo čitatelja i eventualne buduće filmske publike.

„Dofta!“, zagrmio je tiho Grando.

Trgom se raširio tajac.

„Ma fto vi lagali o nama, mi nifmo...“, blago je pogladio podrhtavajuću slabinu od bijesa i iščekivanja treperećeg kar-nosaura „...šudofišta. Nifmo monstvumi ili okvutne nakave.“

Okrenuo se prema Davoru Šišoviću s osmjehom koji bi se najbliže mogao opisati kao okrutan.

„Oko za oko, Davove. Oko za oko! Sada si i ti jedan od naf...“, crveni sjaj mu je poigravao u oku, a svirepi i zadovoljni osmijeh na licu. Značajno se zagledao ispod i malo iza njega. „Osješaš li movda da ti vaste vep?“